

HOLE kommune

Høringsdokument (Se også formannskapetets vedtatte endringer 18.11.2020 i eget notat)

INNHALDSFORTEGNELSE

1	Vedtak.....	2
2	Sammendrag.....	3
3	Status	9
4	Utfordringer i handlingsplanperioden.....	16
5	Innovasjon og ny praksis til brukernes beste	22
6	Budsjettprosessen	23
7	Kommunens styringssystemer	24
8	Økonomiske rammebetingelser.....	28
9	Drift av kommunens tjenester.....	37
10	Administrasjon, styring og utvikling.....	38
11	Oppvekst.....	40
	Skole	42
	Barnehage.....	48
	PPT	52
12	Velferd.....	55
	Pleie, rehabilitering og omsorg (PRO).....	57
	Helse.....	62
	Tiltak for funksjonshemmede (TFF).....	66
	NAV Hole.....	70
13	Samfunnsutvikling.....	74
	Kultur og fritid.....	76
	Teknisk/ eiendom	81
	Areal, byggesak og miljø.....	85
14	Strategisk samarbeid, eierskap og prosjekter	88
15	Investeringsplan 2021-2024	89
16	Kommunale gebyrer	94
17	Vedlegg : Økonomioversikter drift og investeringer	97

1 Vedtak

1. Skatt på inntekt og formue. Skattøret for 2021 fastsettes til den høyeste lovlige sats.
2. Økonomiplanens første år gjelder som årsbudsjett for 2021. Driftsrammene for årene 2022-2024 og investeringsrammene for 2022-2024 for nye prosjekter anses som retningsgivende for det videre arbeid gjennom årlig rullering av handlings- og økonomiplanen.
3. Årsbudsjett 2021 og økonomiplan 2021-2024 vedtas slik det fremgår av budsjettdokumentet - bevilgningsoversikter. Rammene til tjenesteområdene gis som netto budsjettbeløp.
4. Kommunale avgifter, gebyrer og egenbetaling for 2021 fastsettes i samsvar med budsjettdokumentet kap 16 og vedlagte gebyrregulativ for VA (vann og avløp) og Plan, byggesak og miljø.
5. Hole kirkeligs fellesråds forslag til avgift ved navnet og anonym minnelund fastsattes i samsvar med vedlegg,
6. Kommunedirektøren har fullmakt til å fordele avsetningen til lønnsoppgjør med kr. 8.000.000 inkl sosiale avgifter på tjenesteområdene.
7. Investeringsbudsjettet for 2021 vedtas med investeringsutgifter på kr. 28.547.000 hvorav kr 500.000 i tilskudd til kirkens investeringer og kr 4.200.000 til rentable/avgiftsfinansierte investeringer.
8. For finansiering av investeringsbudsjettet for 2021 vedtas følgende låneopptak:
 - Låneopptak til investeringer med inntil kr. 24.000.000.
 - Låneopptak til videre utlån (startlån) med inntill kr. 5.000.000.
 - Avdrag betales i hht ordinær nedbetalingsplan for det enkelte lån.
 - Lånene avdras som serielån.
 - Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere lånevilkår jf. Reglement for gjelds- og finansforvaltningen.
9. Mål og resultatkrav, herunder mål for finansiell styring fastsettes i samsvar med budsjettdokumentet.

2 Sammendrag

Årsbudsjett for 2021 og økonomiplan for de neste fire årene er tuftet på kommuneplanens samfunnsdel for perioden 2018-2030, hvor FNs bærekraftsmål om sosial-, økonomisk- og grønn bærekraft er fundamentet for samfunnsutviklingen i Hole kommune.

Pandemisituasjonen preger driften og gir større usikkerhet enn tidligere i forhold til kommuneøkonomien – skatteinntekter, arbeidsledighet, lønns- og prisvekst, renteutvikling m.v.

Hole kommune opplever økt behov for kommunale tjenester innen flere områder, antall eldre øker samtidig som det er investeringsbehov. Investeringsbehovene knyttes til demografisk utvikling og mer rasjonell struktur. Investeringer som lånefinansieres belaster driften og må sees i sammenheng med kommunens inntekter og behov i tjenesteområdene.

Samhandling med FRE16 binder opp ressurser til saksbehandling.

Hole kommune er i kontinuering omstilling for å tilpasse driften til inntektene og bærekraftig økonomi. I planperioden legges det opp til både kort- og langsiktige tiltak for å styrke kommunens økonomi og grunnlag for nødvendig utvikling og investeringer.

Kommunedirektøren foreslår et brutto driftsbudsjett i 2021 på 517 mill. kroner, og et netto driftsresultat som gir 5 mill. kroner til avsetning disposisjonsfond. Budsjettet innebærer en reell reduksjon i utgiftene i forhold til 2020.

Hovedmål med økonomiplanen

Hovedbudskapet i forslaget til økonomi- og handlingsplan er å sikre velferd og valgfrihet for nåværende og kommende generasjoner. Vi løser dette blant annet ved en ansvarlig økonomisk satsning med avsetninger til driftsfond. På den måten er kommunen mer robust ved økonomiske svingninger, samtidig som vi bygger opp egenkapitalen til investeringer i tiden som kommer.

Hovedutfordringer

Utbyggingen av Ringeriksbanen og ny E16 gir store muligheter, men også betydelige utfordringer for kommunen. Prosjektet preger Holesamfunnet. Behovet for god kommunikasjon med innbyggerne og oppdatering av informasjon vil bli stort.

Prosjektet skaper stor usikkerhet i økonomiplanperioden ved at løsninger for institusjonene i kommunen ikke er på plass.

Nasjonale utfordringer som økning i andelen eldre, mindre vekst i oljefondet, klimaendringer og økte forventninger til velferdstjenester slår også inn i kommunens hverdag.

Spesielle satsninger

Innovasjon i omsorgstjenestene er enda et stort løft som både handler om kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet» og videreutvikling av velferdsteknologi. Med velferdsteknologiske løsninger kan flere tjenestemottakere mestre sin egen hverdag og leve et mest mulig selvstendig liv.

Kommunen har i løpet av siste halvannet år arbeidet aktivt for å rullere våre viktigste overordnede planer som kommuneplanens samfunnsdel, arealdel og kommunedelplan. Med oppdatert planverk skaper vi gode rammer for både nærings- og boligutvikling.

Dialogen med innbyggerne skal styrkes gjennom nye og bedre digitale løsninger som Innbygger-App, Visma skole og barnehage, og samhandlingsverktøyet «Stafettlogg» innen oppvekstsektoren.

Investeringer til vedlikehold og oppgradering av kommunale formålsbygg videreføres i løpet av de neste fire årene med om lag 13 mill. kroner. I beløpet ligger også energiøkonomisering og universell utforming.

Satsninger i budsjett 2021 og handlingsplanen for 2021-2024

Her følger de store linjene for prioriteringer som angår innbyggernes hverdag.

Administrasjon og fellesfunksjoner

Administrasjonen arbeider for kostnadseffektiv drift gjennom motiverte medarbeidere, godt lederskap og gode omstillings- og effektiviseringsprosesser. Kommunedirektøren foreslår en ny og mer moderne informasjonskanal rettet mot innbyggerne. Appen og nye hjemmesider gjør at vi kommer tettere og raskere på innbyggerne med mer skreddersydd informasjon og ytterligere selvbetjeningsløsninger. Kommunen fortsetter å satse på lærlinger. Dette er en langsiktig rekrutteringsstrategi særlig innenfor pleie, rehabilitering, omsorg og tiltak for funksjonshemmede.

Skole

Skole og utdanning er samfunnets viktigste innsatsfaktor for utjevning av sosiale forskjeller. En god grunnskole gir elever med ulike ressurser og bakgrunn forutsetninger for å komme inn på videregående skole og videre i utdanning og arbeidsliv.

Med budsjettforslaget ønsker kommunaldirektøren å synliggjøre mål om fler elever med tilpasset opplæring innenfor ordinær undervisning og færre elever med spesialundervisning.

Skolenes budsjetttramme øker med 2,5 mill fra 2020 til 2021 og det er avsatt investeringsmidler til PC'er og annet digitalt utstyr for 1,8 mill.

Økning i prisen på SFO- plass følger prisvekst med 2,7 %.

Barnehage

Hole har full barnehagedekning og redusert behov for antall barnehageplasser.

Som et tiltak for å effektivisere barnehagestruktur i kommunen foreslår kommunedirektøren å avvikle barnehagedrift i leide lokaler i Viksveien 29 (Vik formingsbarnehage).

Holebarnehagene arbeider med ulike prosjekter som gir kvalitet i arbeidet med barn og barns utvikling. Prosjektet "SNAKKE", er en del av regjeringens tiltaksplan for en god barndom. Prosjektet skal gjøre personalet tryggere og modigere i samtaler med barn også når barnet har en bekymring. Sammen med skole og PPT er barnehagene med i Læringsmiljøprosjektet, hvor målet er å bedre læringsmiljø og forebygge mobbeadferd.

Prisen på barnehageplass følger makspris i statsbudsjettet og øker med 3 %.

Helse

Forebyggende helsearbeid og tidlig innsats er den viktigste strategien for å utjevne sosiale forskjeller og oppdage utfordringer tidlig. Denne strategien er avgjørende for å kunne iverksette riktige tiltak i riktig tid og på lavest mulig nivå. Hole kommune opprettholder satsningen på helsestasjon og skolehelsetjenesten. Dette er også en statlig satsning i 2021. Kommunen arbeider for at flere barn skal oppleve livsmestring og at de kan favnes i den ordinære undervisningen gjennom tverrfaglig samarbeid og kompetansebygging hos skole- og barnehagepersonell. Helseavdelingen er primus motor for tverrfaglig samarbeid og innovasjonsprosjektet «Holemodellen» som i 2021 går over fra prosjekt til drift. Kommunelegefunksjonen utvides til 50% stilling.

NAV Hole og barnevern

I Hole kommune er målet om økt sysselsetting, arbeid og aktivitet overordnet i arbeidet med ulike brukergrupper. For barnevernstjenesten er myndighetenes kvalitets- og kompetanseløft et prioritert arbeid i 2021. Tiltakene er en forberedelse til varslet barnevernsreform i 2022 og skal bidra til at barn, unge og deres familier møter ansatte med høy faglig kompetanse og tjenester av god kvalitet. Tverrfaglig jobbing er en forutsetning for dette. Akutt beredskap for barn og unge gjennom interkommunalt samarbeid om barnevernsvakt vil sikres i 2021. Implementering av Holemodellen fortsetter.

Pleie, rehabilitering og omsorg

Innovasjon i omsorgstjenestene er et stort løft, og kommunen viderefører satsningen på velferdsteknologi. I 2021 starter arbeidet med en helhetlig plan for helse og omsorg. Denne planen innlemmer bl.a. arbeidet med kvalitetsreformen Leve hele livet. I tillegg fortsetter prosjektet "Frivilligkoordinator" som – i samarbeid med frivillige – skal bidra til økt livskvalitet for hjemmeboende eldre. Kommunen arbeider for en forbedring og profesjonalisering av tjenestetildelingen for alle brukergrupper. Målet er tilstrekkelige og likeverdige tjenester til alle innbyggere.

Tiltak for funksjonshemmede

Systematisk jobbing med kompetansehevende tiltak og rekruttering av fagpersoner som skal styrke tjenestene til brukerne.

I samarbeid med pleie og omsorg skal utprøving og implementering av velferdsteknologi være en prioritert oppgave også i 2021. I tillegg etableres FOT (Forsterket Opplæringstilbud) som er et tilbud for opplæring, avlastning og barnebolig i samme bygg. Avlastningstiltaket skal styrkes i 2021. Bruk av frivillige inn tjenestene, er et tiltak det jobbes videre med.

Teknisk drift/Eiendom

Det jobbes målbevisst med effektiv ressursutnyttelse for å oppnå gode resultater i tråd med fremdrift, kvalitet, politiske bestillinger og rammer. Dette gjøres ved å optimalisere tjenestene og eiendomsforvaltningen, slik at vi kan levere best mulig tjenester til innbyggere og brukere av kommunal infrastruktur og kommunal bygningsmasse.

Det satses på å gjennomføre formålstjenlige og kostnadseffektive anskaffelser som ivaretar klima og miljø. Uegnet kommunal eiendom skal avhendes for å styrke handlingsrom for investeringer. Det arbeides med å møte kravene til universell utforming og videreføre arbeid med ENØK-tiltak.

Arbeidet med kapasitetsutvidelser i vann- og avløpsnettet forsetter, det gjør også arbeidet med å oppgradere og utbedre kommunens lekeplassutstyr og møte kravene til universell utforming. Justering av renholdsressurser pr. tjenestested gjennom revidering av renholdsplaner er også et prioritert tiltak.

Areal, byggesak og miljø

Kommunen har i løpet av siste halvannet år arbeidet aktivt for å rullere våre viktigste overordnede planer som kommuneplanens samfunnsdel, arealdel og kommunedelplan. Dette arbeidet fortsettes i økonomiplanperioden i henhold til vedtatte planstrategi. Det satses på å styrke planavdelingen i 2021 og legge til rette for ressurser og kapasiteter som kan håndtere dette arbeidet.

Samhandling og helhetlige prosesser gjennomføres ved økt fokus på internt planforum. På denne måten legges det til rette for samarbeid på tvers mellom tjenesteområdene for oppdatert kunnskapsdeling og gode kunnskapsbaserte prosesser.

Digitaliseringsprosess for saksbehandling innenfor areal, byggesak og miljø påbegynnes i løpet av 2021.

Kultur, idrett og fritid

Med den vedtatte kulturplanen for 2019-2024 skal kommunen sikre flere gode tiltak og aktivitetstilbud for barn og unge, særlig knyttet til barn og unge som ikke er i annen organisert aktivitet.

Samlokalisering av kulturskole og øvrige aktiviteter som i dag er lokalisert på Kjellerberget med en eller flere av skolene, eventuelt andre kommunale bygg utredes. Leiekontrakten i lokalene i Kjellerberget utløper våren 2023. Oppstart av ny ordning søkes gjennomført før utløp av leieavtale. Samlokalisering legges fram som politisk sak.

Det innstilles på investeringstilskudd kr 500 000 til gravemaskin til kirken.

En plan for verneverdige kulturminner øst for Kroksund er også et prioritert tiltak i økonomiplanperioden i henhold til vedtatt planstrategi.

Mål om stabil og bærekraftig økonomisk utvikling

Målstyring

- Hole kommune styrer på resultat og kvalitet gjennom målekort. Dette innebærer å legge til rette for at kommunestyret kan styre på kvalitet og resultat framfor rammestyring.
- Kommunenes plansystem er viktig som styringsverktøy. For å kunne styre på kvalitet og resultat, må mål som fastsettes og resultater som forventes oppnådd, ha basis i de til enhver tid gjeldende planer og være målbare.
- Kommunens planer skal følge en rød tråd fra nasjonale forventinger til kommunal planlegging, hvor blant annet FN's 17 bærekraftsmål er en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanlegging. Planstrategi og planprogram utarbeides med dette som fundament og med kravene i Plan og bygningslovens § 10-1 og Folkehelseslovens § 5 og 6.

Mål for bærekraftig økonomi

Økonomisk bærekraft er en av tre grunnpilarer i kommuneplanens samfunnsdel. Ansvarlig økonomistyring vil si å ha god kontroll på egen økonomi, samtidig som man står rustet til å takle endrede rammebetingelser og uforutsette hendelser.

De vedtatte nøkkeltallene for sunn og bærekraftig økonomi er anbefalte måltall over tid. Disse indikerer hvorvidt kommunens økonomi utvikler seg i riktig retning og sier noe om kommunens handlefrihet i kommende år. Oppnåelse av målkrav gir rom for nødvendige investeringer fremover og gjør kommunen robust med hensyn til økonomiske svingninger.

- Positive driftsresultat, minimum 1,75% av driftsinntektene for økonomiplanperioden sett under ett.
- Disposisjonsfond som utgjør minimum 10% av driftsinntektene.
- Bærekraftig gjeldsutvikling, innenfor 75% av driftsinntektene for den ikke avgiftsfinansierte del av gjelden. Avdragene før ikke utgjøre mer enn 4% av driftsinntektene.

Hole kommune hadde i 2016 og 2017 svært gode regnskapsresultater og utviklingen i de finansielle nøkkeltall har vært positiv de senere årene. Disposisjonsfondet er betydelig styrket og lånegjelden er redusert.

Resultatet for 2019 ble svakere en mål for bærekraftig økonomi på 1,75%, men bedre enn budsjettet.

Forslaget til økonomiplan 2021-2024 bærer preg av å tilpasse driften til lavere inntekter. Utgiftsveksten i tjenesteområdene er pr i dag høyere enn den vekst som legges til grunn i statsbudsjettet for kommunens inntekter. Planen viser et netto driftsresultat med svakere handlingsrom for uforutsatte hendelser og investeringer - enn den langsiktige målsettingen. Samtidig planlegges investeringer for å møte kapasitetsbehov i ungdomskolen og pleie- og omsorg, som vil utfordre driften i form av økte utgifter til renter og avdrag på lån.

Dette innebærer at arbeidet med omstilling, effektivisering, digitalisering, innovasjon og ny praksis til brukernes beste må videreføres i årene fremover. Det er samtidig viktig å legge til rette for økt befolkningsvekst fremover for å gjøre kommunen mer robust.

For Hole kommune er tiltak for å fremme mer driftseffektive- og klimavennlige bygg, samarbeid med frivillighet og samhandling viktige fokusområder for å nå samfunnsplanens mål om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft.

Investeringsbehov - strukturelle endringer - nye utfordringer for økonomien

Innenfor en rekke områder er det behov for å investere i nye og mer funksjonelle bygninger for å effektivisere driften ytterligere. Investeringer som finansieres med låneopptak genererer nye utgifter i driftsregnskapet i form av renter og avdrag. Det betyr at før vi kan ta store kostnadskrevende investeringer så må driften ned for å oppnå handlingsrom til å kunne tåle økning i rente- og avdragsutgifter.

Samtidig bærer økonomiplanen preg av økte kostnader som følge av økt tjenestebehov og statlige satsinger som lærernorm som ikke fullfinansieres.

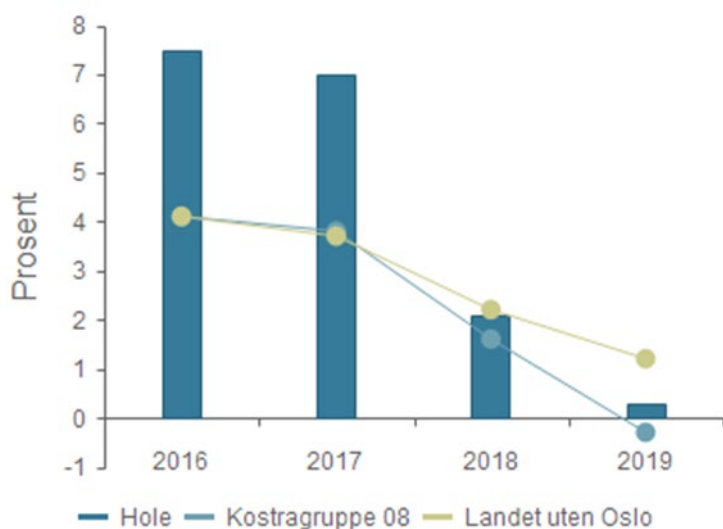
Det er nødvendig å se investeringsbehovene i sammenheng med befolkningsprognoser og økonomiske rammebetingelser i et lengre tidsperspektiv enn de fire-årige økonomiplanene legger opp til. Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) 2020-2040 er et viktig grunnlagsdokument og legges til grunn for Kommunedirektørens forslag til investeringsplan.

3 Status

Kommunens finansielle situasjon

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er hovedindikator for mål på økonomisk balanse.

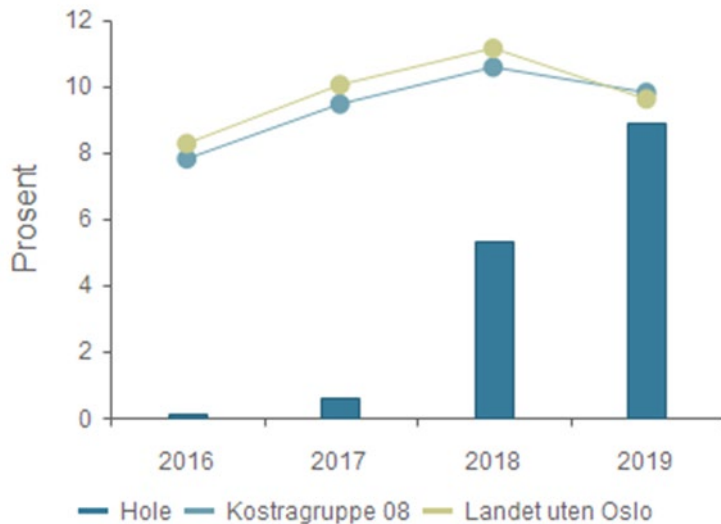

Netto driftsresultat viser hvor mye som kan disponeres til avsetninger og investeringer. For å sikre en bærekraftig økonomi er målsettingen at netto driftsresultat skal utgjøre minimum 1,75% av driftsinntektene.

Kommunestyrets mål er ikke oppnådd i 2019, selv om resultatet er bedre enn budsjettert. Resultatet er betydelig svakere enn de tre foregående årene.

Disposisjonsfond

Disposisjonsfondet er avsatte/oppsparte midler som er vesentlig for å kunne takle uforutsatte forhold både på inntekts- og utgiftssiden, samt egenfinansiering av investeringer.

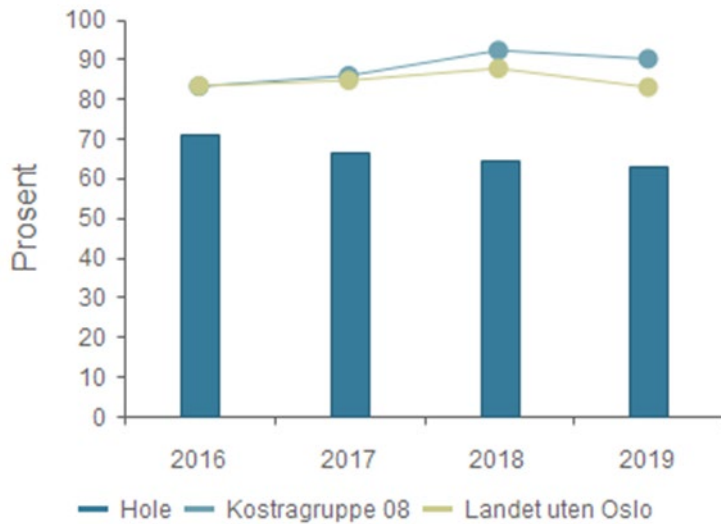

Mål i forhold til bærekraftig økonomi er et disposisjonsfond som utgjør minimum 10% av driftsinntektene. Hole er i 2019 på 8,9% og har hatt en positiv utvikling de siste tre årene. Hole ligger fortsatt under landsgjennomsnittet og snittet for kommunegruppen vi sammenlignes med i KOSTRA

Hole kommune har investeringsbehov fremover som gir øk behov for å bygge opp driftsfond og egenkapital. Det er behov for mer driftseffektive bygg, utvidelse av ungdomsskolen i forhold til kapasitet, omsorgsboliger og investeringsbehov som følge av FRE16 (Fellesprosjektet for Ringeriksbanen og ny E16) med antatt byggestart 2021/22. FRE16 påvirker hele kommunen og alle tjenesteområdene.

Lånegjeld

Utviklingen i langsiktig gjeld bestemmes av forholdet mellom nye låneopptak og avdrag på lån. Renter og avdrag på gjeld betjenes av kommunens ordinære driftsinntekter. Det er derfor viktig at langsiktig gjeld holdes på et forsvarlig nivå i forhold til inntektene og sees i forhold til hva som behøves til løpende drift av tjenestene.

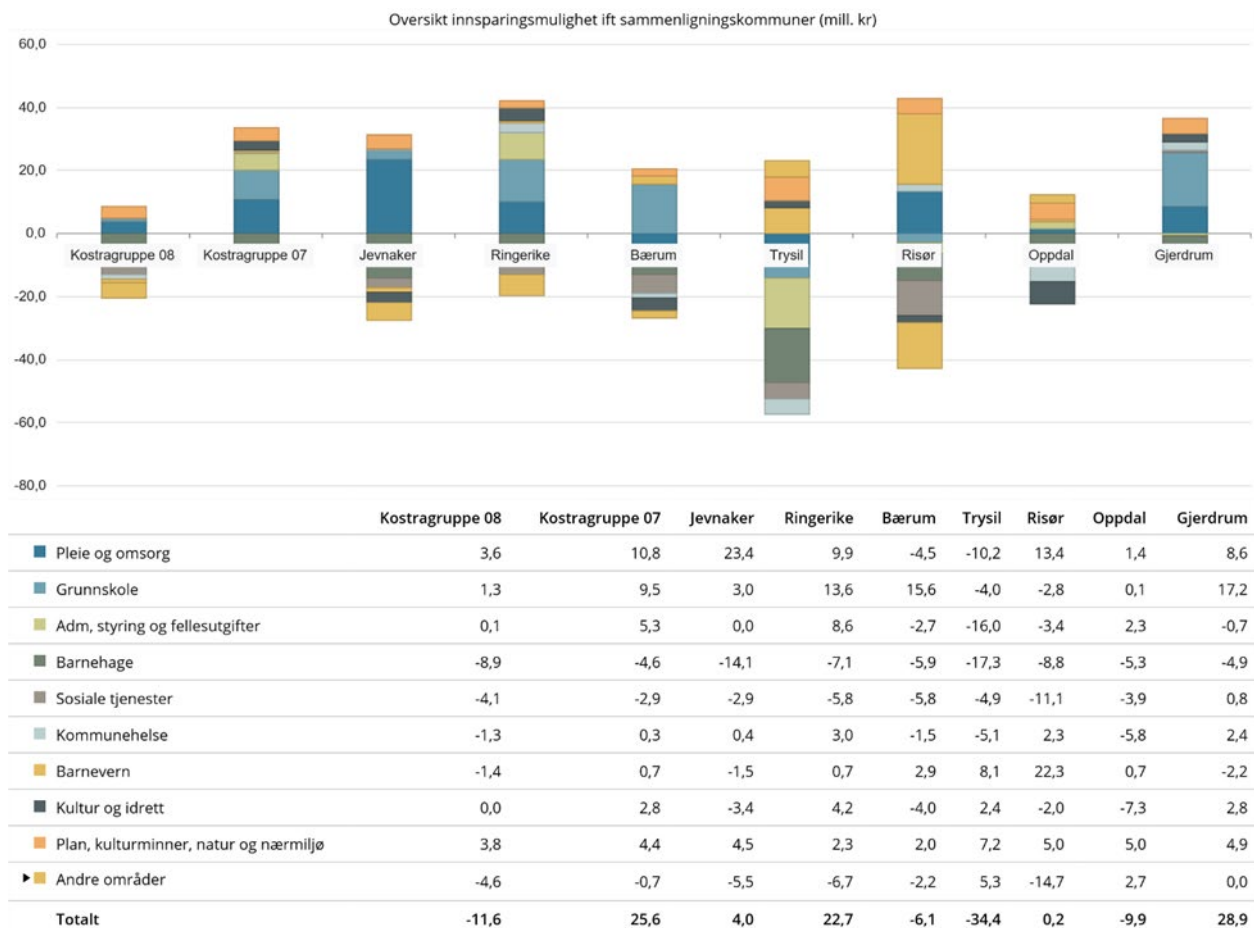
Som hovedregel bør ikke langsiktig lånegjeld overstige 75% av driftsinntektene.

Hole har redusert lånegjelden og gjelden er nå på et forsvarlig nivå i forhold til driftsinntektene.

Kostnadsutviklingen

Analyseverktøyet Framsikt benyttes bl.a. til å sammenligne behovskorrigerte netto driftsutgifter i Hole med andre kommuner. Tjeneste inndelingen er ikke identisk med tjenesteområder i kommunen. Som eksempel har Teknisk drift og eiendom ansvar for renhold, drift og vedlikehold av skolebyggene som kommer inn under Kostra-funksjon grunnskole.

Oversikt innsparingsmulighet for Hole kommune ift sammenligningskommuner (mill. kr) - 2019:

Hole kommune har fra 2013 til 2018 vært plassert i KG08 men etter siste revisjon av kommune grupper er Hole flyttet til KG07. Vi har derfor begge gruppene med i sammenlikningen her. Utvalget av kommuner er tre nabokommuner som er svært forskjellig, hvor Jevnaker er den som likner mest på Hole kommune. Øvrige sammenliknings kommuner er valgt ut på bakgrunn av innbyggertall. Figuren over viser kostnadsforskjeller mellom Hole og andre kommuner i millioner kroner. Vi ser differansen mellom drift i Hole kommune og de øvrige kommunene pr. tjeneste og totalt.

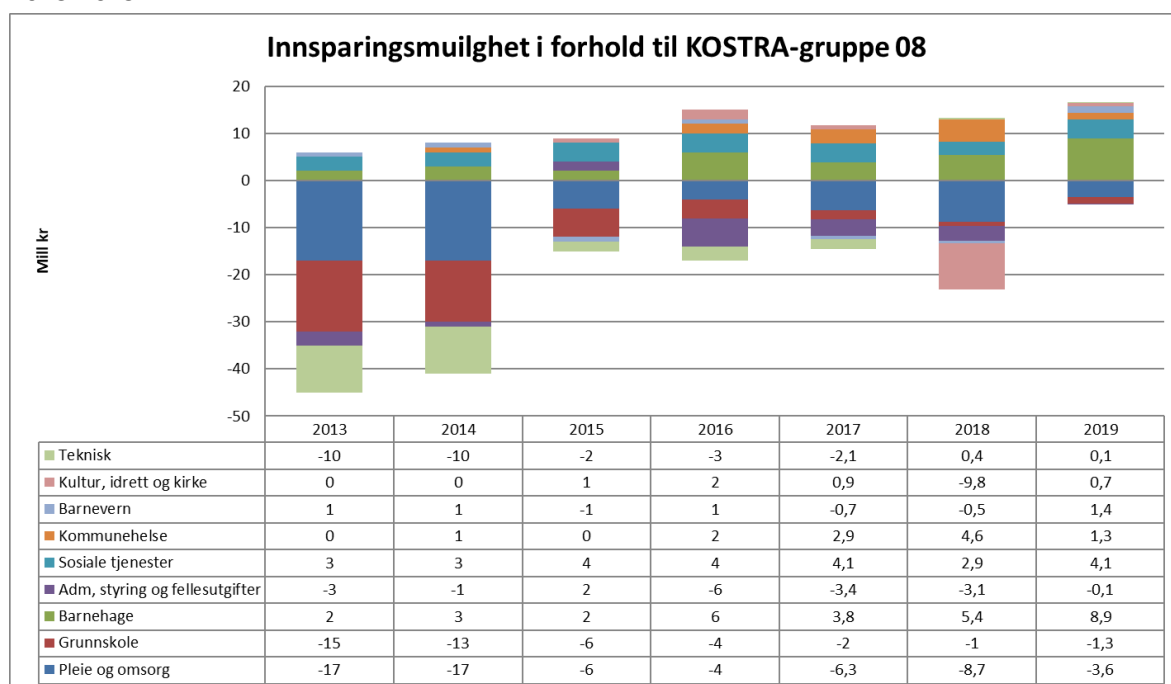
Figuren viser at samlede behovskorrigerte netto driftsutgifter var 11,6 millioner kroner lavere enn gjennomsnittet i KG8 i 2019 og 25,6 mill kroner høyere enn gjennomsnitt i KG07.

Vi ser det er store variasjoner også mellom kommunene totalt og innenfor de ulike tjenestene.

Kostnadsnivået i Hole er redusert kraftig siden 2013, sammenlignet med gjennomsnittet i KG08. I 2013 var kostnadene i Hole 39 millioner kroner høyere enn gjennomsnittet i KG08, ifølge beregninger gjort av Agenda Kaupang. I 2019 er utgiftene i Hole 9,9 millioner kroner høyere, ifølge Framsikt-analysen. Metodene i de to analysene er tilnærmet lik. Holder vi engangsutgiften knyttet til

Ringeriksbadet og kjøp av eksterne plasser utenfor er vi totalt sett på nivå med gjennomsnittet i KG08.

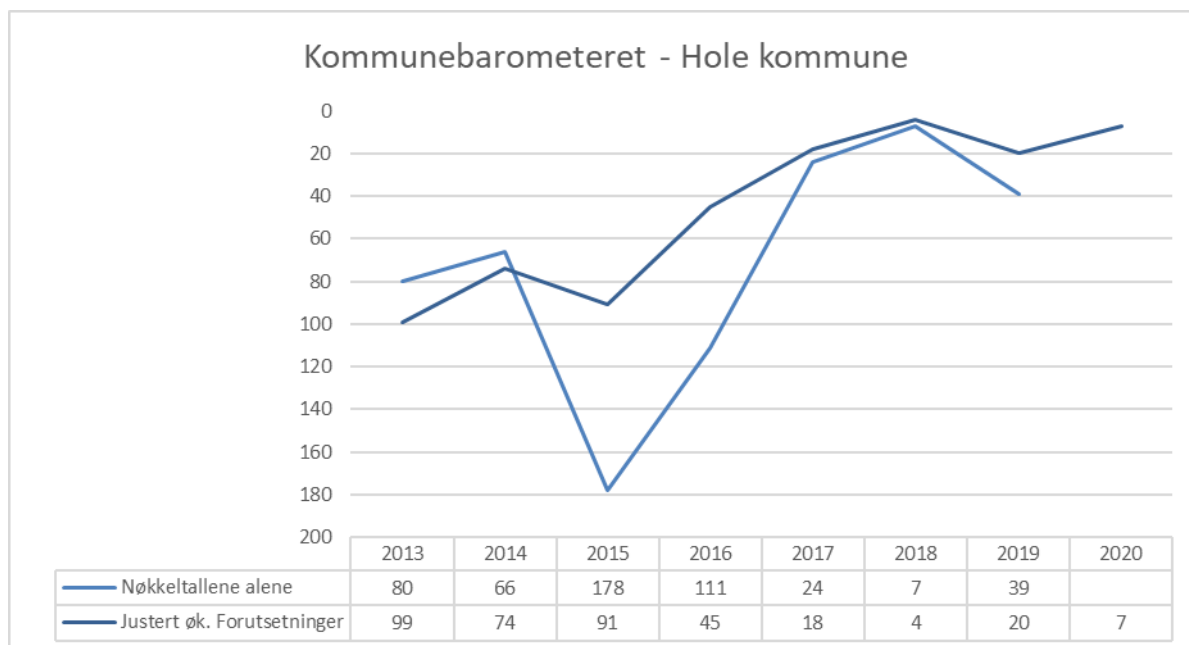
Figuren under viser hvor mye utgiftene i Hole ville øke med kostnadsnivået i Kostragruppe 8 i årene 2013-2019.

Figuren over viser at kostnadsnivået har sunket innenfor mange områder. Utgiftene har sunket mest innenfor grunnskole, PRO og teknisk. Tallene for 2019 er ikke direkte representative, siden sammensetningen i KG08 er endret fra dette året.

Kvalitet på tjenestene

Kommunebarometeret utarbeides årlig av Kommunal Rapport og er en sammenlikning av landets kommuner, basert på 151 nøkkeltall innen 12 ulike sektorer. Hensikten er å gi beslutningstakere – særlig lokalpolitikere – en lettfattelig og tilgjengelig oversikt over hvordan kommunene drives.

Hole havnet på en 7. plass i Kommunebarometeret (kommunal rapport) 2020. Plasseringen er korrigert med hensyn til økonomiske rammebetingelser. Det er en meget god plassering i sammenlikning med 422 kommuner.

Kommunal rapport begrunner den gode plasseringen med at Hole kommune har gode nøkkeltall innen grunnskole og pleie- og omsorg – de to klart viktigste sektorene. I tillegg er det kraftig fremgang innen økonomi og kostnadsnivå de to siste årene.

Skoleresultatene er gode over tid, men kommunen bruker mye på spesialundervisning. På ungdomsskolen er dette på vei ned.

På sykehjem er det nå bedre tilbud av lege og fysioterapeut enn tidligere. Mange ansatte har fagutdanning og færre er på sykehjem uten å ha omfattende pleiebehov.

Plassering for nøkkeltall alene vises ikke for 2020, de er ikke oppgitt i rapporten.

Økonomisk status og prognose for 2020

Pandemien preger kommunens økonomi i 2020. Kommunen har direkte kostnader til smittevern og reduserte inntekter pga nedstengning av aktiviteter. Nedstenging av samfunnet med økt arbeidsledighet og et lavere lønnsoppgjør påvirker skatteinntektene i negativ retning. Reduksjonen i skatteinntekter for Hole er pr 2. tertial 2020 høyere enn snittet for kommunene.

Økonomirapport pr 2. tertial viser en krevende økonomisk situasjon knyttet til økt tjenestebehov i forhold til budsjett innen skoleområdet og for pleie- og omsorg knyttet til kjøp av eksterne plasser. Dette gjenspeiles i budsjettarbeidet for 2021 og økonomiplanperioden.

I rapporten er prognosen anslått til 3-5 mill kr i svakere driftsresultat enn budsjettet. Det er en forbedring i forhold til 1. tertial med ca 5 mill kr, i hovedsak knyttet til finansområdet og lønnsoppgjøret, mens økte kostnader innen Skole og Pleie- og omsorg trekker i motsatt retning.

Etter nye forskrifter vil det innebære at planlagt styrking av disposisjonsfondet med 6,8 mill kr reduseres tilsvarende. Dersom det fortsatt er udekket underskudd vil resterende bli dekket gjennom bruk av disposisjonsfondet direkte i årsoppgjøret. Kommunens finansielle handlingsrom fremover vil bli tilsvarende svekket.

Det er større usikkerhet rundt prognosen enn normalt pga pandemisituasjonen både i forhold til skatteinntektene i egen kommune og landet pga inntektsutjevning mellom kommuner. Utvikling i smittesituasjonen vil også ha store konsekvenser – prognosen er basert på gjeldende smittesituasjon og tiltak.

4 utfordringer i handlingsplanperioden

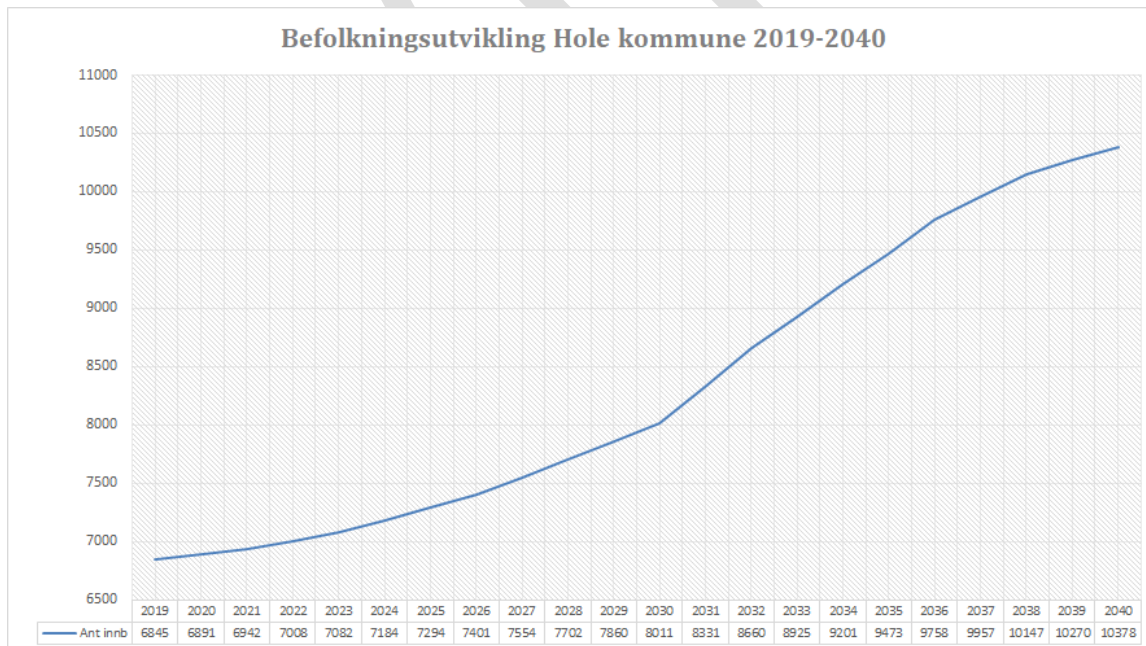
Befolkningsvekst og vekst i målgrupper

Det forventes en kraftig bolig- og befolkningsvekst i Hole kommune de kommende 20 årene. For å kunne planlegge det offentlige tjenestetilbudet er vi avhengig av gode befolkningsframskrivninger.

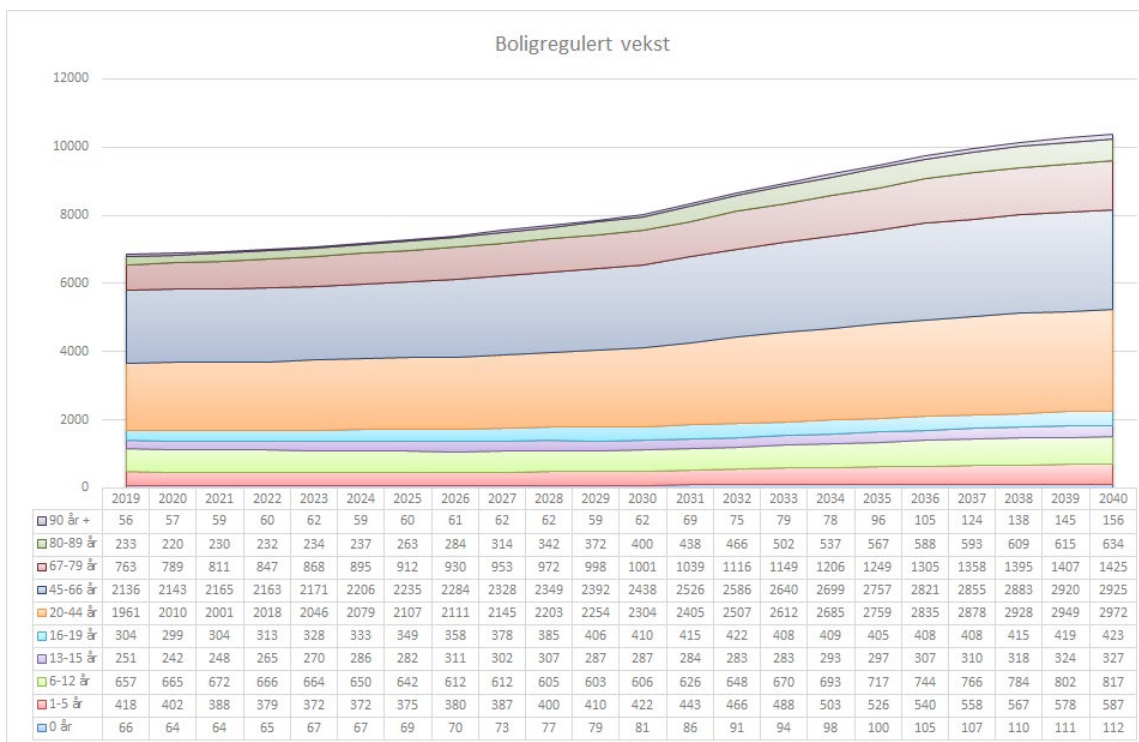
I kommuneplanens samfunnsdel er det satt et mål om årlig vekst i innbyggertall på inntil 2%. I perioden fra 2001 frem til og med 2017 er det en gjennomsnittlig vekst på ca. 2%. Vi ser at veksten tidlig og spesielt i midten av perioden har vært høyere og at denne har avtatt mot slutten av perioden. I 2016 var befolkningsveksten 0,1% og i 2017 0,9% og i 2018 0,2% og i 2019 en nedgang på 0,7%. Ved inngangen av året 2020 var det 6799 innbyggere i Hole.

Prosjektet FRE16 er en faktor som gjør framskrivning av befolkningsutviklingen i Hole kommune spesielt utfordrende, særlig med tanke på periodisering av veksten. Erfaring fra liknende prosjekter viser at vekst utover normalveksts først kommer når anlegget er ferdig, og at veksten da gjerne øker kraftig. Samtidig vet vi at Hole kommune har en høy bo- attraktivitet.

I Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) 2019-2040 legger vi til grunn en befolkningsvekst på gjennomsnittlig 2% vekst pr. år, med en beregning av vekst utviklingen pr. år som er koordinert med potensialet for vekst i arealplanene i kommunedelplanen. Vi legger inn en lav vekst de første årene, med en økende og etter hvert sterkt økende vekst i perioden etter vei og bane er antatt ferdig.

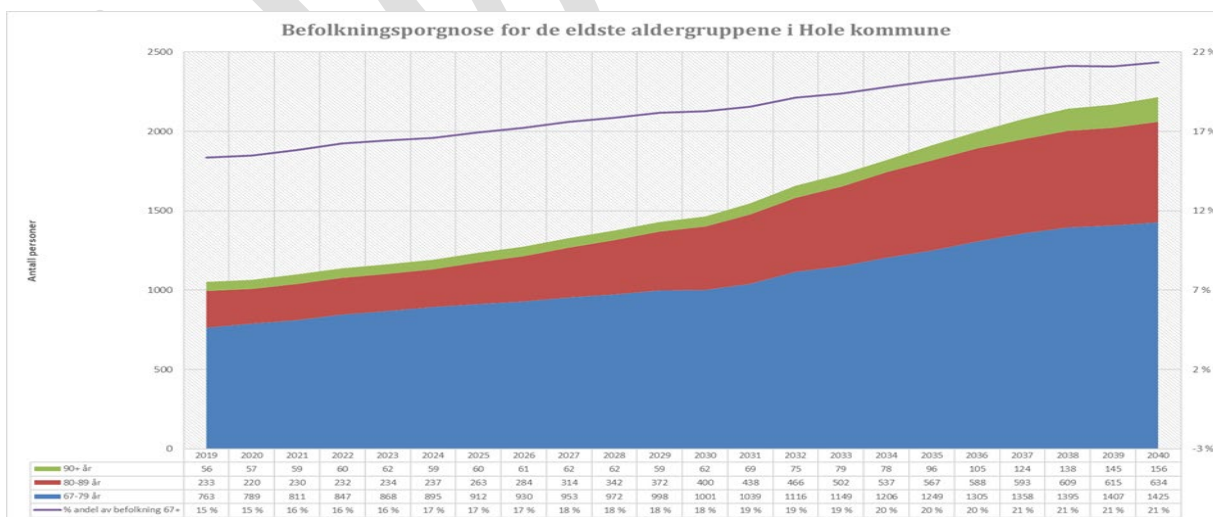

Befolkningsutviklingen har konsekvenser for driften i form av forventede inntekter gjennom skatt- og rammetilskudd samt kostandsbehovet knyttet til de ulike brukergrupper. Kapasitet på infrastruktur må også tilpasses forventet vekst og demografiske endringer.

Vekst i andelen av eldre over 80 år, betyr et økende press på tjenester. Sykehjems plass er - etter eksternt kjøp av spesialplass - den dyreste tjenesten i omsorgstrappen. Plass på sykehjem skal tildeles pasienter med et omfattende, døgkontinuerlig behov for bistand og hjelp.

For at flest mulig skal kunne bo lengst mulig i eget hjem, er det viktig at tjenester som hjemmesykepleie, korttidsopphold, hverdagsrehabilitering, ulike aktivitetstilbud, avlastning, ergonomiske tilpasninger og ulike former for velferdsteknologi kan tilbys og tilpasses den enkeltes situasjon.

Som vi ser vil de eldste aldersgruppene i Hole vokse og stadig utgjøre en større andel av befolkningen i kommunen, på lik linje med den nasjonale utviklingsprognosen.

Noen konkrete utfordringer

FRE 16

Det er fremdeles mange spørsmål rundt Prosjektet Ringeriksbanen og ny E16 i Hole kommune. Reguleringsplanen er vedtatt, og rapporten "Mulighetsprosjektet" skisserer ulike løsninger knyttet til Hole bo- og rehab, erstatningsboliger og tomtevalg i forbindelse med reetablering og evt nybygging av omsorgsboliger. Hole kommune ser behov for å få en 3.partsvurdering av rapporten, og denne prosessen er nå under arbeid. Det samme er arbeidet med å få nedsatt et forhandlingsutvalg. Dette betyr at omforente løsninger for institusjon og boliger for funksjonshemmede i kommunen ikke er på plass. Arbeidet med å finne gode løsninger for kommunens aller mest sårbare innbyggere startet i januar 2018.

Slik beskrivelsen av demografiutviklingen viser, presser behovet seg frem for flere omsorgsboliger i kommunen, både på kort og på lengre sikt. De viktigste målgruppene er demente og yngre funksjonshemmede. Mennesker med psykiske lidelser og rusavhengighet er også innbyggere som er avhengig av bolig- og bomiljøer som fremmer helse og mestring. Det samme gjelder mennesker som for kortere eller lengre tid har behov for sosiale støttetiltak og ordninger.

Kommunen har flere små omsorgsboligheter. Det er en relativt dyr driftsmodell. På sikt bør kommunen samle omsorgsboliger slik at de kan driftes på en mer kostnadseffektiv måte.

Korona

Alle tjenesteområder i kommunen har vært berørt av pandemien siden den kom til Norge i februar 2020. Hole kommune har brukt betydelige interne ressurser på å etablere tiltak innen stab/pandemi og helse, pleie- og omsorg, legetjenester, testkapasitet, smittesporing og støttetjenester som bl.a renhold. Skolene har hatt betydelige ekstra utgifter til bemanning for å ivareta smittevern jf. veiledere fra Utdanningsdirektoratet, og SFO og barnehage har tapt inntekter som resultat av nedstenging av tilbudet i mars og april. I tillegg har det blitt kjøpt inn medisinsk utstyr og smittevernsutstyr og det har blitt etablert et sentralt smittevernlager. Det har vært - og er – en utfordring å utvikle ulike løsninger som raskt kan iverksettes dersom Hole kommune går fra grønt, til gult eller til rødt nivå i pandemien. Satsningen har vært krevende både økonomisk, faglig og menneskelig, og har stilt spesielt store krav til lederne på ulike nivåer. Det er mye som tyder på at pandemien også vil prege store deler av 2021.

Beredskap

Kommunene har en sentral rolle i arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Denne rollen er tydeliggjort gjennom kommunal beredskapsplikt (jf. Sivilbeskyttelsesloven).

Beredskapsplikten pålegger kommunen å arbeide helhetlig og systematisk med samfunnssikkerhet og beredskap, og understreker samtidig kommunens viktige rolle som samordner og pådriver i dette arbeidet.

Grunnlaget for et godt arbeid med samfunnssikkerhet i kommunen, er kunnskap om risiko og sårbarhet (ROS).

Helhetlig ROS ble vedtatt i mars 2018. For å få en oppdatert oversikt over kommunens risikobilde planlegges dokumentet rullert i 2021. Analysen danner grunnlaget for kommunens målrettede arbeid

for å redusere risiko og sårbarhet - gjennom forebyggende arbeid, styrket beredskap og bedre evne til krisehåndtering.

Funnene fra ROS-analysen fanges opp i overordnet beredskapsplan som ble vedtatt høst 2018. Overordnet beredskapsplan foreslås i planstrategien rullert i 2022.

Krav til kommunal beredskapsplikt erstatter ikke, men utfyller beredskapspliktene gitt i annet regelverk, de ulike tjenestenes beredskapsplaner er derfor stadig en viktig del av det overordnede arbeidet.

Koronapandemien har gitt oss nyttige erfaringer som er viktig at vi tar lærdom av. Fokus i det videre blir evaluering, kontinuerlig rulling og oppdatering av planverket, oppdatere rutinebeskrivelser, regelmessige øvelser, kompetanseheving og oppfølging av årshjul for beredskap.

Næring

Hole har sluttet seg til den næringspolitiske strategien for Ringeriksregionen og jobber med en egen handlingsdel med konkrete tiltak gjeldende for Hole kommune.

Kommunen har særlig hatt fokus på proaktivt arealforvaltningen og fortsetter arbeidet med dette etter vedtak av planstrategiens prioriteringer.

Det interpolitiske rådet vil sette føringer for fremtidige disposisjoner og satsinger regionalt.

Det settes av midler til partnerskapsavtale med USN for å styrke samarbeidet mellom kommunene og akademia, samt deltagelse i ulike samarbeidsfora herunder medlemskap i Osloregionen.

Klima og miljø

Regjeringen vedtar hvert fjerde år «*Nasjonale forventinger til regional og kommunal planlegging 2019-2023*».

Det fremheves at Fn's 17 bærekraftsmål skal vektlegges for å fremme en bærekraftig utvikling og dokumentet fremhever for øvrig særlig fire utfordringsområder:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Norge har vedtatt å være et lavutslippssamfunn innen 2050, med et delmål om en 40% reduksjon i klimagassutslipp innen 2030. Viken fylkeskommune legger opp til enda større reduksjoner med bakgrunn i oppdatert klimavitenskap. Hole kommune må som alle andre kommuner bidra til nasjonale og regionale mål innen klima, miljø og biomangfold innenfor kommunens grenser og handlingsrom.

Føringene og forventningene til kommunens bidrag til å oppnå overordnede mål er tydelige og

omfattende. De vil kreve omstillinger og systematiske endringer innen energiforbruk, transport og mobilitet, arealplanlegging og forbruk. Dette gir likevel også muligheter gjennom samhandling og innovasjon.

Skole og barnehage

Det er utarbeidet en langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP) som tar hensyn til vekst, tilflytting og sannsynlig effekt av Ringeriksbanen/E16. Denne viser blant annet et behov for økt kapasitet på Hole ungdomsskole i nær fremtid. Det er gjennomført et arbeidet med planlegging av investering i ungdomsskole i 2018-19. Ingen av alternativene i rapporten fra dette arbeidet ble vedtatt gjennomført. I politisk behandling av saken, ble det vedtatt å utrede ytterligere ett alternativ og se dette i sammenheng med fremtidig skole og barnehagestruktur i Hole kommune. Det skal leveres en utviklingsplan til politisk behandling i 2021.

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen startet i 2012 og har mange viktige overordnede mål. Ett av disse er knyttet til overføring av oppgaver og midler fra spesialisthelsetjenesten til kommunehelsetjenesten. I likhet med mange andre kommuner opplever Hole en gradvis – og lite omtalt - oppgaveforskyvning mellom nivåene uten at det følger midler med. I praksis betyr dette stadig større faglige utfordringer innen somatikk, habilitering/rehabilitering og psykisk helse. Dette utfordrer kommunen både på kompetanse, arbeidsgiverpolitikk og ressurser.

Kompetanse/-rekruttere og beholde

Hole kommune står primært ovenfor to hovedutfordringer knyttet til kompetanse de nærmeste årene. Dette er kompetanseutfordringen og rekrutteringsutfordringen.

Hole kommune har store omstillingskrav. Utfordringen blir å beholde medarbeidere med den kompetansen kommunen trenger, og med best skikkethet til å utføre arbeidsoppgavene som skal løses etter tilpasningen til dagens økonomiske situasjon.

Etter tilpasningen, blir utfordringen å beholde, utvikle og å rekruttere den kompetansen som er nødvendig for å løse oppgavene som venter oss, samt å skaffe tilstrekkelig arbeidskraft. Ved moderat befolkningsvekst i Hole vil behovet for arbeidskraft og kompetanse øke.

Vi ser spesielle utfordringer med å rekruttere kompetanse til Pleie og omsorgssektoren, psykolog og logoped til Helse og skoleledere i skolesektoren. Rekruttering av unge medarbeidere til omsorgssektoren vil ha et spesielt fokus i årene som kommer.

Utover utfordringene som er beskrevet ovenfor, tar Hole kommune sikte på å gjennomføre et lederutviklingsprogram for å dyktiggjøre ledere på alle nivå i kommunen. Dette for å sikre dyktige ledere som utøver lederskap på en profesjonell måte.

Sykefravær

Sykefraværet for medarbeidere i Hole kommune ligger høyere enn lokal målsetting på 5% (6,8% i 2019). Et stort flertall av enhetene i Hole kommune har et sykefravær som ligger lavere enn målsettingen på 5%. Enkelte enheter har et sykefravær over tid som vi kan anta er et problem for kvaliteten på tjenestene. På disse enhetene er det iverksatt spesielle tiltak utover det ordinære forebyggende og reparerende sykefraværarbeidet som fortløpende utføres på alle enheter i kommunen. For disse enhetene ser vi i at arbeidet har gitt resultater.

Sykefraværet pr 2. tertial 2020 var på 6,2% og 0,6 prosentpoeng lavere enn tilsvarende periode året før. Årets influensasesong var moderat og utvidet fokus på smittevern i forbindelse med koronapandemien kan ha påvirket spredning av annen smitte i samfunnet.

Det jobbes videre med «Raskere tilbake-ordninger via NAV-systemet» samt at det er fokus på å bevisstgjøre og utløse alle former for "tidlig refusjon" via NAV. Eksempel her er unntak fra arbeidsgiverperioden.

5 Innovasjon og ny praksis til brukernes beste

Innen alle sektorer skjer det kontinuerlig endringsarbeid og utvikling av nye rutiner og systemer til beste for brukerne. Flere av disse satsingene er finansiert med eksterne midler. Livsgledehem er finansiert gjennom gavemidler.

God ledelse er den viktigste forutsetningen for å lykkes med innovasjon og endret praksis.

Holemodellen

Holemodellen handler om å gi barn og unge gode, kvalitetssikrede og helhetlige tjenester. Eventuelle behov for hjelp skal oppdages tidlig, og tiltak settes raskt inn i samarbeid med barnets foreldre. Modellen går over fra prosjekt til drift i 2021.

Leve hele livet

Reformen retter seg mot eldre over 65 år og gjelder eldre som bor både hjemme og i institusjon. Alle kommuner må ha en plan for hvordan reformen skal settes ut i livet. Planen skal politisk forankres. Reformen har fem innsatsområder og fem hovedelementer.

De fem innsatsområdene er følgende:

1. *Et aldersvennlig Norge*
2. *Aktivitet og fellesskap*
3. *Mat og måltider*
4. *Helsehjelp*
5. *Sammenheng og overgang i tjenestene*

Kvalitetsreformen er forankret hos WHO (Verdens helseorganisasjon) og nasjonalt gjennom KS, regjering, organisasjoner og seniorråd. Kjernen eller målet med reformen er å gi de eldre større valgfrihet, mer matglede og riktig ernæring. Kort og godt større innflytelse over eget liv. Reformen har også et klart mål om å ta vare på de pårørende.

Hole kommune har søkt og kommet med i læringsnettverk knyttet til reformen.

Flere eksempler på nye prosjekter og arbeidsmåter er beskrevet nærmere under overskriften «**Satsningsområder i 2021**».

Læringsmiljøprosjektet

2 årig prosjekt for skole og barnehage med ekstern veiledning fra Læringsmiljøsenderet, prosjektet er et tiltak iverksatt av Utdanningsdirektoratet. Tema i prosjektet er læringsmiljø, forebygging, avdekking og håndtering av mobbing, samt regelverk, ledelse og organisasjonsutvikling. PP-tjenesten er også en viktig aktør og deltar i prosjektet.

6 Budsjettprosessen

Kommunestyret skal en gang i året vedta en rullerende økonomiplan som skal omfatte minst de fire neste år. Økonomiplanen skal synliggjøre økonomiske konsekvenser de etterfølgende år av tiltak i årsbudsjettet og gi uttrykk for kommunestyrets mål og strategier de nærmeste årene basert på kommuneplanens samfunnsdel (kommuneplanens handlingsprogram).

Årsbudsjettet er første året i økonomiplanen og en bindende plan for kommunens midler og anvendelsen av disse i budsjettåret. Budsjettet består av en driftsdel og en investeringsdel.

Det er krav til balanse i årsbudsjettet for det enkelte år i økonomiplanperioden.

Kommunedirektøren har ansvar for å utarbeide grunnlagsdokumentasjon vedrørende årsbudsjett og økonomiplan.

Formannskapet har ansvaret for å fremme innstilling til kommunestyret i budsjettsaken.

Innstilling til årsbudsjettet skal legges ut til **alminnelig ettersyn** tidlig nok til at allmennheten får anledning til reelt å vurdere de fremsatte forslag og senest 14 dager før innstillingen behandles av kommunestyret.

Kommunestyret skal selv vedta årsbudsjettet. Vedtaket skal fattes innen utgangen av året.

Fylkesmannen fører kontroll med kommunene på vegne av staten. Budsjettvedtaket skal i henhold til ny kommunelov oversendes fylkesmannen senest 30 dager etter at kommunestyret har fattet sitt vedtak.

7 Kommunens styringssystemer

Politisk vedtatte strategier for å nå mål

Kommuneplanens samfunnsdel har videreført visjonen **Eventyrlig fortid – eventyrlig fremtid**.

Hovedmål:

- Hole kommune skal være en ansvarsfull og helhetlig samfunnsutvikler
- Hole kommune skal ivareta eksisterende innbyggere og tiltrekke seg nye innbyggere, nye næringer, kompetansemiljøer og arbeidsplasser
- Hole kommune skal styrke samarbeidet mellom kommune, næringsliv, frivillighet, utdanning og forskning innenfor de ulike tjenesteområdene
- Hole kommune skal være en god og attraktiv tjenesteleverandør, forvalter og arbeidsgiver

Kommuneplanen har definert tre satsingsområder som grunnlag for bærekraftig utvikling i Hole kommune:

Oppdrag fra Samfunnsdelen

- Hole kommune skal være en ansvarsfull og helhetlig samfunnsutvikler
- Hole kommune skal ivareta eksisterende innbyggere og tiltrekke seg nye innbyggere, nye næringer, kompetansemiljøer og arbeidsplasser
- Hole kommune skal styrke samarbeidet mellom kommune, næringsliv, frivillighet, utdanning og forskning innenfor de ulike tjenesteområdene
- Hole kommune skal være en god og attraktiv tjenesteleverandør, forvalter og arbeidsgiver

Strategi

- Høy ressursinnsats der det virker best
- Kunnskapsbasert praksis
- Befolkningsrettet innsats
- Livsmestring
- Forebygging i stedet for reparasjon
- Tverrfaglig samarbeid

Tjenestene må være basert på gode og nye løsninger, ha søkelys på kostnadseffektiv og bærekraftig drift. God ledelse og motiverte medarbeidere er en forutsetning for å lykkes.

Mål

Sosial bærekraft

Sosial utjevning

- Innbyggere som oppleve livsmestring, læring, deltakelse i arbeidsliv, aktiviteter, nærmiljø og samfunn.

Miljømessig bærekraft

Helhetlig samfunnsutvikling

- Grønt perspektiv i tjenestene, planer og utvikling/ utbygging m.m.

Økonomisk bærekraft

Kostnadseffektiv og bærekraftig drift

- Regnskaps resultater som innfrir vedtatte økonomiske måltall.

Fremtidens tjenester

Utviklingen av fremtidens tjenester i Hole kommune skal baseres på brukermedvirkning, dokumentert kunnskap, effektiv drift og ny teknologi. Tjenestene skal gi innbyggerne mulighet for økt selvhjulpenhet, mestring og læring. Kommunen skal sikre tydelige, samordnede og effektive tjenester når innbyggerne har behov for bistand. Digitalisering og ny teknologi er viktige innsatsfaktorer i fremtidens velferd, og robuste enheter og sambruk er strukturelle grep. Et av satsningsområdene er utvikling av gode lokalsamfunn som tilrettelegger for relasjoner og nettverk på tvers av alder og sosial bakgrunn. Kommunen skal samhandle godt med innbyggere, lokalsamfunn, frivillige aktører og næringsliv.

For å skape sammenheng og helhet i kommunens tjenester, vil Kommunedirektøren arbeide med følgende spor for utvikling av tjenestene:

Det digitale sporet – sikre at brukerne raskt finner informasjonen de trenger.

Samhandling og tidlig innsats – Sikre at kommunen leverer tjenester som er tilstrekkelig koordinert og at prosesser er helhetlige og kunnskapsbaserte.

Kultur, innovasjon og endringsledelse – Sikre at medarbeidere og ledere rustes til å gjennomføre endringer, at det er god samhandling, kultur for læring og forbedring og innovasjon for å møte fremtidens utfordringer.

Sikre at tjenestene er innrettet i et brukerperspektiv, og at tjenestene driftes og utvikles med bakgrunn i dokumentert kunnskap.

Verdier og ledersetninger

Verdiskapende samspill innebærer at vi har en organisasjon med strukturere, beslutningssystemer og en kultur som legger til rette for å spille på lag. Det gir rom for fleksibel bruk av kompetanse og ressurser.

Kommunens tjenester må være basert på gode og nye løsninger, ha fokus på kostnadseffektivitet og bærekraftig drift. God ledelse og motiverte medarbeidere er en forutsetning for å lykkes.

Lederplakaten, gir et godt bilde av hvilke forventninger som stilles til ledere og medarbeidere i Hole kommune.

LEDERPLAKATEN

VI - KULTUR

VERDIER

RESPEKT

- Vise respekt i møte med hverandre og innbyggerne
- Vise forståelse for hverandres roller og ansvar

ÅPENHET

- Åpenhet og forutsigbarhet i all saksbehandling
- Åpen for endringer
- Åpen og inkluderende i møte med hverandre og innbyggerne

LOJALITET

- Lojal til politiske vedtak
- Lojal til leders beslutning
- Lojalitet til hverandre
- Lojalitet til faget
- Lojalitet til brukerne

FLEKSIBILITET

- Vilje til å yte "det lille ekstra" når det trengs
- Opptatt av å gjøre andre gode
- Være raus
- Evne å se helhet

RELASJONSLEDELSE

Medarbeidere som vet at de er verdifulle yter sitt beste

RELASJONSLEDELSE		
Gruppe	Individ	
Vi-kultur	Leder-setninger	Leder-atferd

SOM LEDER I HOLE KOMMUNE SKAL JEG...

LEDERSETNINGENE

- ...bygge intern stolthet og kultur
- ...være en tydelig og tilgjengelig leder
- ...tenke helhetlige løsninger og benytte tverrfaglig kompetanse
- ...fremme arbeids glede og bidra til et godt arbeidsmiljø
- ...være service-innstilt og bidra til gode løsninger for brukerne

Eventyrlig fortid - eventyrlig fremtid

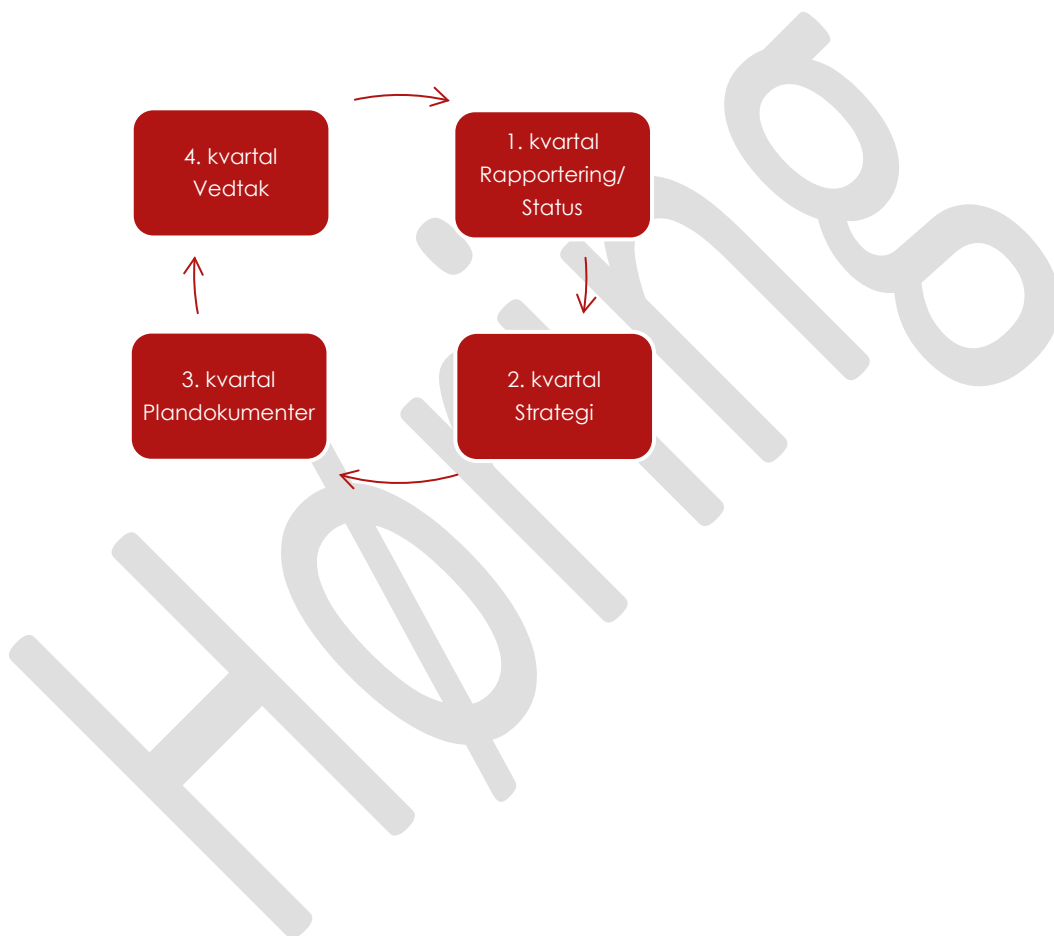
HOLE KOMMUNE

Kommuneplanmelding/årsmelding

Hensikten med kommuneplanmeldingen er blant annet å gi politikerne best mulig forståelse for kommunens drift, hvilke utfordringer en står ovenfor og grunnlag for å velge de riktige strategier videre. Det legges også vekt på å se sammenhengen med overordna mål når det skal gjøres prioriteringer.

Årshjul

Årshjulet viser i grove trekk hva det skal legges vekt på gjennom året og samhandlingen mellom politikk og administrasjon på ulike nivåer.

8 Økonomiske rammebetingelser

Økonomiplanen for 2021-2024 bygger på rammene fra vedtatt Økonomiplan 2020-2023 og forslag til statsbudsjett for 2021. Mål for finansielle handlingsregler som fremgår av kap 2.2 er lagt til grunn.

Statsbudsjettet

Kommunene finansieres i hovedsak av skatteinntekter, bevilgninger over statsbudsjettet og gebyrer (brukerbetalning). Bevilgningene over statsbudsjettet gis dels som rammetilskudd, dels som øremerket tilskudd. Skatteinntektene og rammetilskuddet fra staten omtales som frie midler, ettersom kommunene fritt kan disponere over dem så lenge lovpålagte oppgaver blir gjennomført på en forsvarlig måte. Øremerkede tilskudd er bundet til særskilte formål.

Budsjettet er basert på forslag til statsbudsjett 2021 fremlagt 7.oktober 2020, det kan bli endringer som følge av Stortingsbehandlingen av dette.

Regjeringens budskap til kommunene er å ta Norge ut av koronakrisen samtidig som de langsiktige utfordringer landet står ovenfor skal løses. Det skal skapes mer og flere skal inkluderes er budskapet.

I statsbudsjettet legges det opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter på om lag 1,6 mrd kr som fordeles på følgende.

- 0,9 mill kr merkostnader demografi
- 0,1 mill kr regjeringens satsinger knyttet til barn og unges psykiske helse.
- 0,6 mill kr økt handlingsrom.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren i den grad de øker i takt med lønnsveksten.
- Demografikostnader

Andre saker som berører rammetilskuddet

- Frivilligsentraler – øremerkes på Kulturdepartementets budsjett
- Inntektsgradert foreldrebetaling SFO på 3.-4. trinn fra skoleåret 2021-2022.
- Tros- og livssynssamfunn (utenom Den norske kirke) – staten overtar kommunenes tilskuddsansvar
- Rett til ettervern i barnevernet – aldersgrensen økes fra 23 til 25 år
- Pensjon i private barnehager – redusert tilskudd og skjermingsordning
- Nytt egenandelstak – skjerming av utsatte grupper

Endringer knyttet til finansiering av frivilligsentraler og pensjon i private barnehager utgjør rundt 0,9 mill kr i redusert rammetilskudd. På grunn av usikkerhet rundt konsekvenser for Hole kommune er dette foreløpig ikke innarbeidet i rammene for tjenesteområdene.

Ressurskrevende tjenester

Regjeringen foreslår å øke innslagspunktet med kr 46.000 utover lønnsveksten. Dette gir en innstramning på 300 mill kr samtidig som behovet i kommunene øker. For Hole kommune utgjør det ca kr. 300.000 i redusert refusjon.

Skatteøren

Skatteøren foreslås økt med 1,05 prosentpoeng til 12,15

Den forholdsvis sterke økningen i skattøren skyldes blant annet at veksten i inntektsskatt til kommunesektoren anslås å bli lav før. Dette skyldes blant annet relativt lav lønnsvekst og en betydelig nedjustering av anslaget på skatt fra utbytte for 2020, som i stor grad får bokført virkning i 2021.

Driftsbudsjettet

På utgiftssiden er det tatt høyde for lønnsvekst (sentral avsetning), demografiendringer, endringer i tjenestebehov utover demografiske endringer og prisjustering av eksterne kontrakter. Driftsbudsjettet blir presentert i faste 2021-priser.

Følgende forutsetninger er lagt til grunn:

- Lønnsveksten er anslått til 2,2%
- Deflator 2,7% (vektet snitt av lønns- og prisvekst) som legges til grunn i statsbudsjettet for kompensasjon for kommunesektoren

Gebyrer og brukerbetalingen fremgår av kapittel 16.

Økonomiske oversikter drift

Kommuneloven har egne bestemmelser om årsbudsjett og økonomiplan:

- Årsbudsjettet skal være realistisk og fastsettes på grunnlag av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.
- Kommunestyrets prioriteringer, samt målsettinger og premisser for årsbudsjettet skal komme tydelig frem.
- Det skal budsjetteres med et driftsresultat som minst er tilstrekkelig til å dekke renter, avdrag og nødvendige avsetninger.

Økonomisk oversikt – drift

Økonomisk oversikt viser

(Tall i 1000 kr)	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Handlingsprogram		
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Driftsinntekter	-515 047	-524 170	-536 846	-546 769	-538 978	-538 635	-538 552	-538 516
Driftsutgifter ekskl avskrivninger	461 318	486 855	516 657	522 248	516 824	514 760	515 135	514 723
Brutto driftsresultat	-53 729	-37 315	-20 189	-24 521	-22 154	-23 875	-23 417	-23 793
Netto finansutgifter	16 954	19 096	18 017	22 545	20 136	22 475	25 537	26 235
Netto driftsresultat	-36 775	-18 219	-2 172	-1 976	-2 018	-1 400	2 120	2 442
Disponering eller dekning av netto driftsresultat								
Overføring til investering		392						
Netto avsetninger til eller bruk av bundne fond	1 393	-1 972	-2 650	-3 782	-2 982	-2 982	-2 982	-2 982
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	2 639	32 160	13 783	5 758	5 000	4 382	862	540
Dekning av tidligere års merforbruk	30 177							
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-19 767	-22 335	-9 974					
Årsresultat (+underskudd/- overskudd)	-22 333	-9 974	-1 013	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	7,14 %	3,48 %	0,40 %	0,36 %	0,37 %	0,26 %	-0,39 %	-0,45 %
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene ekskl bun	6,87 %	3,85 %	0,90 %	1,05 %	0,93 %	0,81 %	0,16 %	0,10 %
Avsetning til disposisjonsfond i % av driftsinntektene	0,51 %	6,14 %	2,57 %	1,05 %	0,93 %	0,81 %	0,16 %	0,10 %

Forslag til økonomiplan 2021-2024 preges av reduserte inntekter og at driften tas ned for å tilpasse inntektene.

Koronaepidemien preger driften i 2020 og forventes å fortsette i 2021. Driften skal både omstille og være i kontinuerlig beredskap for å begrense smitte og stoppe pandemien. Budsjettforslaget for 2021 som innebærer et netto driftsresultat på 5 mill kr til avsetning disposisjonsfond er forsvarlig.

En videreføring av 2021-nivået på driftsinntekter og -utgifter fremover samtidig som netto finansutgiftene øker svekker driftsresultatene fremover. Det betyr at vi må fortsette arbeidet ved å kutte kostnader og legge til rette for befolkningsvekst og økte inntekter fremover.

Bevilgningsoversikt – ramme til disponering og avsetning

Bevilgningsoversikt drift viser hva som er til disposisjon til fordeling til tjenesteområdene og avsetninger etter at det fra frie inntekter er avsatt midler til å betjene kommunens gjeld (renter og avdrag på lån).

(Tall i 1000 kr)	Regnskap 2019	Årsbudsj 2020	Årsbudsj. 2021	Handlingsprogram		
				2022	2023	2024
Rammetilskudd fra staten	-148 924	-169 760	-161 098	-161 076	-161 052	-161 028
Inntekts- og formuesskatt	-257 243	-251 302	-257 723	-257 723	-257 723	-257 723
Eiendomsskatt	0					
Andre generelle statstilskudd	-1 664	-1 697	-1 692	-1 768	-1 705	-1 705
Sum generelle driftsinntekter	-407 831	-422 759	-420 513	-420 567	-420 480	-420 456
Renteinntekter	-3 055	-2 280	-2 330	-2 330	-2 330	-2 330
Utbytter	-4 200	-3 000	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Renteutgifter	7 515	9 236	6 768	7 604	9 006	8 515
Renteutgifter nye lån		219	216	675	1 421	1 933
Avdrag på lån	17 757	18 393	18 982	18 611	18 324	18 324
Avdrag på nye lån			400	1 814	3 015	3 693
Netto finansutgifter	18 017	22 568	20 136	22 474	25 536	26 235
Til disponering og avsetninger	-389 814	-400 191	-400 377	-398 093	-394 944	-394 221

Budsjettforslaget innebærer nær 400 mill kr netto til fordeling drift og avsetninger. Skatt og rammetilskudd (frie inntekter) viser en reduksjon i forhold til 2020-budsjettet, mens netto finansutgifter er lavere i 2020 pga lavere rentenivå.

En nominell videreføring av nivået i vedtatt budsjett for 2020 innebærer en reell nedgang korrigert for forventet pris- og lønnsvekst på 2,7.

Kommunedirektøren gjør oppmerksom på at det alltid vil være usikkerhet rundt forutsetningene som legges til grunn for skatteinntektene og finansområdet. Områdene er nærmere omtalt i dokumentet.

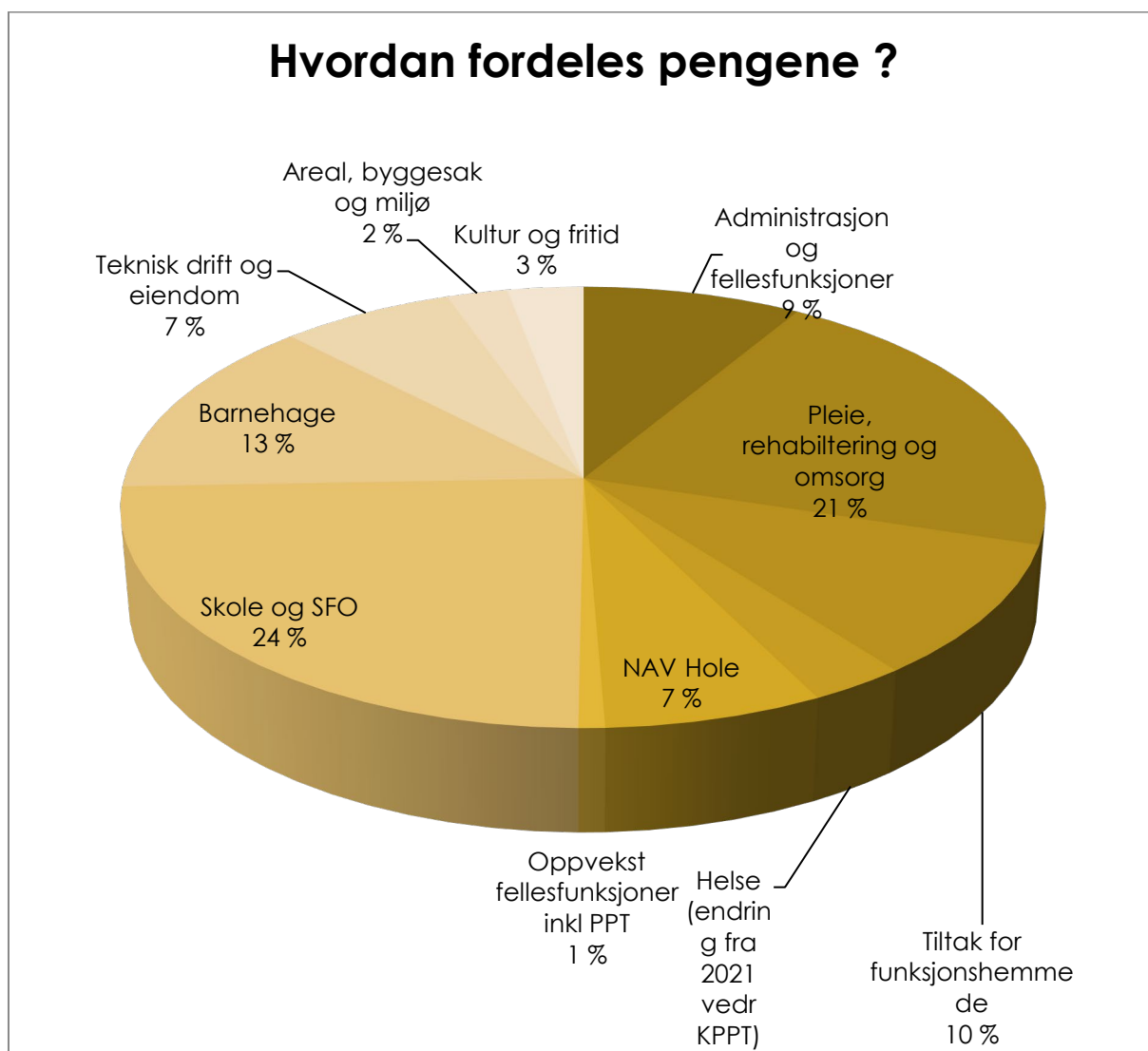
Bevilgningsoversikt - fordeling av rammer til tjenesteområdene og avsetninger

(Tall i 1000 kr)	Regnskap 2019	Årsbudsj 2020	Årsbudsj. 2021	Handlingsprogram		
				2022	2023	2024
Administrasjon og fellesfunksjoner	23 981	35 621	35 266	34 440	34 810	34 410
Velferd						
Pleie, rehabilitering og omsorg	84 016	85 293	84 973	84 973	84 973	84 973
Tiltak for funksjonshemmede	40 456	37 709	39 341	39 341	39 341	39 341
Helse (endring fra 2021 vedr KPPT)	12 872	14 374	12 069	12 069	12 069	12 069
NAV	26 617	27 250	27 239	27 239	27 239	27 239
Oppvekst						
Skole og SFO	91 367	95 092	97 597	97 597	97 597	97 597
Barnehage	55 268	55 140	53 508	52 795	52 795	52 795
Oppvekst fellesfunksjoner inkl PPT			3 273	3 273	3 273	3 273
Samfunn						
Teknisk drift og eiendom	28 356	28 167	27 628	27 501	27 501	27 501
Areal, byggesak og miljø	8 984	9 192	9 715	9 715	9 715	9 715
Kultur og fritid	13 074	12 690	12 139	12 139	12 139	12 139
Krav til omstillinger - balanse						
Omstillinger for å komme i balanse						
Pensjonavsetning						
Lønnsavsetning		11 080	8 000	8 000	8 000	8 000
Prognose red pensjonspremie tjenesteområdene			-6 171	-6 171	-6 170	-6 171
Pensjon - premieavvik inkl aga		-14 729	-7 700	-7 700	-7 700	-7 700
Pensjon - ovf fra premiefond		-2 446	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Sum bevilgninger rammeområder	384 991	394 433	395 377	393 711	394 082	393 681
Overføring til investeringsbudsjettet						
Avsetning til disposisjonsfond	13 783	6 772	5 000	4 382	862	540
Bruk av disposisjonsfond						
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-9 974	-1 014				
Sum disponeringer og avsetninger	3 809	5 758	5 000	4 382	862	540
Sum fordelt	388 800	400 191	400 377	398 093	394 944	394 221
Udekket/udisponert	-1 014	0	0	0	0	0

Med unntak av Tjenester for funksjonshemmede og Skole viser budsjetttrammene en nominell reduksjon fra 2020 til 2021. Endringene fra 2020 til 2021 innebærer både styrkninger og reduksjoner som følge av driftsendringer, oppgaveendringer og innsparinger - og er nærmere omtalt under det enkelte tjenesteområdene

I 2021 gir forslaget rom for å avsette 5 mill kr til disposisjonsfond. Det er om lag i tråd med kommunestyrets vedtak for 2020, men lavere enn mål for finansiell styring. Økonomiplanen for 2022-2024 hvor bl.a. konsekvenser at forventet økt rente og nye låneopptak til investeringer slår inn gir svake driftsresultat.

Hvordan fordeles pengene ?

Oversikten viser at Skole og sfo har den største budsjetttrammen og utgjør 24% av midler til fordeling drift, mens Pleie-, rehabilitering og omsorg utgjør 21%.

Skatt på formue og inntekt og statlig rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd utgjør ca 76% av kommunens driftsinntekter. Disse disponeres fritt i motsetning til øremerkede midler som går til bestemte formål. For å kunne gi et likeverdig tilbud til innbyggerne omfordeles skatteinntektene mellom kommunene gjennom såkalt skatteutjevning. På grunn av dette bør skatt og rammetilskudd sees under ett.

Anslagene for frie inntekter er, som tidligere år, basert på prognosemodeller fra Kommunenes sentralforbund (KS). Disse bygger på Regjeringens forslag til statsbudsjett i oktober 2020. Kommunens egen prognose for skatteinntektene er innarbeidet med 112% av landsgjennomsnittet.

Eiendomsskatt

Hole kommunestyre innførte eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger i 2016 med laveste promille (2). Eiendomsskatten utgjorde 14,7 mill kr i 2018. Kommunestyret vedtok å avvike eiendomsskatten fra 2019.

Andre generelle statstilskudd – sentrale inntekter

Kommunen mottar etter søknad rentekompensasjonstilskudd fra staten vedrørende skolelån, omsorgsboliger m.v. Hole kommune har benyttet kommunens ramme for skolelån innenfor gjeldende ordning for perioden 2009 til 2016 til tiltak knyttet til Vik og Røyse skoler. Kompensasjonstilskuddene utgjør ca 1,7 mill kr årlig. Tilskuddet reduseres over tid i forhold til nedbetaling av lån knyttet til tiltakene.

Finansinntekter og - utgifter

Kommunens finansinntekter består av renteinntekter på innskudd kapital (likviditet), evt plasseringer av overskuddslikviditet og utbytte fra selskaper. Utbytte fra Ringerikskraft AS er budsjettet til 3,4 mill kr årlig og utbytte fra Vardar AS med 0,5 mill kr iht prognoser fra selskapet. Renteinntektene er basert på prognose for utviklingen av kommunens likviditet.

Finansutgiftene består av avdrag og renteutgifter til betjening av kommunens lån til investeringsformål samt renteutgifter til betjening av kommunens lån til videreutlån (startlån). Prognosene er basert på utviklingen i gjeldende låneportefølje samt forslag til investeringsplan.

Lånerente

Norges Bank reduserte styringsrenten til 0% i mai 2020 som pengepolitisk tiltak knytte til Koronapandemien.

Signalene fra Norges Banks rentemøte i september er at styringsrentene ble videreført med 0% og at det forventes fortsatt lav rente fremover.

Ifølge reglement for finans- og gjeldsforvaltningen skal minimum 1/3 av låneporteføljen med renterisiko ha fast rente, mens minimum 1/3 skal ha flytende rente (rentebinding kortere enn ett år). Målet søkes innføres gjennom nye låneopptak.

Budsjettrenten er på den bakgrunn kalkulert til 1,8% i 2021 og gradvis økende i handlingsprogramperioden.

	2021	2022	2023	2024
Budsjettrente	1,8%	2,0%	2,5%	2,5%

Lånegjeld til investeringer

1000 kr	Prognose		Årsbudsjett	Handlingsprogram		
	2020	2021	2021	2022	2023	2024
Budsjetterte låneopptak		18 400	24 000	30 429	36 010	20 356
Ekstraord avdrag						
Avdragsutgifter		18 390	19 382	20 425	21 338	22 017
Gjeld pr 31.12	353911	353 921	358 539	368 544	383 215	381 555

Prognose lånegjeld for 2020 er basert på forslag til justert investeringsbudsjett i fremlagte tertialrapport 2/2020. Lånegjelden antas å være om lag uendret i forhold til 2019.

Det er i forslag til investeringsplan 2021-2024, se kapittel 11, foreløpig ikke innarbeidet noen større investeringstiltak knyttet til de ikke-rentable områdene. Det planlegges imidlertid forholdsvis store investeringer innen selvkostområdene vann- og avløp i handlingsplanperioden og samlet lånegjeld øker noe fremover knyttet til disse tiltakene.

Utvidelse av Hole ungdomsskole og omsorgsboliger er to vesentlige tiltak som er under planlegging og hvor det ikke er gitt endelig budsjettbevilgning.

Langsiktig drifts- og investeringsanalyse 2020-2040 viser kommunens investeringsbehov knyttet til demografi, planer, behov for mer kostnadseffektive bygg mv og økonomiske konsekvenser.

Lånegjelden påvirker driften gjennom renter og avdrag på lån. Det er derfor viktig å holde investeringene på et bærekraftig nivå i forhold til driftsinntekter. Lånegjelden bør ikke overstige 75% av driftsinntektene, med de forutsetninger for driftsinntekter, låneavdrag og nye låneopptak det er her legges opp til vil lånegjelden ligge på rundt 68% av driftsinntektene.

En økning i renten på ett prosentpoeng vil utgjøre ca 4 mill kr knyttet til hele låneporteføljen utfra prognose 2021.

Avsetninger lønnsoppgjør og pensjon

Det er lagt til grunn 2,2% forventet lønnsvekst i 2021 i tråd med forutsetningene i statsbudsjettet. Midlene avsettes sentralt og fordeles tjenesteområdene når resultatet av de ulike oppgjørene er klare. På grunn av Korona og utsatt lønnsoppgjør er ikke konsekvensene av 2020-oppgjøret innarbeidet i rammene for tjenesteområdene.

Kommunene har ansvar for pensjonene til sine medarbeidere. For å jevne ut svingninger i premiene er det fastsatt en ordning slik at kommunene utgiftsfører beregnede pensjonskostnader i stedet for årlig betalt premie. Beregninger av pensjonskostnadene utføres av forsikringsaktuarer etter fastsatte standarder.

For å sikre at det over tid blir samsvar mellom regnskapsførte pensjonskostnader og betalte premier, må kommunene også utgiftsføre differansen mellom premie og pensjonskostnad (premieavviket). Dette kalles amortiseringskostnad og kommer i tillegg til den beregnede pensjonskostnaden. Fra 2015 skal premieavviket som hovedregel føres over 7 år.

Pensjonspremier, premieavvik og amortiseringskostnad for 2021 er basert på prognoser fra pensjonsleverandørene. Det forventes lavere pensjonspremier i 2021 pga lavere lønnsoppgjør, konsekvens for tjenesteområdene er ikke innarbeidet i rammene for 2021, men vil bli korrigert når resultatene er kjent i løpet av 2021.

Fondsbeholdning

Målsettinger for bærekraftig økonomi er å bygge opp en buffer tilsvarende 10% av brutto driftsinntekter gjennom årlige avsetninger fra drift. Dette er en forutsetning for å gjøre Hole kommune robust i forhold til å håndtere betydelig skattesvikt, uventede hendelser/utgifter og øke evnen til strategiske investeringer.

Hole kommune har ved avleggelse av regnskapet for 2019 ført 34,8 mill kr på disposisjonsfond. For 2020 er det planlagt å avsette ytterligere 6,8 mill kr, hvorav 1 mill kr er udisponert overskudd for 2019.

Disposisjonsfond

Status og transaksjoner	2020	2021	2022	2023	2024
Status pr 1.1.	48 581	55 353	60 353	64 735	65 597
Disponering overskudd 2019	1 014				
Budsjettvedtak	5 758	5 000	4 382	862	540
Anvendelse til investeringer					
Prognose disposisjonsfond pr 31.12	55 353	60 353	64 735	65 597	66 137
Mål for disposisjonsfondet	50 000	53 878	53 844	53 835	53 832

Tabellen illustrerer utviklingen i disposisjonsfond i forhold til målsettingen om å utgjøre 10% av driftsinntektene. Tall for 2020 viser vedtatt avsetning og for handlingsplanen avsetning gitt de forutsetningene som er lagt til grunn i forslaget. Dersom dette blir resultatet vil mål om at fondet skal utgjøre 10% av driftsinntektene være oppfylt. Mål for bærekraftig økonomi innebærer at midler kan planlegges til egenfinansiering av investeringer og redusere lånebehovet fremover.

Avsetningen skjer i forbindelse med årsoppgjøret og forutsetter at resultatet gir rom for dette jf styrkningsregler i årsoppgjøret. Slik prognosen for 2020 er presentert i økonomirapport pr 2. tertial tilsier det en lavere avsetning til disposisjonsfond enn vedtatt.

Ubundet investeringsfond

Kommunen har ved inngangen til 2020 regnskapsført 7,6 mill kr på ubundet investeringsfond. Disse midlene kan benyttes til fremtidige investeringer, primært investeringer som ikke kan finansieres ved lån som årlig egenkapitaltilskudd KLP.

9 Drift av kommunens tjenester

Kommunestyret skal selv vedta fordeling av driftsrammer og mål for tjenesteområdene (styring og prioritering). I tilfeller hvor kommunestyret vedtar omstilling/innsparing for et område, skal denne så langt som mulig konkretiseres.

Kommunen har følgende kommunalområder og tjenesteområder/rammeområder:

Fra mai 2020 er det gjort en administrativ endring i organisering ved å opprette Oppvekst som eget kommunalområdet. I etterkant er også PPT (Pedagogisk-psykologisk tjeneste) overført fra Helse til Oppvekst.

Administrasjon og fellesfunksjoner (inkl folkevalgte og kontrollorganer), sentral avsetning til lønnsoppgjør og pensjon.

Oppvekst

- Oppvekst fellesfunksjoner inkl PPT
- Skole og SFO
- Barnehage

Velferd

- Helse
- NAV Hole
- Pleie, rehabilitering og omsorg
- Tiltak for funksjonshemmede

Samfunnsutvikling

- Teknisk drift og eiendom, inkl selvkostområder med fond
- Areal, byggesak og miljø
- Kultur og fritid (inkl tilskudd til kirken)

Det er netto utgiftsramme for hvert tjenesteområde som er bindende ovenfor kommunestyret. Det innebærer at tjenesteområdet kan disponere evt merinntekter og omdisponere innenfor rammen så fremt dette ikke binder opp kommunestyret fremover og de fastsatte mål for året oppfylles.

Kommunestyret har i revidert økonomireglement vedtatt at det skal fremstilles bruttotall for alle tjenesteområdene. Oversikt følger vedlagt til dokumentet.

Kommunedirektøren har i tråd med økonomireglementet fullmakt til å fordele budsjettammen videre til de underliggende enheter/avdelinger i henhold til administrativ lederstruktur, f.eks den enkelte skole og barnehage. Kommunedirektørens fullmakter er videredelegert til tjenesteleder.

10 Administrasjon, styring og utvikling

Området leverer tjenester til alle tjenesteområder, folkevalgte og innbyggere.

Administrasjon, støttefunksjoner og fellesutgifter

Omfatter administrativ ledelse, fellesutgifter og støtteenheter (Informasjon, IT, personal og økonomi). Godtgjøring til folkevalgte og kontrollorganer. Fellesutgifter som KS-kontingent, personellforsikringer, bedriftshelsetjeneste, lærlingordning, lisenser og vedlikeholdsavtaler.

Det er totalt 19,8 årsverk knyttet til området. I tillegg kommer folkevalgte, lærlinger og tillitsvalgte.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Hole kommune skal drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og være gjenstand for betryggende kontroll. Administrasjonen skal sørge for at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet og at vedtak blir iverksatt.

Økonomisk bærekraft

Administrasjonen skal vektlegge tiltak for kostnadseffektiv drift gjennom motiverte medarbeidere, godt lederskap og gode omstillings- og effektiviseringsprosesser.

- Gode omstillings- og effektiviseringsprosesser
- Lederutvikling
- Følge opp FRE16 i forhold til fokusområder herunder helseinstitusjoner i Hole

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	35 621	35 621	35 621	35 621
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Andre konsekvensjusteringer avtaler priser mm	385	106	106	106
STB 2020 skatteoppkrever over til staten helårseffekt	-400	-400	-400	-400
Valgavvikling	304	0	400	
Vedtak samarbeidsalliansen Osloregionen	17	17	17	17
Visma drift i egen regi - økt bemanning IT - nettoeffekt	191	86	86	86
Acos eiendom - driftskostnader ny investering	27	27	27	27
Innbygger-app	105	45	45	45
Oppgradering av nettside	91	13	13	13
System for GDPR-oppfølging	28	28	28	28
IT-nødvendig utvidelse av brannmur	98	98	98	98
IT-utsifting resterende kopimaskiner	30	30		
Sum mer-/mindrebehov	876	50	420	20
Konsekvensjustert budsjett	36 497	35 671	36 041	35 641
Vakanse støttefunksjon	-290			
Utsette planlagt styrking stab/støttefunksjoner	-800			
Generell effektivisering	-141	-1 231	-1 231	-1 231
Sum kostnadsreducerende tiltak	-1 231	-1 231	-1 231	-1 231
Ramme 2021-2024	35 266	34 440	34 810	34 410

Driftsbudsjettet innebærer

- Konsekvensjustering av overføring av skatteoppkreverfunksjonen til staten – helårseffekt.
- Nødvendige avsetninger forbundet med avvikling av Stortingsvalg i 2021.
- Tilskudd til Ringeriksbadet IKS er videreført med 1 mill kr som i 2020.
- Regionale tilskudd er videreført på samme nivå som i 2020.
- Styrking av Informasjon og IT i forhold til sikkerhet og støtte opp om tjenestoområdenes behov for digitalisering og nye løsninger.
- Innbygger-app og oppgraderte hjemmesider gjør at vi kommer tettere og raskere på innbyggerne med mer skreddersydd informasjon og ytterligere selvbetjeningsløsninger.

Innsparinger søkes løst gjennom

Utsette planlagt styrking av stab/støttefunksjoner knyttet til prioriterte oppgaver og holde midlertidig vakanse ubesatt.

Investeringsbehov og tiltak

Det er innarbeidet midler til felles IKT-tiltak.

Utfordringer som påvirker driften

Under dette området vil sentral lønnsavsetning og pensjon for hele kommunen være risikoområder.

11 Oppvekst

Kommunalområdet oppvekst har ansvar for tjenesteområdene grunnskole, barnehage og Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Kommunalområdet ble etablert i februar 2020, for tjenesteområdene barnehage og skole. Tjenesteområdene har før dette sortert under kommunalområdet velferd, sammen med PRO, TFF, Helse og NAV. I september 2020 ble Pedagogisk psykologisk tjeneste flyttet fra tjenesteområdet Helse til kommunalområdet Oppvekst.

Barn og unge er fremtiden og de årene de vokser opp har vi et ansvar for å bidra til utvikling, danning og opplæring gjennom lek, læring, trivsel og mestring.

Barnehagene og skolene skal bygge på verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene (Barnehage- og opplæringsloven).

Samfunnet globalt, nasjonalt og lokalt er i utvikling og usikkerheten rundt hvordan fremtiden vil se ut er kanskje større enn noen gang. Barnehage, skole og PPT skal bidra til å gi barn og unge ferdigheter og kunnskap til å møte fremtiden som aktive bidragsyttere i samfunnsliv og arbeidsliv.

Tjenestene barnehage, skole og PPT skal i samarbeid med andre kommunale tjenester bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår og et godt tilrettelagt opplæringstilbud.

Kommuneplanens samfunnsdel – hovedgrep og delmål

Kommuneplanens samfunnsdel beskriver mål og hovedgrep for å møte kommunens hovedmål og utfordringer innenfor sektorene.

Tabell 5.1: Delmål og hovedgrep kommuneplanens samfunnsdel

Delmål	Hovedgrep
Sosial bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Jobbe for at Hole kommune skal bli en mobbefri kommune• Vi skal prioritere alle barns læring i barnehager og skoler• Prioritere barns oppvekstvilkår og muligheter for å mestre livet i morgendagens samfunn
Økonomisk bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Struktur og rammebetingelser optimaliseres• Sikre solid kommuneøkonomi
Miljømessig bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Ta vare på og formidle kommunens rike kulturminner og historie.• Sikre at det rike naturmangfoldet blir tatt vare på• Fornuftig og riktig håndtering av avfall

Viktige felles innsatser for sektor oppvekst i 2021

- Læringsmiljø i skole og barnehage.
- Tilrettelegge og jobbe for at flest mulig elever er inkludert i ordinær undervisning.
- Ferdigstille prosjektet utviklingsplan for fremtidig skole og barnehagestruktur i Hole kommune.

Læringsmiljøprosjekt

2-årig prosjekt for inkluderende skole- og barnehagemiljø initiert av Utdanningsdirektoratet. Hole kommune er med i dette med to skoler og to barnehager (Røyse skole, Vik skole, Løken barnehage og Helgelandsmoen barnehage) sammen med skoleeier, barnehageeier og PP-tjenesten.

Læringsmiljøsenderet bistår skolene og barnehagene med faglig utvikling og veiledning. Vi skal få tilført kompetanse knyttet til forebygging, avdekking og stopping av mobbing, og å lage systemer for dette arbeidet både i barnehage, på skole, og i foreldregruppene. Disse systemene skal spres til alle barnehagene og skolene i Hole kommune. Hovedmålet er å utvikle trygge og gode barnehage –og skolemiljø uten mobbing og andre krenkelser.

Kompetanse, overganger og tidlig innsats

Et av hovedmålene for oppvekst er å legge til rette for gode overganger og at det skal være fokus på forebygging og tidlig innsats. Holebarnehagene og Holeskolen har med bakgrunn i føringer fra Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Barnehageloven, Opplæringslova og overordnet sektorplan for oppvekst i Hole kommune laget en egen plan for overgang barnehage – skole/SFO. Overgangsplanen har vært gjeldende i mange år og fungerer godt, men det er alltid behov for å gjøre justeringer til barnas beste. Utviklingsområder fremover er å jobbe systematisk med innhold i henhold til ny læreplan for skolene og rammeplan for barnehagene.

Utviklingsplan for fremtidig skole og barnehagestruktur

Det skal utarbeides en utviklingsplan for fremtidig skole og barnehagestruktur jf. mandat vedtatt i kommunestyret 25.05.2020, sak 20/6952 - Hole Ungdomsskole - utvidelse 4 parallell - 192/57
Utviklingsplan - Forslag til organisering, medvirkning og fremdrift

Skole

Holeskolen har 878 elever. Elevene fordeler seg på tre barneskoler inkludert SFO med henholdsvis 164 elever på Sundvollen oppvekstsenter (SOS), 169 elever på Røyse og 311 elever på Vik. Hole ungdomsskole (HUS) har 234 elever.

Overordnet skolene er Opplæringslova og Kunnskapsløftet 2020 med kompetansemål og Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen, som er nasjonale føringer. Strategiplan for Oppvekst og Plan for Holeskolen er overordnede kommunale dokumenter.

Holeskolen er et etablert begrep, og det jobbes kontinuerlig med felles mål og strategier for skolene. Holeskolen har gode resultater å vise til både når det gjelder elevundersøkelsene, nasjonale prøver og sluttvurdering på barneskolene og ungdomsskolen. Dette er et resultat av systematisk jobbing med læringsmiljøet over tid.

Tjenesteleder har ansvar for minoritetsspråklige og innvandrere. Disse målgruppene få tjenester og ha tilhold i Kunnskapscenteret i Bærum. Barn plassert i andre kommuner er også tjenesteleders ansvarsområde.

Mål satsninger og tiltak for bærekraftig utvikling

Sosial bærekraft

Læringsmiljøprosjekt

Holeskolen opplever at tallene for mobbing går ned i elevundersøkelsen, samtidig som rektorene på skolene opplever at de har mange saker som jobbes med over tid når det gjelder trygt og godt skolemiljø. Vi ønsker gjennom å være med i dette prosjektet å få en helhetlig plan og systematisk jobbing med trygt og godt skolemiljø og barnehagemiljø fra barna starter i barnehagen til de går ut av ungdomsskolen. Gjennom det håper vi at vi vil få færre saker og et likt system i alle enheter til barnets/elevens beste.

Implementering av Fagfornyelsen

Alle læreplaner for fag i grunnskolen og videregående opplæring er fornyet. Overordnet del av læreplanverket og innholdet i fagene er fornyet. I grunnskolen er innføring i 1. – 9. trinn samt alle valgfag og så for 10. trinn i 2020-21 og for 10. trinn 2021-22.

I Holeskolen har vi jobbet med implementering av Overordnet del i to år gjennom regionsamarbeid og gjennom Udirs kompetansepakke.

Hole kommune har sammen med regionen Midt fylket og Ringeriksregionen (Sigdal, Krødsherad, Modum, Ringerike og Hole) søkt på midler til desentraliserte kompetansemidler og fått dette til arbeid med fagfornyelsen. Alle ansatte har gjennom dette og UDIRs kompetansepakke jobbet med begreper som livsmestring, bærekraft, demokrati og medvirkning, og dybdelæring. Dette er sentrale emner som blir viktig i alle fag. Elevene skal bli bevisst hva dette betyr for dem selv og samfunnet.

Videre jobber lærerne i fagnettverk for å innarbeide temaene og sikre tverrfaglighet og felles kompetansemål også på tvers av trinnene 1. - 4. 5. - .7 og 8. - 10. Som en del av arbeidet i fagnettverkene jobbes det med vurdering av hvilke læremidler som er aktuelle. Arbeidet vil bidra til en likhet og helhet i Holeskolen.

Algoritmisk tenkning og programmering er nye emner i skolen slik de fremkommer av nye fagplaner, dette utfordrer oss til utvikling av ny kompetansen i lærerkollegiet ved kurs og utdanning.

Mer om implementering av fagfornyelsen: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagfornyelsen/arbeid-med-nye-lareplaner-forventninger-og-ansvar/>

Økonomisk bærekraft

Undervisning

Budsjetttrammene for skolene i Hole er med det elevantallet vi har og sett i forhold til andre kommuner middels romslig. Holeskolen har et utgiftsnivå på linje med andre når det gjelder ordinær undervisning, lavere enn andre når det gjelder innkjøp av inventar og undervisningsmateriell og høyere på utgifter til spesialundervisning.

For å styrke skolenes og kommunens økonomiske bærekraft vil skolene i Hole jobbe aktivt sammen med PPT, skolehelsetjenesten, kommunepsykolog m. fl. for å redusere andel elever som mottar spesialundervisning.

Struktur

Arbeidet med skole- og barnehagestruktur vil på sikt også kunne gjøre økonomien i Holeskolen mer bærekraftig, men det vil være langt fram i tid.

Miljømessig bærekraft

Holeskolen har i sine planer å formidle kommunens rike kulturminner og historie, dette er faste temaer på ulike trinn i de ulike fagene. Elevene skal lære om historien og å ta vare på kulturminner og det rike naturmangfoldet. I det å ta vare på naturen ligger også å lære om avfallshåndtering og konsekvenser av forurengning. Gjennom Fagfornyelsen skal alle fag nå jobbe med bærekraftig utvikling.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

For Skole legger Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Skole	Mål 2021	2016/17*	2017/18*	2018/19*	2019/20*
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng	→	43,3	43,9	42,8	45
Elevundersøkelsen - mobbing 7. tr	↓	12,5	9,7	8,3	x
Elevundersøkelsen - mobbing 10. tr		8,8	8,2	0	x
Andel elever med spesialundervisning %	↓	10,6	11,6	10,5	12,2
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer totalt %	↓	15,3	16,2	19,7	23,4
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale %	→	99,3	99,7	99,5	98,2
Leseferdigheter 1. trinn %	↑	92,9	87,4	87,2	88,8
Leseferdigheter 3. trinn %	↑	81,3	85,9	91,5	87,1
Inntak 1. året i videregående opplæring %	→	97,3	100	100	98,8
Avvik budsjett %	↓	0	2	2	5
Sykefravær %	↓	4,6	5,1	3,9	5,1

Tabellen viser nøkkeltallene med en indikator(pil) for ønsket utvikling og måltall for utgangsåret og de siste fire år for hver kategori. * Resultatet vises ikke hvis 1-4 elever har svart at de opplever mobbing på skolen. Dette vises ved en *.

Kommentar til måltallene

Hole kommune har et høyt gjennomsnitt på grunnskolepoeng. Det gjør at våre ungdommer stiller sterkt i konkurranse i valg av videregående utdanning. Dette bidrar også til høy gjennomføring av videregående skole, og videre til høyere utdanning og arbeid.

De siste årene har 100% av elevene fra Hole kommet inn på videregående utdanning

Andel elever som opplever seg mobbet i Holeskolen er redusert de siste årene, og resultatet for 2019/20 vises ikke i rapporten fra undersøkelsen fordi det er under 4 elever på de aktuelle trinnene som har svart at de opplever mobbing.

Andel elever med spesialundervisning og andel timer av totale lærertimer gitt til spesialundervisning ser vi en økning. Vi har sett en endring mot flere elever med noe tyngre diagnoser og mer omfattende behov for hjelp og støtte. Se ellers mer om spesialundervisning under *utfordringer som utfordrer driften*.

Målingen leseferdighet på 1. og 3. trinn viser hvor mange elever som er over bekymringsgrensen på å lese og forstå. Bekymringsgrensen er nasjonal standard. Resultatet i Hole er bra, men vi ønsker å løfte flere over bekymringsgrensen. Holeskolen benytter verktøyet TORD, som bidrar til tidlig oppdagelse av dysleksi, lese og skrivevansker, slik at vi tidlig kan setter inn tiltak for elever som har behov for det.

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	95 092	95 092	95 092	95 092
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Økte lønnskostnader elevtallsvekst og barn med særskilte behov	5 100	5 100	5 100	5 100
Kjøp av varere og tjenester (lisenser m.v.)	500	500	500	500
Kjøp som erstatter egen produksjon (leierskole)	874	874	874	874
Reduserte inntekter SFO	450	450	450	450
Reduserte refusjoner barn fra andre kommuner	472	472	472	472
Andre konsekvensjusteringer	220	220	220	220
Sum mer-/mindrebehov	7 616	7 616	7 616	7 616
Konsekvensjustert budsjett	102 708	102 708	102 708	102 708
Redusert bemanning SFO	-1 018	-1 018	-1 018	-1 018
Redusert bemanning skole	-2 452	-2 452	-2 452	-2 452
Reduksjon bemanning FOT	-366	-366	-366	-366
Reduksjon andre lønnsutgifter	-340	-340	-340	-340
Reduksjon tjenesteleders budsjett	-775	-775	-775	-775
Reduksjon skoleskysst FOT	-60	-60	-60	-60
Reduksjon styrking skolemateriell	-100	-100	-100	-100
Sum kostnadsreducerende tiltak	-5 111	-5 111	-5 111	-5 111
Ramme 2021-2024	97 597	97 597	97 597	97 597

Driftsbudsjettet innebærer

Økte utgifter

Økte utgifter er primært lønnsutgifter knyttet til nye spesialpedagogiske vedtak og behov for oppbemanning av SFO for å følge opp barn med særlig store utfordringer. Gruppesammensetning på skolene har også gitt noe økning i lærerbemanning jf. bemanningsnorm.

Økte utgifter til varer og tjenester er i hovedsak utgifter til lisenser, telefon og undervisningsmateriell. Det er ikke her tatt høyde for innkjøp av nye læremidler i særlig grad, men utgifter til supplerings- og erstatning av eksisterende. Elevtallsøkning over flere år uten endring i ramme for disse budsjettpostene har gitt merforbruk og det er derfor lagt inn en økning for 2021.

Reduksjon i inntekter for SFO kan forklares med noe færre barn i SFO, gratistilbud til barn med behov for SFO som går i 5. - 7. trinn og redusert betaling for lavinntektsfamilier.

Utover dette er det beregnet noe lavere refusjon fra barn i andre kommuner og det blir en ekstra utgift til leirskole for de barna som ikke fikk leirskole i år på grunn av korona pandemien.

Innsparinger

Innsparinger må i all hovedsak løses med lavere lønnsutgifter.

Tiltakene som foreslås for å redusere aktivitetene forutsetter delvis at vi lykkes i å redusere omfanget av spesialundervisning. Det er derfor et tiltak med høy risiko.

Lykkes vi ikke med å redusere utgifter til spesialundervisning er alternativet å redusere lærertetthet i ordinær undervisning, som i praksis betyr at vi ikke innfrir lærenormen jf. forskrift (-2018-06-26-1034), endring av opplæringsloven.

En andel av reduksjon av lønnsutgifter er knyttet mot styrket bemanning på SFO.

Reduksjon i tjenesteleders budsjett løses ved at vi ikke tar inn lærling fra høsten 2021 og at vi ikke får en økning i elever med spesialundervisning for elever fra Hole med skoletilbud i andre kommuner og private skoler.

Andre kommentarer:

Det er to faktorer som er hovedårsaken til det begrensede handlingsrommet:

- Skolene i Hole har en kostnadskrevende struktur med tre barneskoler.
- Andelen elever med spesialundervisning er svært høy, og dette binder opp en stor andel av ressursene i skolen.

Investeringsbehov og tiltak

Investeringer i skole er en videreføring av tidligere vedtatt anskaffelse av PC'er til 8. trinn og PC'er til barnetrinnet og annet digitalt utstyr. Tiltaket er bra og viktig for skole slik at vi kan bruke digitale læremidler i noen av fagene også på barnetrinnet.

Det er behov for investeringer inventar og utstyr, dette ligger ikke inne i investeringsplan for 2021. Inventar og utstyr er primært pulter, stoler og annet møblement. Behovet er dels begrunnet i elevtallsøkningen de siste årene og dels behov for å skifte ut gammelt slitt inventar.

Utfordringer som påvirker driften

Fagfornyelsen

Fagfornyelsen med nye læreplaner, krever blant annet at skolene skal jobbe mer praktisk. Det forutsetter ansatte med rett kompetanse, utstyr til praktisk-estetiske og andre fag.

I tillegg kommer programmering som et nytt tiltak på flere trinn i skolene, utstyr til dette har vi ikke.

Læremidler til ny læreplan (fagfornyelsen)

Kommentar til vedtak i kommunestyret etter Interpellasjon - Fornyning av lærermateriell - Fra Sosialistisk Venstreparti.

VEDTAK - Kommunestyret: Kommunedirektøren bes innarbeide og synliggjøre i budsjett 2021 og økonomiplan 2022-2024 midler til nye læremidler til ny læreplan (fagfornyelsen).

Kostnadsberegning for oppgradering av læremidler til nytt læreplanverk:

	2021	2022	2023	2024
Læremidler - digitale eller bøker HUS	kr 800 000,00	kr 700 000,00	kr 800 000,00	kr 800 000,00
Læremidler - digitale eller bøker Røyse skole	kr 600 000,00	kr 550 000,00	kr 270 000,00	kr 270 000,00
Læremidler - digitale eller bøker SOS	kr 600 000,00	kr 550 000,00	kr 270 000,00	kr 270 000,00
Læremidler - digitale eller bøker Vik skole	kr 1 000 000,00	kr 1 000 000,00	kr 500 000,00	kr 500 000,00
Total	kr 3 000 000,00	kr 2 800 000,00	kr 1 840 000,00	kr 1 840 000,00

Beregningene er foreløpige og med den kunnskapen vi har pr. d.d.

Digitale læremidler er ikke en engangskostnad, men lisenser som betales pr. elev pr. år. Lærebøker (analoge) er en engangskostnad ved anskaffelse. Levetiden for lærebøker er begrenset, men de overlever en økonomiplanperiode.

Det vil være behov for både digitale og analoge læremidler i overskuelig fremtid.

I statsbudsjett for 2021 er det forslag om bevilgning på 180 mill i støtte til kommunene ved anskaffelse av læremidler i forbindelse med innføringen av fagfornyelsen. Hole kommune sin andel av 180 mill er ca. 220 000,-. Det er en ren teoretisk andelsberegning på bakgrunn av innbyggertall, og vil sannsynligvis forutsette at kommunen har en egenandel.

Det er ikke funnet rom for å innarbeide kostnadene til anskaffelse av læremidler i budsjettet.

Spesialundervisning

Dette er mye omtalt og det er en utfordring som kan påvirke driften i 2021.

Vi har elever med store behov som har rett på hjelp, tilrettelegging omsorg og stell. Det er elever som vil ha dette behovet så lenge de er elever i skolen. Vi ser også en økende andel elever som plages av psykisk uhelse som blant annet fører til skolevegring.

Dette har resultert i et større behov for en til en oppdekning i undervisningen.

Det er også en høy andel elever som mottar spesialundervisning utover dette og her antar vi det er et potensiale.

Dersom vi klarer å få flere elever innenfor ordinær undervisning, vil vi redusere ressursbehovet i skolene.

Det er en stor utfordring å gjøre noe med dette på kort sikt, siden vi ikke umiddelbart kan endre et enkeltvedtak (spesialundervisningsvedtak).

Vi har satt dette arbeidet som en satsning for skolene og det er et arbeid som vil være vedvarende over flere år.

De barna som har stort og sammensatt hjelpebehov har rett på SFO plass, men det er ikke en lovfestet rett til oppfølging i SFO på linje med det man har i undervisningen i skolen. Men det er nødvendig med noe styrket bemanning på SFO for å ivareta barna på en trygg måte og for å unngå eskalering av skolemiljøsaker.

Endring i minstebetaling for lavinntektsfamilier for barn på SFO vil påvirke inntektene.

Planlagte tilsyn 2021

Ingen planlagte tilsyn.

Barnehage

Hole kommune har ni barnehager, hvorav syv har kommunalt og to privat eierskap. Utover dette består tjenesten av tjenesteleder for barnehagene.

Overordnet barnehagene er Lov om barnehager med tilhørende forskrift for barnehagens innhold og oppgaver. Strategiplan for Oppvekst er overordnede kommunale dokumenter.

Hole kommune har pr. august 2020 et behov for ca. 477 barnehageplasser. Disse dekkes av 387 kommunale og 90 private barnehageplasser.

85 % av barna under tre år med rett til barnehageplass og 98 % av barna over tre år benytter seg av tilbudet (KOSTRA 2019). I tillegg er det 9 barn som har hatt barnehageplass i andre kommuner; 8 i Ringerike og 1 i Jevnaker. Disse er ikke medberegnet i KOSTRA 2019.

Etter flere år med økt behov for barnehageplasser noterte vi færre søkere ved hovedopptaket for barnehageåret 2017/2018. Denne trenden er ytterligere forsterket i 2018/2019, 2019/2020 og 2020/2021.

Dette til tross for Barnehagelovens utvidelse av rett til barnehageplass.

Årsaken til redusert behov finner vi i fødselstallene for 2017, 2018 og 2019. Tallene var noe lavere enn snittet de siste 10 årene. I tillegg har tilflyttingen til kommunen avtatt.

Mål satsninger og tiltak for bærekraftig utvikling

Sosial bærekraft

Læringsmiljøprosjekt

Mellom åtte og tolv prosent av barnehagebarna i Norge opplever jevnlig utestenging fra lek eller ulike former for krenkelser. Stortinget har vedtatt egne bestemmelser i barnehageloven om barns rett til et trygt omsorgs- og læringsmiljø som vil gjelde fra 1. januar 2021.

Endringene i barnehageloven vil kreve at barnehagene jobber systematisk for å forebygge utestengning og mobbing, og at de skaper et godt miljø der barna trives og er sosialt inkludert. Rammeplanen stiller allerede krav om dette, nå blir forpliktelsen tatt inn i loven. Det skal sikre at alle barn, uavhengig av hvilken barnehage de går i, får hjelp av voksne til å ta godt vare på hverandre. Gjennom Læringsmiljøprosjektet skal Holebarnehagene utvikle systemer for dette arbeidet.

Implementere ny Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Ny rammeplan for barnehagenes innhold og oppgaver tredde i kraft 1. august 2017.

Implementeringsarbeid er pågående og vedvarende over tid. Ny kunnskap, holdninger, ferdigheter, eierskap og Lokal tilpasning skal etableres.

Fokusområder de første årene har vært Livsmestring og helse:

- Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages. Opplæringsplattformen SNAKKE – skal gjøre personalet tryggere og modigere i samtaler med barn også når de har en bekymring. Opplæringsplattformen SNAKKE er en del av regjeringens tiltaksplan En god barndom varer livet ut (2014-17). Den er utviklet av RVTS nasjonalt på oppdrag fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet.
- Heve barnehagepersonalets kompetanse i læreplanteori - didaktisk analyse. Ønske om et felles fagspråk og et verktøy å tenke og kommunisere med for alle ansatte i Holebarnehagene. Dette for å få gode prosesser rundt refleksjon, diskusjon og forankring av ny rammeplan i personalgruppen. Didaktisk analyse er forankret i de fem nøkkelspørsmålene hva, hvorfor, hvordan, hvilken evaluering og hvilke forutsetninger. Områdene representerer sentrale problemstillinger som pedagogen må ta stilling til for å organisere den virksomheten man er satt til å lede

Økonomisk bærekraft

Strukturendringer i barnehagene.

Færre barnehager gir økt driftseffektivitet og i 2021 ser vi at behovet for barnehageplasser gir anledning til å avvikle drift i en av barnehagene.

Miljømessig bærekraft

Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden. Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen (Rammeplan, 2017).

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Barnehage	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
Antall barn per årsverk	↓	5,8	6	6	6
Andel styrer og leder med pedagogisk utdanning	↑	57,1	71,4	0	42,9
Andel ansatte med pedagogisk utdanning	↑		35,9	33,8	41,4
Barns trivsel	→	4,8	4,8	4,8	4,8
Barnets utvikling	→	4,7	4,7	4,7	4,7
Tilvenning og skolestart	→	4,6	4,6	4,6	4,7
Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp	→	4,3	4,2	5,4	4,2

Avvik budsjett %		0	-1	-4	-2
Sykefravær %	↓	8,3	9,7	10,7	8,5

Kommentarer til målekortet

De tre første måleindikatorer er hentet fra kommunebarometeret (kvalitetsindikatorer), de tre neste fra foreldreundersøkelsen (brukertilfredshet og kvalitetsindikatorer) og den siste indikatoren er hentet fra SSB.

Antall barn pr. årsverk forteller oss tetthet av voksne. I kommunebarometeret skårer Hole kommune lavt på denne indikatoren (377. plass blant landets kommuner). Vi ønsker en bedring av denne faktoren sett i forhold til øvrige kommuner i landet.

Andel styreere og ledere med pedagogisk utdanning er en indikator som forteller i hvor stor grad vi innfrir pedagognormen. I kommunebarometeret skårer Hole kommune lavt på denne indikatoren (291. plass blant landets kommuner). 0 indikerer at det ikke er oppgitt.

Det er et mål å ha ansatte med rett kompetanse i stillinger som krever dette og vi er ikke fornøyde med deknningen i Hole. Tilgang på utdannet personale er en utfordring.

Andel ansatte med pedagogisk utdanning er en indikator som forteller oss nivået på pedagogtetthet vi har i barnehagene. I kommunebarometeret skårer Hole kommune middels til lavt på denne indikatoren (222. plass blant landets kommuner).

Det er et mål å ha en større andel ansatte i barnehagene med barnehagelærerutdanning. Tilgang på utdannet personale er en utfordring.

For de tre påfølgende indikatorene er vi svært tilfreds med målingene, og målet er å opprettholde de gode resultatene.

Barnets trivsel forteller oss hvordan foreldrene opplever at barna trives i barnehagen. Her skårer barnehagene i Hole bra. 4,8 på en skala som går til 5. Landssnittet er 4,7.

Barnets utvikling forteller oss hvordan foreldrene opplever at barna utvikler seg i barnehagen. Her skårer barnehagene i Hole bra. 4,7 på en skala som går til 5. Landssnittet er 4,6.

Tilvenning og skolestart forteller oss hvordan foreldrene opplever at barnehagen jobber med tilvenning til og overgang til skolestart. Her skårer barnehagene i Hole bra. 4,7 på en skala som går til 5. Landssnittet er 4,5.

Andel barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagen kan si oss noe om hvor tidlig vi kommer inn og hjelper barn med behov for særskilt oppfølging. Her ligger vi om lag på nivå med Buskerud, Ringerike og Jevnaker.

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett		Handlingsprogram	
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	55 140	55 140	55 140	55 140
Lønnsvekst 2020 helårseffekt og andre justeringer				
Reduserte lønnsutgifter 3 årsverk (18 plasser)	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Økte lisenskostnader mm	65	65	65	65
Økt tilskudd private barnehager	600	600	600	600
Reduserte salgsinntekter færre plasser	430	430	430	430
Reduserte refusjonsinntekter foreldrepermisjoner	750	750	750	750
Andre korrigeringer	-28	-28	-28	-28
Sum mer-/mindrebehov	17	17	17	17
Konsekvensjustert budsjett	55 157	55 157	55 157	55 157
Økt foreldrebetaling (makspris)	-150	-150	-150	-150
Avvikle Vik formingsbarnehage fra høst 2021	-510	-1 223	-1 223	-1 223
Refusjon salg av plasser fra andre kommuner	-395	-395	-395	-395
Reduksjon kjøp av plasser fra private	-298	-298	-298	-298
Reduksjon kjøp av varere og tjenester i barnehagene	-296	-296	-296	-296
Sum kostnadsreducerende tiltak	-1 649	-2 362	-2 362	-2 362
Ramme 2021-2024	53 508	52 795	52 795	52 795

Driftsbudsjettet innebærer

Barnehagene i Hole har driftsrammer som plasserer oss blant de mest kostnadseffektive i landet. Volumet på budsjettet for barnehagene i Hole er tilpasset de antall barn som er kjent i dag, men tar ikke høyde for nye barn (tilflytting) og tilhørende økte årsverk.

Tiltakene reduserer barnehagenes anledning til kompetanseheving, anskaffelser av lek og læringsmateriale, og annet inventar og utstyr.

Innsparinger søkes løst gjennom

Tilpasninger til ramma foreslås løst ved økte inntekter, reduksjon i kjøp av plasser, strukturendring og redusert avsetning til kjøp av varer og tjenester.

Investeringsbehov og tiltak

Det ligger ikke inne investeringstiltak for barnehagene i budsjettet.

Utfordringer som påvirker driften

Stortinget har vedtatt ny mobbelov gjeldende fra 1. januar 2021.

Planlagte tilsyn 2021

Ingen planlagte tilsyn.

PPT

PPT i Hole kommune består av psykolog, spesialpedagoger og logoped.

PPT samhandler både med de kommunale og private skolene og barnehagene i kommunen om å bistå barn og unge mellom 0-16 år og voksne i grunnskoleopplæring.

PPT sitt mandat er hjemlet i Opplæringsloven §5.6 og Barnehageloven §19c.

Tjenesten skal bistå barnehagene og skolene i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov.

Mål satsninger og tiltak for bærekraftig utvikling

Sosial bærekraft

Læringsmiljøprosjekt

I arbeid med læringsmiljø legges det vekt på at PPT sammen med skoleeier, barnehageeier og lærere skal jobbe godt og systematisk med forskningsbasert kunnskap om hva som virker i arbeidet mot mobbing, samt utvikle et godt læringsmiljø som endrer og forbedrer praksis ute i barnehagene og skolene. Samarbeidet med PPT blir sett på som suksesskriterium for å lykkes med god implementering og spredning av praksis til andre barnehager og skoler i kommune.

Økonomisk bærekraft

Flest mulig elever inkludert i ordinær undervisning

Det er i dag en utfordring med for høy andel spesialundervisning i skolen. PPT må samhandle med barnehage og skole slik at flere barn får tilrettelegging innenfor ordinært tilbud. Slik vil vi også få færre henvisninger til PPT. Det er et potensiale med å utfordre hva som virkelig er spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Dette krever samhandling og kompetansebygging i fellesskap.

Det er avgjørende for et barns utvikling at det får tidlig og god hjelp, for å kunne forhindre ytterligere negativ utvikling med behov for økende tilrettelegging oppover i barnehage- og skoleløpet.

Det er svært viktig at PPT kan få jobbe systemisk tett med lærerne (i skole og bhg.) for å forebygge og oppdage tidlig. Det er et potensiale i å få flere henvisninger fra barnehage og mer hjelp tidlig i skolen. Mange henvisninger kommer rundt 3-5 trinn.

Miljømessig bærekraft

Det er ingen spesielle satsninger for PPT som kan knyttes mot samfunnsdelens mål om miljømessig bærekraft. Generelle tiltak for herredshuset som sortering av avfall følges opp.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

For PPT legger Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Målekort	Mål 2021	2017	2018	2019	2020
Henvisninger individ skole	↓	52	59	49	25 (24.09.20)
Henvisninger individ barnehage	↑		10	10	9
Systemhenvisninger	↑	2	3	4	0
Konsultasjoner/utedager	↑	31	19	0	4
Logopedsaker skole og barnehage					20/12

Fra aug. 2019- 2020 – 32 saker. 5 avsluttet - saker hvor det er spes.
Ped - 13 i skole, 4 i bhg. Rene logoped saker 7 i skole og 8 i bhg.

Tabellen viser nøkkeltallene med en indikator(pil) for ønsket utvikling og måltall for utgangsåret og de siste fire år for hver kategori.

Kommentar til måltallene

Antall henvisninger pr. år for skole er høyt.

Vi ønsker færre henvisninger fra skolene (arbeid med henvisninger er tidkrevende), slik at vi kan rette innsatsen mot veiledning, kompetanseheving og organisasjonsutvikling i skolene, som erfaringsmessig gir færre henvisninger og færre elever med spesialundervisning.

Antall henvisninger fra barnehagen er lavt og stabilt. Vi ønsker noen flere henvisninger fra barnehage fordi det gir oss mulighet til å bidra til utvikling så tidlig som mulig. Det er ønskelig at henvisninger i skole kommer tidligere enn 3-5 trinn.

Systemhenvisninger har vi svært få av og det er ønskelig med flere. Systemarbeid bidrar til flere elever i ordinær undervisning og færre elever i spesialundervisning.

Konsultasjoner/ utedager er også tiltak i tråd med tidlig innsats og erfaringsmessig bidrar dette i samme retning som systemarbeid. Vi ønsker å få til mer av dette, men kapasiteten vår utfordrer dette.

Logopedsaker

Det er ikke et mål å få flere eller færre logopedsaker, men det er et mål å rette tjenestens innsats primært mot barnehage. Pr. i dag er det om lag samme andel barn som mottar logopedstøtte i skole og barnehage. Logopeden har ikke tett og direkte oppfølging av barn, men veileder personalet i skole og barnehager slik at de jobber med barnet. Dette er avgjørende for gode resultater.

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020				
KPPT overført fra Helse	3 266	3 266	3 266	3 266
Konsekvensjustering	258	258	258	258
Sum mer-/mindrebehov	3 524	3 524	3 524	3 524
Konsekvensjustert budsjett	3 524	3 524	3 524	3 524
Generell effektivisering	-251	-251	-251	-251
Sum kostnadsreducerende tiltak	-251	-251	-251	-251
Ramme 2021-2024	3 273	3 273	3 273	3 273

Driftsbudsjettet innebærer

Økte utgifter er 20% merkantil stilling som tidligere har vært delt og budsjettert i annet ansvar under tjenesteområdet Helse, øvrige økte utgifter skyldes lønnsendring og noe økte utgifter til lisenser for nødvendige digitale verktøy.

Innsparinger søkes løst gjennom

Generell effektivisering, refusjoner og mulige vakanser, for øvrig sees muligheter for innsparing i sammenheng med skole og barnehage.

Investeringsbehov og tiltak

Det ligger ikke inne investeringstiltak for PPT i budsjettet, det er et område hvor investeringer i utgangspunktet ikke er særlig aktuelt.

Det er en utfordring med kontorarbeidsplasser, men dette må sees i sammenheng med tilsvarende utfordring for administrasjon og tjenester på Herredshuset.

Utfordringer som påvirker driften

Kapasitet i forhold til behov.

PPT er en viktig aktør i arbeidet med kompetanse og organisasjonsutvikling i skole og barnehage for å legge til rette for elever med særlige behov. For å redusere spesialundervisning i skolen er det viktig at PPT kommer tidlig inn i saker (system og individ) slik at de kan bidra med veiledning, kompetanse og utvikling i skolene.

Pr. i dag er det ikke kapasitet i PP-tjenesten til å gjennomføre dette i særlig grad, kapasiteten brukes i for stor grad til saksbehandling av henvisninger fra skolene.

Lykkes vi ikke med å snu denne trenden med dagens kapasitet, vil det være formålstjenlig å styrke PP-tjenesten sin kapasitet.

Planlagte tilsyn 2021

Ingen planlagte tilsyn.

12 Velferd

Kommunalområdet velferd har ansvar for tjenesteområdene Pleie- og omsorg som innbefatter institusjon og hjemmetjenester (PRO), Tjenesten for funksjonshemmede med Arbeidssenteret og avlastning (TFF), Helsetjenesten som innbefatter helsestasjon, skolehelsetjeneste, fysioterapi, psykologtjenesten og jordmor og Nav som innbefatter barnevern, sosialtjenesten, gjeldsrådgivning, barnevern, statlige tjenester, og tjenesten for mennesker med psykiske lidelser.

Målet for alle tjenester innen område velferd er å bidra til livsmestring og opplevelse av livskvalitet for mennesker i alle aldre og med ulike forutsetninger. I et samfunn med store endringer, er det viktig at verdier som likeverd, nestekjærlighet og medvirkning står sterkt. Alle mennesker skal verdsettes fordi de er mennesker. En grunnleggende tro på at alle kan bidra med noe ut fra egne forutsetninger, må prege de strategier og tiltak som blir iverksatt.

Samfunnet globalt, nasjonalt og lokalt er i utvikling og ingen kan vite med sikkerhet hvordan fremtiden vil se ut. Det vi vet er at antallet eldre – og dermed antallet demente – vil øke framover. Vi vet også at antallet arbeidsføre minker, mens de som trenger ytelse øker. Overføring av stadig mer spesialiserte oppgaver fra stat til kommune og fra spesialisttjenestene til de kommunale tjenestene er også en viktig del av dette bildet. Velferdsstaten slik vi kjenner den i dag, vil komme under sterkt press. I tillegg til økte forventninger og kompetansekrav, tegnes bildet av en utvikling med forventningsgap, rettighetstenkning og stramme økonomiske rammer. Dette vil kreve nye måter og tenke, jobbe og samhandle på.

Livsmestring handler om å ha evner og muligheter til å takle egen hverdag. Tidlig innsats betyr å etablere systemer og kompetanse til å avdekke behov og utfordringer og iverksette målrettede tiltak før problemene vokser seg store og omfattende. Det er både bedre og billigere å forebygge enn å reparere.

Velferdstjenestene skal i samarbeid med andre kommunale tjenester bidra til at mennesker i alle aldre med ulike forutsetninger og livssituasjoner opplever størst mulig grad av livsmestring, livskvalitet og medvirkning. En grunnleggende forutsetning for dette er å utjevne sosiale forskjeller.

Kommuneplanens samfunnsdel – hovedgrep og delmål

Kommuneplanens samfunnsdel beskriver mål og hovedgrep for å møte kommunens hovedmål og utfordringer innenfor sektorene. Tjenestene innenfor området velferd skal bidra til gode liv for innbyggerne gjennom tiltak som stimulerer til medvirkning og mestring av utfordringer.

Tabell 5.1: Delmål og hovedgrep kommuneplanens samfunnsdel

Delmål	Hovedgrep
• Sosial bærekraft	• Utjevne sosiale forskjeller
• Økonomisk bærekraft	• Sikre solid kommuneøkonomi • Forebygge og sikre tidlig innsats
• Miljømessig bærekraft	• Velge framtidsrettede klima- og miljøløsninger i bygge- og investeringsprosjekter • Fornuftig og riktig håndtering av avfall

Viktige felles innsatser for sektor Velferd 2021

- Høy ressursinnsats der det virker best
- Ha en kunnskapsbasert praksis og sjekke ut om praksis bidrar til å nå vedtatte mål og satsninger
- profesjonalisere tjenestetildelingen
- Jobbe for å øke livsmestring for sårbare grupper
- Fortsette å satse på helsefremmende og forebyggende tiltak for individ og samfunn
- Sikre og videreutvikle tverrfaglig samarbeid kommunalt og interkommunalt

Pleie, rehabilitering og omsorg (PRO)

Tjenesteområdet leverer helse, pleie- og omsorgstjenester til den eldre delen av befolkningen i eget hjem, omsorgsbolig og på institusjon. Personer over 67 år er økende og utgjør ca. 15,84 % av kommunens innbyggere.

Tjenesteområdet disponerer følgende omsorgsboliger: 14 på Vikstunet, 11 på Vik Torg, 12 på Sundjordet. Sykehjemmet har 35 plasser hvorav 11 er korttidsplasser inkludert kommunal øyeblikkelig hjelp. I tillegg kjøpes for tiden to eksterne plasser.

Hole bo- og rehabiliteringssenter og Sundjordet ble re-sertifisert som Livsgledehem i 2020. Bruker- og pårørendeundersøkelse i 2018 ga jevnt over gode tilbakemeldinger, litt over landsgjennomsnittet. Det skal gjennomføres en ny bruker- og pårørendeundersøkelse i november. Pårørendemøter og pårørendesamarbeid er satt i system både på sykehjemmet og Sundjordet.

Tjenesteområdet har ansvar for fastleger befolkningen. For tiden er kapasiteten svært god etter etableringen av "Legene på Sundvollen".

I forhold til kapasitet er pr september 2020 1 beboer i omsorgsbolig som venter på institusjonsplass og 1 som venter på plass i bemannet omsorgsbolig. (Sundjordet) I tillegg kjøpes det to eksterne plasser.

På grunn av den stadig økende kompleksiteten i de eldres helsetilstand er behovet for sykepleiekompetanse i hele PRO økende. Oppgaveforskyvning mellom spesialisthelsetjenesten og kommunen, medfører komplekse problemstillinger og avansert medisinsk oppfølging i hele PRO.

I hjemmetjenesten er det sykepleiedekning på dag, helg og kveld. Det er pr september 2020 ikke sykepleiedekning på natt og derfor er ikke hjemmetjenesten robust nok til å ta hånd om komplekse problemstillinger på døgnbasis.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

PRO sitt hovedmål:

Tjenestene som ytes skal ivareta brukerens verdighet, bidra til at brukerne mestrer eget liv og være tilpasset brukernes hjelpebehov. Det er et mål å kunne bo trygt i eget hjem så lenge som mulig og mestre egen hverdag.

Sosial bærekraft

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi vil ha stor betydning for at innbyggerne kan bo trygt lengst mulig i eget hjem og mestre egen hverdag. Velferdsteknologi bør styrkes og vil fortsatt være et utviklingsprosjekt i 1-2 år fram i tid. Medikamentdispensere, videokonferanser og digitale konsultasjoner hos fastleger er i ordinær drift. Innføring av velferdsteknologi bidrar til effektivisering av tjenesten som kan brukes på

andre behov i tjenesten. Det er 7 brukere som i dag har medisindispensere og som bidrar til at de mestrer den daglige medisinhandteringen selv. Fra januar til juni, er det for disse 7 brukerne, er timeantallet redusert med 234 timer. Timene er knyttet til ATA (ansikt-til ansikt-tid) og kjøring.

GPS var planlagt satt ut i ordinær drift fra september, men grunnet korona, har dette blitt forsinket. Velferdsteknologiske hjelpemidler er tatt i bruk på sykehjemmet. Kommunen deltar i interkommunalt prosjekt og i Nasjonalt Velferdsteknologisk program. Det er knapt med ressurser til å videreutvikle velferdsteknologi, og hastigheten på utviklingen må derfor tilpasses de ressursene som er til rådighet.

Frivillhetskoordinator

Fra august 2020 ble det ansatt en Frivillighetskoordinator i 50 % midlertidig stilling finansiert av gavemidler. Det skal utvikles et system for samarbeid med frivillige og frivillige organisasjoner og andre rettet mot eldre hjemmeboende. Tiltakene som prøves ut er reformen "Leve hele livet" sine satsningsområder; aktivitet, felleskap, måltider og måltidsstøtte. Satsningen og tiltakene vil kunne bidra til økt livskvalitet, være helsefremmende og bidra til mestring av egen hverdag. Satsningen på økt frivillig innsats til hjemmeboende, vil også kunne bidra til å nå målet om at den eldre del av befolkningen skal kunne leve eget liv i eget liv på en trygg og god måte. Et styrket samarbeid mellom kommune og frivillighet er et av hovedmålene til Hole kommune.

Styrke forebyggende og mestrende tiltak

Det er et stort behov for å styrke forebyggende og mestrende tiltak for å styrke livskvaliteten til hjemmeboende og dermed kunne redusere behovet for kommunale tjenester på kort og lang sikt. Dette gjelder både bistand for tilpasning i eget hjem, veiledning / informasjon til de eldre og hverdagsrehabilitering. Pr i dag har ikke tjenesteområdet nok ressurser til å omdisponere til dette arbeidet.

Økonomisk bærekraft

Fortsatt profesjonalisering av tjenestetildeling

Team for tildeling av tjenester startet opp forbedring og profesjonalisering av tjenestetildeling i 2018. Det er etablert eget vurderings-team for vurdering av alle søknader, og teamets kompetanses styrkes. LEON prinsippet skal sikres ved tildeling av tjenester. Målet med arbeidet er tilstrekkelig og likeverdige tjenester til innbyggerne. Mestring og rehabilitering skal prøves der det er mulig før kompensierende tiltak iverksettes. Teamet er i slutfasen på re-design. Dette vil bidra til å styrke teamets kompetanse og effektivisering av tjenesten.

Miljømessig bærekraft

Hjemmetjenesten skal i løpet av 2021 bytte ut 2 leasingbiler som går på fossilt drivstoff og erstatte disse med el- biler.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

For PRO legger Rådmannen særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

PRO	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
<i>Hverdagsrehabilitering skal heve funksjonsnivå i tråd med brukers behov</i>	→	89	90	88	76
<i>Redusere unødvendig medikamentbruk for langtidsbeboere på sykehjem</i>	↑	8,3	8,7	6	7,25
<i>Redusere unødvendig medikamentbruk for beboere i hjemmetjenesten</i>	↓	7,5	7,2	7,8	8,3
<i>Brukere/pasienter skal ikke være utsatt for alvorlige avvik</i>		2	0	1	4
<i>Liggesår skal ikke oppstå på institusjon</i>		4	2	2	1
<i>Hjemmeboende (inkl. Sundjordet) skal unngå brudd som følge av fall *</i>			105	102	148
<i>Pasienter/beboere på sykehjem skal unngå brudd som følge av fall. *</i>			114	108	106
<i>Beboer på langtidsavdelingen skal ha tilfredsstillende tannhelse.</i>			4	3,68	3,8
<i>Beboere på institusjonen skal være fornøyd med medvirkning</i>		5,3		4,5	
<i>Brukere i hjemmetjenesten skal være fornøyd med medvirkning</i>		4,2		4,1	
<i>Pårørende skal være fornøyd med medvirkning</i>		4,1		4,2	
<i>Avvik budsjett %</i>		-5	-1,3	-4	-2
<i>Sykefravær %</i>	↓	11,3	10,6	11,3	12,4

Tabellen viser nøkkeltallene med en indikator(pil) for ønsket utvikling og måltall for utgangsåret og de siste fire år for hver kategori.

Kommentar til måltallene

Bruker – og pårørende undersøkelse skulle vært gjennomført våren 2020, men grunnet Covid 19 er denne blitt utsatt.

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	85 293	85 293	85 293	85 293
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Reduserte inntekter	1 000	1 000	1 000	1 000
Økt sykepleierdekning hjemmetjenester	1 000	1 000	1 000	1 000
Prisjusteringer og andre forhold	244	244	244	244
Sum mer-/mindrebehov	2 244	2 244	2 244	2 244
Konsekvensjustert budsjett	87 537	87 537	87 537	87 537
Reduksjon kompetansebudsjett	-150	-150	-150	-150
Reduksjon kjøp av plass	-1764	-1764	-1764	-1764
Reduserte driftskostnader dagsenter kjøp av bil	-180	-180	-180	-180
Økt brukerbetaling korttids- og langtids plass	-200	-200	-200	-200
Økt refusjon sykelønn	-270	-270	-270	-270
Sum kostnadsreduserende tiltak	-2 564	-2 564	-2 564	-2 564
Ramme 2021-2024	84 973	84 973	84 973	84 973

Driftsbudsjettet innebærer

En systematisk dreing av tjenesten mot forebyggende satsning og spissing av kriterier for tildeling av langtids plass, har ført til kortere liggetid på institusjon. Dette har medført hyppigere utskifting. I tillegg har beboerne 1 mnd kostnadsfri, som totalt gir lavere salgsinntekter.

Grunnet FRE 16 er det forsinkelser knyttet til oppstart av omsorgsboliger. I 2020 har det blitt tildelt langtids plass på sykehjem til brukere fordi kommunen ikke har omsorgsboliger eller skjermet enhet som kan tilrettelegges ut ifra brukers behov. Sykehjems plass koster mer enn omsorgsbolig.

Erfaringer fra samhandlingsreformen, er at kommunen får ansvaret for stadig mer komplekse problemstillinger knyttet til brukers helsetilstand. Dette medfører et økende behov for kompetanse og gir økte lønnskostnader.

Kjøp av 2 eksterne plasser til brukere med omfattende behov.

Legevakt er videreført på samme nivå. Det er usikkerhet rundt de reelle kostnadene knyttet til nybygg og drift av dette.

Innsparinger søkes løst gjennom- sparekrav 2 563 000

180 000 - Redusert driftskostnader dagsenter bil. Det forutsetter kjøp istedenfor leasing

150 000 - Reduksjon i kompetansebudsjettet. Fører til redusert kompetanseheving i PRO

470 000- Økt inntektsanslag for hjemmetjenesten og sykehjemmet. Dette tiltaket avhenger av hvilke brukere som til enhver tid har tjenester. Derfor er det knyttet usikkerhet til tiltaket.

1 764 000- Reduksjon i kjøp av ekstern plass. Tiltaket forutsetter en faglig forsvarlig overføring. Siden tiltaket dreier seg om en bruker og dennes helsetilstand, vil det være risiko for at tiltaket ikke kan gjennomføres. Gjennomføring av tiltaket vil også kunne øke medføre økte kostnader for PRO, da en faglig forsvarlig tjeneste vil kreve 1 til 1 -bemanning gjennom hele døgnet.

Investeringsbehov og tiltak

Kjøp av dagsenterbil vil redusere driftsutgifter med kr 180 000/år, men krever en investering på ca kr 800 000 i 2021. Økte utgifter til renter og avdrag på lån vil være lavere enn innsparing av leasingutgifter og gi en liten netto innsparing samlet sett for kommunen.

Utbygging av 8 senger på institusjon.

Utfordringer som påvirker driften

Se under punkt; **Driftsbudsjettet innebærer**

Tilgang på kvalifisert personell. Konkurransen om kvalifisert fagpersonell påvirker driften.

Uforutsigbart ift pandemi.

Planlagte tilsyn 2021

Ingen planlagte tilsyn.

Høring

Helse

Tjenesteområdet Helse skal sikre helsefremmende og forebyggende innsats for befolkningen og til kommunes tjenesteområder både på individ, gruppe og befolkningsnivå. Helseovervåking, helsemessig beredskap, miljørettet helsevern og smittevern, samt tilsyn er et sentralt ansvarsområde. Det helsefremmede og forebyggende arbeidet i helsestasjon og skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom er avdelings primæroppgave.

Forebyggende helsetjenester til befolkningen er organisert som anbefalt i en Frisklivssentral. Helseavdelingen bidrar med habilitering og rehabilitering i hele livsløpet.

Fagkompetansen fordeler seg på helsesykepleier, jordmor, ernæringsrådgiver, fysioterapeut, lege, psykolog og kontorfaglig.

Helseavdelingen har 10,7 årsverk fordelt på 16 ansatte.

Avdelingen har nå 4 engasjementsstillinger som er finansiert av tilskudd fra Helsedirektoratet. I tillegg har avdelingen turnuslege og turnusfysioterapeut.

Helseavdelingen finansierer 2,25 årsverk med kommunalt driftstilskudd til Hole fysioterapi.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Holes innbyggere skal i størst mulig grad oppleve tilstand av trivsel og velvære, mestre normale utfordringer i livet, gjennomføre skolegang, arbeide og være i stand til å bidra til samfunnet rundt seg.

Sosial bærekraft

- Alle barn skal sikres en god start på livet og en god utdanning for å bidra i samfunnet
- Tversektoriell samarbeidsmodell –Holemodellen - skal videreutvikles og gå over i drift
- Helseperspektivet skal ha plass i lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting
- Videreutvikle samarbeid med skole og barnehage i kompetanse- og organisasjonsutvikling for et helsefremmede og inkluderende læringsmiljø

Holemodellen – mitt liv min vei

Holemodellen- «Mitt liv- Min vei», er et omfattende innovasjonsprosjekt på tvers av alle tjenesteområder i oppvekst. Overordnet mål er bedre ressursutnyttelse, høyere brukertilfredshet og økt kvalitet i tjenestetilbudet.

Holemodellen skal sikre at

- Barnets beste alltid er i fokus.
- Alle barn sikres lik tilgang til hjelp og fagkompetanse.
- Hjelpetiltak oppdages og riktige tiltak settes inn så tidlig som mulig.
- Tjenestene jobber sammen og tilbyr helhetlig innsats fra svangerskap til ungdomstid.
- Barn, unge og deres familier er kjent med sine muligheter og rettigheter og i stand til å velge sin vei.

Økonomisk bærekraft

Helseperspektivet skal innarbeides i lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting; "Helse i alt vi gjør". Helsefremmende arbeid skal styrke lokalsamfunnet når det gjelder å prioritere, avgjøre, planlegge tiltak og gjennomføre disse for å kunne oppnå en bedre helse.

Samfunnpsykologisk og samfunnsmedisinsk kompetanse anvendes og integreres i det kommunale planarbeidet og det tverrsektorielle folkehelsearbeidet.

En bred, samfunnsmessig tilnærming innebærer at det tas hensyn til faktorer som påvirker helsen i alle samfunnssektorer.

Helseavdelingen skal ha nødvendig oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Gjennom dette arbeidet skal befolkningens folkehelseutfordringer identifiseres, jf. §§ 5.

Helseavdelingen skal føre tilsyn med de faktorer og forhold i miljøet som til enhver tid direkte eller indirekte kan ha innvirkning på helsen, jf. § 8. Tilsynsmyndigheten utøves av kommunelegen.

Rekruttere og beholde nødvendig fagkompetanse.

Miljømessig bærekraft

Fasilitere "aktiv transport" som gå og sykle, i det kommunale planarbeidet og det tverrsektorielle folkehelsearbeidet.

Overvåkning og tilsyn – vannkvalitet, forurensning.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Helse	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
Pasienter, klienter og samarbeidspartnere opplever at tjenesten er tilgjengelige og at de får den hjelpen de trenger.	↑		80-82%	88%	88%
Alle barn opplever at Skolehelsetjenesten er tilgjengelig for seg	↑		80%	88%	70%
75% av de gravide i Hole benytter jordmortjenesten	→		62%	51%	92%
Pasientene har nådd målsettingen satt ved behandlingsstart i Friskliv og i fysioterapitjenesten habilitering og rehabilitering arbeid	→		82%	80%	Ikke målt
Avvik budsjett		0%	11%	12%	0%
Sykefravær	→	2,7	4,9	3,4	1,9

Tabellen viser nøkkeltallene med en indikator(pil) for ønsket utvikling og måltall for utgangsåret og de siste fire år for hver

Satsninger i økonomiplanperioden

Holemodellen

Styrking av kommunelegefunsjonen.

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	14 374	14 374	14 374	14 374
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Styrke kommunelegestilling fra 20% til 50%	450	450	450	450
Annen konsekvensjustering	851	851	851	851
Overføring av KPPT til Oppvekst	-3 266	-3 266	-3 266	-3 266
Sum mer-/mindrebehov	-1 965	-1 965	-1 965	-1 965
Konsekvensjustert budsjett	12 409	12 409	12 409	12 409
Planlagt vakanse	-340	-340	-340	-340
Sum kostnadsreducerende tiltak	-340	-340	-340	-340
Ramme 2021-2024	12 069	12 069	12 069	12 069

Driftsbudsjettet innebærer:

Økning av kommuneoverlegetilling i tråd med SFS 2305 § 13.3 anbefalt minimumsbemanning kommuneoverlegetilling

Budsjettvedtak 2020 Helsestasjon for ungdom er innarbeidet i budsjettet og utformes i samarbeid med Ringerike kommune

Omprioritering av ramme for å opprettholde kommunepsykologstilling etter bortfall av øremerket tilskudd.

Arbeidet med Holemodellen vil fortsette

Organisasjonstilpasning ved overføring av KPPT fra Helse til Oppvekst

Innsparinger søkes løst gjennom vakante stillinger

Innsparingskrav søkes løst gjennom å holde stillinger vakante i tjenesteområdet Helse.

Konsekvenser av foreslått sparetiltak Vakante stillinger:

Helseavdelingen har over år hatt utfordringer med å rekruttere til lovpålagte fagstillinger. Vakanser har vært en uønsket konsekvens av rekrutteringsvansker. Vakanser øker arbeidsomfanget på de gjenværende medarbeiderne og svekker muligheten til tidlig innsats for barn, unge og foreldre. Det vil derfor ikke være bærekraftig over tid.

Investeringsbehov og tiltak

Oppgradering IKT i samarbeid med IT-avdelingen

Utfordringer som påvirker driften

Samhandlingsreformen medfører at oppgaver er flyttet og flyttes fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Den "nye" kommunerollen medfører stadig økte krav til fagressurser og kompetanse.

Generelt opplever Helsetjenestene en økning i komplekse oppgaver knyttet til brukere. Dette stiller store krav både til kompetanse og tidsbruk

Folkehelseloven krever at kommunen har nødvendig oversikt over helsetilstanden, gjennomfører risikohåndtering og tilser en helsefremmende samfunnsutvikling

Krav til kompetanse - arbeidsomfang og rekruttering av lovpålagt fagpersonell

Helseavdelingen opplever utfordringer med å rekruttere grunnbemanning som helsesykepleier, jordmor, psykolog og fysioterapeut (kompetansepersonell).

Det er behov for å utvikle et tverrfaglig kompetanseteam med kommunelege, samfunnspsykolog, saksbehandler helseforvaltning/juss. Dette for å håndtere nødvendige oppgaver knyttet til samfunns helse /lokal helsemyndighet og for å imøtekomme kravene i Folkehelseloven om en helsefremmed samfunnsutvikling. Korona, FRE16 og oppfølging av lokalsamfunnet etter terrorangrepet 22.juli utmerker seg i dette samfunnsoppdraget.

Planlagte tilsyn 2021

Ingen planlagte tilsyn.

Tiltak for funksjonshemmede (TFF)

Tjenesten omfatter botilbud, praktisk bistand, helsehjelp, avlastning, omsorgslønn, BPA, støttekontakt og andre tiltak til funksjonshemmede barn og voksne. I tillegg drifter tjenesten Hole arbeidssenter.

Kommunen har 3 omsorgsboliger med totalt 14 samlokaliserte leiligheter. Omsorgsboligene har pt. døgnbemanning. Flere er ressurskrevende brukere med økende, omfattende og sammensatte behov.

I tillegg disponeres 5 leiligheter i første etasje på Vikstunet, for brukere med mindre behov for oppfølging.

I februar 2018 ble det opprettet en ny midlertidig avlastningsenhet "Villa Utsikten" Bønsnesveien 179. Nå pågår bygging av ny avlastningsenhet og barnebolig i tilknytting til FOT avdeling på Sundvollen oppvekstsenter

Det ytes også tjenester til personer med nedsatt funksjonsevne, som bor i egne private hjem rundt om i kommunen.

Det er økt etterspørsel og behov for flere omsorgsboliger, da flere unge ønsker/venter på å kunne flytte inn i tilpasset bolig med tilknyttet helsepersonale.

TFF kjøper plass ved Austjord avlastningsenhet, Ringerike kommune. Det kjøpes også tjenester fra en privat leverandør ECURA til et oppdrag hvor det kreves spesialkompetanse

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Tjenesten skal sikre at den enkelte innbygger skal ha mulighet til å leve og bo selvstendig, samt mulighet til å ha en aktiv og meningsfylt tilværelse i fellesskap med andre.

TFF skal jobbe aktivt for å skape godt omdømme av tjenesten og faget, sikre brukerne mulighet for deltakelse i alminnelige aktiviteter i nærmiljøet.

Sosial bærekraft

Vektlegge innbyggernes egne ressurser og erfaringer i tjenesteytingen

Hverdagsmestring ble startet som prosjekt i 2015 og er blitt en etablert måte å tenke omsorg på. Et eget hverdagsmestringsteam sørger for å holde fokus på mestring og brukernes egen ressurser. Man er opptatt av økt livskvalitet, selvstendighet og brukermedvirkning. Samskaping er et viktig nøkkelord, hvor man sammen med brukeren finner den løsningen som er mest riktig.

TFF er en del av Holemodellen og samhandlingsmodellen tar nettopp utgangspunkt i innbyggernes ressurser, erfaringer og behov.

Gi tett og langsiktig oppfølging til de med særlige utfordringer
Kontinuitet og kvalitet er særlig viktig for de brukere som har behov for langsiktige og sammensatte tjenester. TFF er preget av lav turnover og lavt sykefravær. Stedlig ledelse er en nøkkelfaktor. Flere medarbeidere er i pågående utdanningsforløp som grunnutdanning som Helsefagarbeider til utdanning på Masternivå.

Dette dreier seg om kommunens egne ansatte. I tillegg kommer alle lærlinger, sykepleier – og vernepleierstudenter m.fl.

Systematisk jobbing med kompetansehevende tiltak og etisk refleksjon. Det er satt i gang flere kompetansehevende tiltak for å ruste ansatte i å møte nye brukere, behov og metoder. Samt oppfriske allerede ervervet kunnskap. Dette handler om å styrke den enkelte medarbeiders handlings- og vurderingskompetanse.

Avlastende tiltak

Avlastningstilbud for foreldre/familier som står i krevende omsorgsroller. Avlastning av ulik varighet og hyppighet gir avlastning og pause i hverdagen. Tiltaket bidrar til at pårørende klarer å stå i situasjonen over tid. Samtidig blir tjenestestedet og tjenesteyterne tidlig kjent med brukeren og får mulighet til å planlegge tilbudet videre. Oftest har brukere i TFF et livslangt behov.

Fremme frivillighet og deltakelse ved å mobilisere lokalsamfunnets ressurser
Samarbeid med frivillighetssentralen fungerer veldig bra, spesielt for brukere på Vikstunet 1. etasje. Der deltar brukerne aktivt i frivillighetssentralens tilbud, samtidig er flere brukere også aktive frivillige selv. For øvrig samarbeides det godt med lag og foreninger på Sundvollstranda, VOV og Sanitetskvinnene. TFF har ikke egen frivillighetskoordinator, men leder for ungdommens frivillighetssentral er også ansatt innen TFF, slik at dette er et naturlig bindeledd.

Økonomisk bærekraft

Velferdsteknologi

Dette er et satsningsområde i samarbeid med PRO. Spesielt videokonferanse og digitale konsultasjoner hos fastlege er kommet godt i gang og blitt en del av den daglige driften.

Bruk av personlige digitale hjelpemidler som bidrar til økt selvstendighet og egenmestring er i bruk og introduseres for innbyggere løpende. Egne ansatte med videreutdanning/kursing innen velferdsteknologi er viktig for den videre utvikling. Det satses videre på dette.

Være en effektiv og forutsigbar arbeidsgiver **som tiltrekker seg kompetente medarbeidere**

Tjenesten jobber kontinuerlig med omdømme og arbeidsmiljø. Tar imot mange lærlinger, studenter og elever. Utdanner og videreutdanner egne ansatte og sikre dermed godt faglig miljø som lettere tiltrekker seg nye kompetente medarbeidere.

Tjenestetildeling

Har de seneste årene satset på kompetanseøkning innen helse-jus og saksbehandling, slik at tjenestetildelingen blir så riktig som mulig. Dette har hatt god effekt og ses bl.a. gjennom fravær av klager og overprøvinger hos Fylkesmannen.

Miljømessig bærekraft

Leasingbiler

Ved inngåelse av nye leasingavtaler og evt. kjøp av biler søkes det etter elbiler/hybridbiler.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

TFF	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
Gjennomsnittlig stillingsprosent faste stillinger	↑	62,5	59,7	63,8	62,9
Opplevelse av respektfull behandling. Målt hos pårørende Gj.snitt Norge 4,9	→		5,6		
Opplevd brukermedvirkning Målt hos pårørende Gj.snitt Norge 4 (ja)	→		4,5		
Opplevd medbestemmelse Kommer ansatte når de skal? (% ja)	↑		87,5		
Opplevd medbestemmelse Opplever bruker at det er brukeren som selv bestemmer i hverdagen?	↑		75		
Opplevd medbestemmelse Har du en aktivitet etter arbeidstid? (% nei)	↓		23,1		
Helhetsvurdering Alt i alt er du fornøyd med hjelpen du får? (ja)	→		87,5		
Fravær av alvorlige avvik Medisinavvik, vold og seksuelle overgrep	→	0	0	0	0
Samsvar mellom tildelte tiner i vedtak faktisk tilbud (%)	→	100	100	100	100
Fravær av omgjorte vedtak hos Fylkesmannen	→	0	0	0	0
Avvik budsjett %		0,1	8	29	15
Sykefravær %	↓	6,8	9,2	4,6	7,5

Kommentarer til måltallene

Brukes aktivt i tjenesten til å vise retning og måle effekt av tiltak. Brukes også i avviks- og kvalitetsforbedringsarbeidet. Det avholdes minimum 4 årlige kvalitetsråd i samarbeid med PRO.

Satsning i økonomiplanperioden

- Fortsette satsing på velferdsteknologi
- Fremme frivillighet inn i tjenesten

- Fortsette satsing på hverdagsmestring og styrking av brukernes egne ressurser
- Sikre avlastningstiltak for pårørende
- Styrke kompetanse og rekruttering av fagfolk
- Anskaffe el-biler/hybridbiler ved inngåelse av ny leasingavtale

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett		Handlingsprogram	
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	37 709	37 709	37 709	37 709
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Økt behov avlastning og barnebolig	3 500	3 500	3 500	3 500
Andre korrigeringer	553	553	553	553
Sum mer-/mindrebehov	4 053	4 053	4 053	4 053
Konsekvensjustert budsjett	41 762	41 762	41 762	41 762
Redusering i personalutgifter	-1 221	-1 221	-1 221	-1 221
Økt refusjon ressurskrevende brukere	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sum kostnadsreducerende tiltak	-2 421	-2 421	-2 421	-2 421
Ramme 2021-2024	39 341	39 341	39 341	39 341

Driftsbudsjettet innebærer

Økt fokus på mestring og samhandling med frivillige

Innsparinger søkes løst gjennom

Redusering i personalutgifter er knyttet til opphør av brukerbehov og litt endret struktur innad i tjenesten. Vil ikke få konsekvenser for tjenestemottakere, men ansatte må utvise enda mer fleksibilitet.

Økt refusjon. Som følge av økte utgifter til enkelt brukere.

Generelle tiltak som gjøres kontinuerlig

- Aktiv og økt bruk av lærlinger og andre som har praksis i tjenesten
- Løpende vurdering av vedtak og evt. reduksjon/økning i tråd med behov
- Avdelingsledere dekker ledige vakter når det er mulig
- Hver enkelt vikar innleie vurderes

Investeringsbehov og tiltak

Truck på Hole arbeidssenter. Sikre videre inntjening ifm. vedproduksjon

Utfordringer som påvirker driften

- Krav til kompetanse, spesielt Fylkesmannens kompetansekrav og krav til kontinuerlig opplæring når det er fattet vedtak om bruk av makt og tvang.
- Økte og mer komplekse behov hos innbyggere i kombinasjon med at spesialisthelsetjenesten trekker seg unna. F.eks. råd og veiledning til familie/foreldre i krevende omsorgssituasjoner.
- FRE16

Planlagte tilsyn i 2021

FM gjennomførte tilsyn oktober 2020, sannsynlig at det kommer et ettertilsyn i 2021, men det er ikke varsel ennå.

NAV Hole

Tjenesteområdet NAV omfatter statlige tjenester knyttet til oppfølging av arbeidssøkere, sykefraværsområdet samt arbeidsavklaringspenger (AAP) og kommunale fagområder som psykisk helse, økonomisk sosialhjelp, barnevern og bosetting av flyktninger. I tillegg saksbehandles husbankens ordninger (startlån, bostøtte m.v.) og saker i henhold til alkohollovgivningen (skjenkebevillinger og skjenkekontroll).

Dette dokumentet omhandler de kommunale fagområdene og tjenestene. Innenfor psykisk helse har vi døgnkontinuerlig bemanning.

Tjenesteområdets hovedmål er definert i formålspragrafen i de respektive fagområdenes sentrale lovverk. Henholdsvis Lov om sosiale tjenester, Lov om barneverntjenester, Lov om helsetjenesten i kommunen og introduksjonsloven.

Felles for lovene er intensjonen om forebygging, hjelp til selvhjelp, gode levekår samt utjevning av sosiale forskjeller.

Det skal ytes forsvarlige tjenester og barn og unge skal møtes med trygghet og kjærlighet.

Sosial bærekraft

- Sikre gode oppvekstvilkår gjennom iverksetting av forebyggende tiltak samt akuttberedskap for barn og unge
- Arbeid og aktivisering er et mål uavhengig av fagområde
- Stimulere til utdanning i barne- og ungdomsgruppen av norske og ikke etnisk norske
- Alle fagområder skal ha oppmerksomhet rettet mot barn i kontakten med foreldre og sikre foreldreveiledning ved behov

Økonomisk bærekraft

- Forebyggende perspektiv innenfor alle fagområder
- Råd og veiledning vektlegges innenfor sosialtjenesten
- Interkommunalt samarbeid; akuttberedskap for barn, krisesenter, forberedelse til forestående barnevernreform (2022). Enkelte tilbud er så ressurskrevende å etablere at interkommunalt samarbeid og deling av utgifter gir et kvalitativt bedre tilbud til innbyggerne.
- Benytte tilskuddsordninger for opprettholdelse/supplering av driften

Miljømessig bærekraft

- Etablering av utlånsentral av sportsutstyr m.v. ved hjelp av, i første omgang, tilskuddsmidler fra Fylkesmannen. (BUA)
- Økt bruk av digitale verktøy som "Teams" mv reduserer behov for transport til/fra møter.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

NAV	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
Treffsikre tiltak innenfor barneverntjenesten	→			96%	96%
Kvalifisering av flyktninger	↑			60%	75%
Arbeid og aktivitet	↑			65%	70%
Avvik budsjett %		4	-1	21	12
Sykefravær %	→	1,6	1,2	3	3

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	27 250	27 250	27 250	27 250
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Nettoeffekt flyktningområdet	551	551	551	551
Psykatri kjøp av institusjonsplass	400	400	400	400
Andre konsekvensjusteringer	-20	-20	-20	-20
Sum mer-/mindrebehov	931	931	931	931
Konsekvensjustert budsjett	28 181	28 181	28 181	28 181
Bosetting av flyktninger	-415	-415	-415	-415
Reduksjon forebyggende tiltak	-160	-160	-160	-160
Reduserte sosialhjelpsutbetalinger	-150	-150	-150	-150
Reduserte lønnsutgifter ekstravakt/engasjeme	-81	-81	-81	-81
Vakans lønn	-136	-136	-136	-136
Sum kostnadsreducerende tiltak	-942	-942	-942	-942
Ramme 2021-2024	27 239	27 239	27 239	27 239

Driftsbudsjettet innebærer

Videreføring av dagens drift.

Strammere rammer – Dette betyr at det ikke er rom for iverksetting av nye lovpålagte tiltak innenfor rammene. Betingelser derfor et år uten økning i saksomfang og med små endringer i aktivitetsnivå.

Innsparinger

Slik konsekvensjustert budsjett er lagt, er det lite rom for innsparinger. Å finne innsparinger i størrelsesorden nærmere en mill. har vært krevende.

Når det gjelder lønnsmidler dekkes flere stillinger av øremerkede tilskudd og andre stillinger er direkte knyttet til vedtak rundt bruker med omfattende behov.

Budsjettpost for sosialhjelp reduseres med 150 000,-.

Dette tiltaket betinger at sosialtjenesten ikke får nye brukere med omfattende behov, samt at vi klarer å få flere av de brukerne vi har helt selvhjulpne ved hjelp av egen inntekt. På bakgrunn av pågående pandemi må vi påregne nye sosialhjelpssøkere og mottakere, men dette er ikke noe vi vet med sikkerhet ennå.

Sosialhjelp er behovsprøvd og en lovpliktig ytelse som ikke kan avslåes med bakgrunn i kommuneøkonomi. Dette utgjør en risiko ift foreslåtte innsparingstiltak.

Reduksjon av budsjettpost i barneverntjenesten som omhandler forebyggende tiltak som besøkshjem m.v. med ca 160 000,-.

Reduksjonen gjøres på bakgrunn av erfaringer fra 2020 som har vært et "stille" år. Gir mindre rom for iverksetting av forebyggende tiltak som støttekontakt og besøkshjem. Når det er klart behov for tiltak fra barneverntjenesten, skal tiltak iverksettes. Dette gir risiko ift redusert budsjetttramme på området, og er en faktor som ikke er styrbar.

Besparelse på lønnsmidler med ca 135 000 pga antatt vakanse i stilling.

Innenfor flyktningområdet økes inntekten med 400 000,-.

Dersom det kommer flere flyktninger til Norge er Hole en av kommuner som er valgt ut som bosettingskommune. Dette tiltaket har risiko knyttet til totalt antall flyktninger som skal bosettes i 2021.

Besparelse på ca 80 000,- for ekstravakt/engasjement innen psykisk helse.

Det er imidlertid viktig å ikke gå på akkord med tilsattes sikkerhet og trygghet i jobben.

Generelt gjøres det vurderinger ved hvert fagområde i forhold til ressursbruk. Det spares der det er mulig og faglig forsvarlig og det søkes tilskudd når det er muligheter til det. Ved evt reduksjoner i stillingsstørrelser settes det bare unntaksvis inn vikar.

Økonomisk bærekraft er gjennomgående tema ved iverksetting av tiltak.

Videre har NAV fokus på å opprettholde et lavt sykefravær.

Vikarbruk vurderes nøkternt i fagområde med turnustjeneste.

Utfordringer som påvirker driften

Forestående barnevernreform vil stille krav til økt ressursinnsats både personell- og ressursmessig. Reformen medfører økt ansvar for kommunen og vil bety en betydelig økonomisk merkostnad fra første dag.

Lovendringer i barnevernloven med økt ansvar for ettervern.

Barnevernssaker i EMD og følger av dette vil trolig bety økt bruk av sakkyndig bistand, noe som igjen betyr merutgifter for kommunen.

Siste års endringer i behovet for bosetting av flyktninger. Usikkerhet rundt situasjonen framover.

Pågående pandemi. Usikkerhet ift hvordan denne vil påvirke arbeidsmarkedet framover. Dette er av stor betydning for kommuneøkonomien med tanke på evt økning i sosialhjelpsutgifter, sosiale ringvirkninger av ledighet samt reduserte skatteinntekter til kommunen i sin helhet.

Flere årsverk i tjenesten finansieres ved tilskudd (barnevern, rus). Usikkerhet ift når tilskudd bortfaller.

Statlige veiledende satser for økonomisk stønad

	2020	2019
Enslige	6 250	6 150
Ektepar/samboere	10 450	10 250
Person i bofellskap	5 250	5 150
Barn 0-5 år	2 750	2 400
Barn 6-10 år	3 150	3 100
Barn 11-17 år	4 100	4 000

13 Samfunnsutvikling

Kommunalområdet samfunnsutvikling har ansvar for tjenesteområdene Areal, byggesak og miljø, Teknisk/Eiendom og Kultur og fritid.

Samlet omtale

Området innbefatter tjenesteområdene Teknisk/Eiendom, Kultur og fritid og Areal, byggesak og miljø.

Et overordnet mål i kommuneplanens samfunnsdel er at Hole kommune skal bestå som selvstendig kommune i fremtiden. For å lykkes med dette må det legges til rette for befolknings- og næringsvekst. Kommunen må sørge for en proaktiv arealforvaltning ved regulering av områder for bolig- og næringsutbygging i henhold til overordnet planverk.

Vi skal videre legge til rette for å utnytte de rike kultur- og naturkvalitetene i kommunen til beste for befolkningen og i et godt folkehelseperspektiv.

Vi skal fremheve kultursatsning som kan føre til ytterligere bolyst, deltagelse, opplevelser, positiv oppvekst og utvikle og oppgradere kommunal infrastruktur.

Kommuneplanens samfunnsdel – hovedgrep og delmål

Hole kommune har store natur- og landbruksverdier, og en rik kulturhistorie. Store deler av kommunen er underlagt vern. Dette medfører arealknapphet med hensyn til videre utvikling.

Kommunen har som mål å ta vare på disse verdiene, og samtidig legge til rette for en god og bærekraftig utvikling i tråd med målsetningene og de politiske føringene.

Tabell 5.1: Delmål og hovedgrep kommuneplanens samfunnsdel

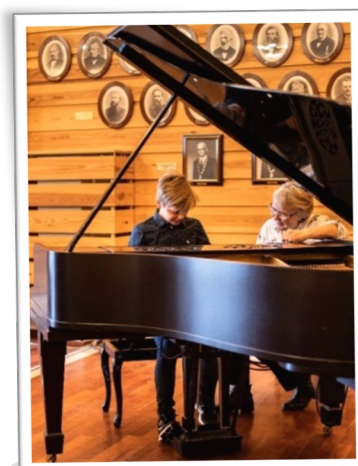
Delmål	Hovedgrep
Sosial bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for lek, idrett, aktivitet, kulturtilbud, naturopplevelser og fritidstilbud• Folkehelseperspektivet innarbeides i alle planer• Fremme frivillighet og deltagelse ved å mobilisere lokalsamfunnets ressurser
Økonomisk bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for balansert vekst• Bygge opp under Hole som en attraktiv bo kommune med gode, varierte botilbud• Opprette å sikre nødvendig beredskap for å takle uforutsette hendelser
Miljømessig bærekraft	<ul style="list-style-type: none">• Sikre arealer og planlegge for gode grøntområder, friluftsområder, møteplasser og infrastruktur som er tilgjengelig for alle• Ha gode klimatilpassede planer for vann og avløp• Prioritere en klima- og miljøvennlig arealforvaltning

Viktige felles innsatser for området Samfunnsutvikling i 2021

- Styrke planarbeidet og legge til rette for ressurser og kapasiteter som kan håndtere dette arbeidet
- Gjennom internt planforum, legge til rette for samarbeid på tvers mellom tjenesteområdene for oppdatert kunnskapsdeling og gode helhetlige prosesser.
- Digitaliseringsprosess for saksbehandling innenfor areal, byggesak og miljø påbegynnes i løpet av 2021.
- Oppdatere overordnet Risiko og sårbarhetsanalyse for å kanalisere innsatsen der den virker best eller trengs mest
- Det utredes samlokalisering av kulturskole og øvrige aktiviteter som i dag er lokalisert i Kjellerbergssenteret med en eller flere av skolene, eventuelt andre kommunale bygg
- Oppstart og arbeid med kommunedelplaner i henhold til vedtatt planstrategi

Kultur og fritid

Tjenestestedet Kultur og fritid omfatter tilrettelegging for frivillighet i det frie kulturlivet, idretten, lag og foreninger, Hole ungdomsfrivilligsentral, barne- og ungdomsaktiviteter, skatehall og fritidsklubbaktivitet, Hole frivilligsentral, kulturskolen, biblioteket, kunstformidling, den kulturelle skolesekken og -spaserstokken, tilrettelegging for pilegrimsleden, samarbeid med kulturaktører, spillemiddelordningen, deler av friluftslivet og tilskudd til Den norske kirke og gravplass.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Sosial bærekraft

Prioriterte mål i kulturplan 2019-2024

- Flere tiltak og aktivitetstilbud rettet mot barn og unge
- Kultursatsning gir en attraktiv kommune med mangfold av tilbud, som gir bolyst, deltagelse, opplevelser og positiv oppvekst.

Økonomisk bærekraft

- Det utredes samlokalisering av kulturskole og øvrige aktiviteter som i dag er lokalisert i Kjellerbergssenteret med en eller flere av skolene, eventuelt andre kommunale bygg. Dette gjelder kulturskolen, fritidsklubb og bygdearkivet med Jørgen Moe samlingen. *Leiekontrakten for Kjellerbergssenteret utløper våren 2023*. Oppstart av ny ordning søkes gjennomført før utløp av leieavtale. Samlokalisering legges fram som politisk sak.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Kultur og fritid	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
<i>Antall dager i uken åpen fritidsklubb/skatehall i snitt</i>	→	0,3	0,3	1,2	2
<i>Utlån av medier pr. innb (Bibliotek)</i>	→	3,2	2,6	2,5	2,6
<i>Besøk til biblioteket pr. innb.</i>	↑	2,5	2,6	2,5	2,5
<i>Deltagelse i kulturskolen (elevplasser)</i>	↑	278	289	280	215
<i>Avvik budsjett %</i>	↓	-9	-1	6	1
<i>Sykefravær %</i>	↓	3	3,7	1,7	1,4

Kommentar til måltallene

- Det er stigende interesse for fritidsklubbaktiviteter. Bruk av skatehallen har økt særlig.
- Biblioteket har jevne låne og besøkstall
- En del elever i kulturskolen byttet til private tilbud i 2018 når musikallinjen gikk over til et privat tilbud. Det har vært vekst i antall elever som benytter seg av dans og sang. Det siste halvåret har kulturskolen hatt mange utmeldinger og innmeldinger etter koronatiltak med digital undervisning.
- Verdien av kommunens samlede tjenester til kirken (tjenesteytingsavtale) utgiftsføres over Kultur og fritid uten å være budsjettert innenfor området, verdi ca 200 000. Beregningen blir klar på slutten av året.

Driftsbudsjett

1000 kr	Årsbudsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	12 690	12 690	12 690	12 690
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Div konsekvensjusteringer	146	146	146	146
STB 2021 - endring vedr tilskudd trossamfunn	-447	-447	-447	-447
Sum mer-/mindrebehov	-301	-301	-301	-301
Konsekvensjustert budsjett	12 389	12 389	12 389	12 389
Kulturskolen redusert stilling	-75	-75	-75	-75
Bibliotek - reduksjon mediebudsjett	-38	-38	-38	-38
Frivilligsentral - redusert aktivitetsbudsjett	-10	-10	-10	-10
Idrett - reduksjon idrettsmidler	-30	-30	-30	-30
Kirke - reduksjon tilskudd	-80	-80	-80	-80
Kultur og div andre tilskudd reduksjon	-18	-18	-18	-18
Sum kostnadsreducerende tiltak	-250	-250	-250	-250
Ramme 2021-2024	12 139	12 139	12 139	12 139

Driftsbudsjettet innebærer og driftsreducerende tiltak

Hole bibliotek

Biblioteket formidler litteratur og informasjon. Biblioteket har særlig fokus på barn og unge og fungerer som skolebibliotek. Biblioteket har jevnlig debatter, foredrag og andre aktuelle aktiviteter. Mediebudsjettet reduseres med kr 37 500.

Mediebudsjettet brukes til innkjøp av bøker, tidsskrifter og lydbøker for å holde samlingen aktuell. Mediebudsjettet brukes også til sommerles og andre arrangementer. Lånerne vil få et mindre utvalg og reduksjon i arrangement.

Hole kulturskole

Kulturskolen gir opplæring av høy faglig og pedagogisk kvalitet til barn og unge. Formålet med opplæringa er å lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstneriske uttrykk med ivaretagelse

av både bredde og talent. Kulturskolen er også en ressurs for andre kulturtilbud. Kulturskolen hadde satt av 10% stilling for korpslærer i høst for "korps i skolen" prosjekt. Denne stillingen er trukket inn. I tillegg reduseres kulturskolen med lønnsmidler kr 75 000 tilsvarende ytterligere 15-20% stilling.

Frivilligsentralene

Frivilligsentralene er en del av Kultur og fritid, organisert med styrer, daglig ledere og årsmøte som vedtar årlige handlingsplaner. Frivilligsentralene tar ansvar for flere større kulturarrangement og tiltak.

Hole frivilligsentral

Hole frivilligsentral er en møteplass med daglige aktiviteter og hjelpetiltak. Frivilligsentralen er et kontaktpunkt for de som trenger hjelp og de som ønsker å gjøre en frivillig innsats. Frivilligsentralens aktivitetsbudsjett reduseres med kr 10 000

Hole Ungdomsfrivilligsentral

Hole ungdomsfrivilligsentral er frivilligsentral for barn og ungdom. Her gjøres frivillig innsats rettet mot barn og unge. Hovedaktivitetene er drift av fritidsklubben High Five, LANsamlinger, skatehallen og aktivitetstilbud for ungdom om sommeren.

- **Den kulturelle skolesekken og spaserstokken.** Kulturopplevelser i skolen og institusjoner, driftet med tilskudd.
- **Utredning framtidig plassering av Hole bibliotek. Leieavtale i Vikstunet utløper i 2025.**

Større tilskudd;

- Hole idrettsråd fordeler etter søknad kr 130 000 i idrettsmidler til organisert idrett på vegne av Hole kommune. Idrettsmidlene er redusert med kr 10 000.
- Tilskudd Idrettslaget Holeværingen kr 664.000. En del av tilskuddet er kompensasjon for tapte leieinntekter i Holehallen. I budsjettvedtaket for 2019 fikk ILH et økonomisk løft gjennom subsidiert halleie og Hole kommunes overtagelse av strømmålere og leie av garasje for løypemaskin. Tilskuddet er redusert med kr 20 000.
- Skiforeningen 20 000
- Flerbrukshallen Hønefoss Arena ca. kr 150 000/2,5% av driftsutgifter
- Kulturmidler kr 90 000.
- Ringerike kultursenter kr 57 000. Redusert med kr 3 000
- Buskerudmuseet kr 94 000. Redusert med kr 3 000
- Kr 11 500 er redusert over flere poster som rammetilpasning.

Mottatte søknader

Vedlagt søknad fra Kirken er mottatt med detaljert budsjettsøknad med fireårsplan for drift og investering.

Tilskudd kirken

Tilskudd til Den norske kirke er tuftet på Kirkeloven § 15. Loven er ikke konkret på størrelsen av ressursene kommunen skal bidra med til kirken. Kirken skal ha en administrasjon som drifter kirker og kirkegård. Utgifter til bygging, drift og vedlikehold av kirker og utgifter til anlegg og drift av gravplass er lovpålagte oppgaver for enhver kommune.

Kirken skal legge fram budsjett og regnskap. Fra biskopen er det forordnet et antall gudstjenester som skal avholdes i Hole i løpet av året og som kommunen skal bevilge midler til. I tillegg må også nødvendige kirkelige tjenester som dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser kunne utføres tilfredsstillende, med gode arbeidsforhold for de kirkelig ansatte. Kirkeloven sier også at kirkens budsjettforslag skal inneholde utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak. Dette er utgifter som kommunen ikke er pålagt å dekke, men som skal til behandling i kommunen.

Kirken søker kommunen totalt kr 4 441 050 i driftstilskudd i 2021.

Kirken søker om økning i driftstilskudd kr 853 050 (23,8%).

Kirken justerer ikke betalingssatser i 2021. Festeinntektene vil stabilisere seg fra 2023. Kirken har lagt inn generell lønnsøkning på 2,5% i 2021.

I kirkens budsjettsøknad ligger følgende satsninger som det søkes om støtte til. Det budsjetteres også med tilskudd og støtte fra andre;

Hole gravkapell

- Reparasjon vindu, sørge for tett bygg 50 000

Hole kirke

- Takrenner og drenere gml. Kirken 500 000 (Tilskudd Riksantikvaren 300 000)
- Kalke gml. Kirken ute 300 000
- Trappefri ankomst nordsiden 70 000 (Støtte fra legat 70 000)

Sollihøgda kapell

- Bytte panel som er råttent i tårnet utvendig 60 000

Andel som søkes Hole kommune 577 000

Gravplassarbeidere - Kommunestyret vedtok 2020 følgende verbalpunkt om kirken;

Kirkegården er nå oppgradert og utvidet. Det betyr større areal og mer vedlikehold. Kommunedirektøren bes vurdere fremtidig bemanning ved kirkegården. Kirken har hatt følgende stillingsutvikling. Det er ikke søkt om stillingsutvidelse i 2021.

- Stillingsprosent gravplassarbeidere 2018: 70 %
- Stillingsprosent gravplassarbeidere 2019: 120%
- Stillingsprosent gravplassarbeidere 2020 fra mai 130 %
- Budsjettert gravplassarbeider i kirkens søknad 2021 130%

Driftstilskudd kirken 2018	3 504 895
Driftstilskudd kirken 2019	3 746 000
Driftstilskudd kirken 2020	3 588 000
Innstilling driftstilskudd kirken budsjett 2021 kr	3 580 600

Kommunedirektørens innstilling til driftstilskudd er tuftet på tidligere vedtak, søknad fra kirken, forventet lønnsutvikling og kommunens ramme. Det er trukket ut –kr 80 000 i rammetilpasning. Driftstilskuddet er en ramme kirken prioriterer innenfor. Det vurderes å være rom for drift og noe bygningsmessige utbedringer og vedlikehold innenfor rammen.

Kirken søker kommunen totalt kr 775 000 i investeringstilskudd i 2021.

Ønskede satsninger er;

Hole kirkegård

- Gravemaskin 500 000

Sollihøgda urnelund

- Utelys kapell/Urnelund 75 000
- Asfalt/grus p-plass og vei 150 000
- Minnelund, oppgradere og gangsti 200 000 (delfinansieres med gave 150 000)

Innstilling tilskudd til kirkens investeringer 2021

Investeringstilskudd kr 500 000 til gravemaskin. Fornyelse av gravemaskin vil gi bedre arbeidsvilkår for gravplassarbeiderne.

- Ansvar for tilskudd til andre trossamfunn er overført til staten etter lovendring.

Tjenesteavtale med kirken påvirker resultat

Verdien av kommunens samlede tjenester til kirken (tjenesteytingsavtale) utgiftsføres over Kultur og fritid uten å være budsjettert innenfor området verdi ca 200 000. Beregningen blir klar på slutten av året.

Planlagte tilsyn 2021

Det er ingen planlagte tilsyn i Kultur og fritid i 2021.

Teknisk/ eiendom

Tjenestestedet Teknisk/Eiendom omfatter enhetene eiendom (herunder boligforvaltning), renhold og vei, vann og avløp (VVA), totalt 34,24 årsverk fordelt på 44 ansatte.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Målsetningen for tjenesteområdet er å optimalisere tjenestene og eiendomsforvaltningen, slik at vi kan levere best mulig tjenester til innbyggere og brukere av kommunal infrastruktur og kommunal bygningsmasse. Det jobbes målbevisst med effektiv ressursutnyttelse for å oppnå gode resultater i tråd med fremdrift, kvalitet, politiske bestillinger og rammer.

Sosial bærekraft

- Gjennomføre årskontroll på alle lekeplasser og lukke alle A og B-feil.
- Universell utforming i alle offentlige bygninger og «byrom»
- Nye bygninger etableres med universell utforming.
- Eksisterende kommunal infrastruktur tilpasses fortløpende til universell utforming.

Økonomisk bærekraft

- Ressursbesparende innkjøp gjennom etablering av flere rammeavtaler.
- Justering av renholdsressurser pr. tjenestested gjennom revidering av renholdsplaner.
- Best mulig beslutningsgrunnlag for disponering av budsjetter.
- Redusere etterslepet på kommunale bygninger.
- Avhende uegnet kommunal eiendom for å styrke handlingsrom for investeringer.

Miljømessig bærekraft

- Ha gode klimatilpassede planer for vann og avløp.
- Gjennomføre tiltak for kapasitetsutvidelser iht. ny hovedplan Vann og avløp.
- Tilrettelegge for gang- og sykkelveier langs kommunale veier.
- Tilpasse kommunale bygninger.
- Gjennomføre formålstjenlige og kostnadseffektive anskaffelser som ivaretar klima og miljø.
- Gjennomføre energiøkonomiserende tiltak for eksisterende portefølje.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

For Teknisk/Eiendom legger Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Teknisk drift og eiendom	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
<i>Andel av befolkningen tilknyttet kommunalt avløp</i>	↑		69,4	69,3	72,3
<i>Andel av total vannleveranse til lekkasje</i>	↓			20	
<i>Revidering av renholdsplaner (bygg/år)</i>	→			0	2
<i>Maskinelt renhold – for lik kvalitet og mindre belastning (bygg/år)</i>	→			7	4
<i>Årlig reduksjon i energibruk med basis i 2017 %</i>	↓			-7,12	-4,12
<i>Vannforbruk pr innbygger (litr/døgn)</i>	↓		263	254	261
<i>Avvik budsjett %</i>				7	3
<i>Sykefravær %</i>	↓			2,2	5,4

Driftsbudsjett inkl selvkostområdene

<i>1000 kr</i>	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	28 167	28 167	28 167	28 167
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
Konsekvensjusteringer priser mv.	854	854	854	854
Sum mer-/mindrebehov	854	854	854	854
Konsekvensjustert budsjett	29 021	29 021	29 021	29 021
Belaste leietakere for grøntskjøtsel/snør	-40	-40	-40	-40
Øke refusjoner prosjektledelse	-220	-220	-220	-220
Reduksjon avsetning strøm og materiall	-100	-100	-100	-100
Redusert avsetning strøm og fyringsoje	-100	-100	-100	-100
Reduksjon renholdsytelser	-367	-494	-494	-494
Redusert avsetning Brann og redning	-200	-200	-200	-200
Regulere gjengs husleie	-366	-366	-366	-366
Sum kostnadsreducerende tiltak	-1 393	-1 520	-1 520	-1 520
Ramme 2021-2024	27 628	27 501	27 501	27 501

Selvkostbudsjettet

Hole kommune beregner kommunale gebyrer i tråd med forskrift om beregning av selvkost. Selvkost innebærer at ekstrakostnadene som kommunen påføres ved å produsere en bestemt tjeneste skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler. Kommunen har ikke anledning til å tjene

penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunens handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til abonnentene eller brukerne i form av lavere gebyrer innen de neste fem årene. Dette betyr at hvis kommunen har bokført et overskudd som er eldre enn fire år, må dette brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret. Eksempelvis må et overskudd som stammer fra 2016 i sin helhet være disponert innen 2021.

Kalkylerenten er anslått å bli 1,28 % i 2021.

Fra 2020 til 2021 foreslås en samlet gebyrøkning på rundt 7,2 %, hvor avløp øker mest med 8,0 %. I perioden 2019 til 2024 øker samlet gebyr med kr 2 219, fra kr 8 416 i 2019 til kr 10 635 i 2024. Dette tilsvarer en gjennomsnittlig årlig gebyrøkning på 4,0 %.

Driftsbudsjettet innebærer

Teknisk/Eiendom har i 2020 måttet iverksette ekstra renhold for å sikre forsvarlig drift i kommunale bygninger under Korona pandemien. Vi har blant annet økt renholdsressursene knyttet til:

- Smittetestingsstasjon ved Herredshuset.
- Ekstra renhold i Hole bo- og rehabiliteringssenter i helger.
- Midlertidige smittetesting i leilighet på Vik torg.
- Sanitære anlegg på strender og friområder.

I tillegg har vi lavere leieinntekter for kommunale omsorgsboliger som følge av midlertidig dagsenter og smittetestingsstasjon på Vik torg. Totalt 3 leiligheter er bundet til dette.

For kommunale bygninger har vi redusert budsjettene som følge av planlagt etablering av varmepumper (på Herredshuset, Vik skole og Vikstunet), salg av Solengveien 55 og Holeveien 2157 og indeksregulering av husleieinntekter. Det er i budsjettforslaget tatt høyde for økninger i areal som følge av at Sundvollen oppvekstsenter er bygget ut.

Teknisk/Eiendom forventer en høy aktivitet i 2021 knyttet til FRE16. Dette som følge av at FRE16 har foreslått gjennom mulighetsprosjektet at Hole bo- og rehabiliteringssenter kan brukes under FRE16. Det sees på en mulig etablering av erstatningsboliger for bolig B, Sunnjordet og Gamleveien 2B på kommunal tomt på Vik sør. Tjenesteområdet blir berørt ressursmessig i forbindelse med forhandlinger, kravsetting til anlegg for kommunal overtakelse, fremskaffing av prosjekteringsgrunnlag (oversikter over eksisterende kommunal infrastruktur), befaringer og møter.

Teknisk/Eiendom forslår i budsjettforslaget en reduksjon i budsjett 2021 på ca kr 1.350.000,-

Reduksjoner løses gjennom

Reduksjon i avsetning til kjøp av tjenester som erstatter kommunale tjenesteproduksjon i tråd med forbrukstall i prognoserapporter 2020.

Reduksjon i avsetninger til strøm og fyringsolje med bakgrunn i etablering av varmepumper, lave strømpriser og milde vintre.

Reduksjoner på renhold og bygningsteknisk drift ved strukturelle endringer i tjenesteproduksjonen.

Øke inntektene for kommunale leietakere gjennom regulering av «Gjengs husleie».

Innsparingene vil redusere tjenesteområdet evne til å håndtere uforutsette driftskostnader og dermed øke risikoen for merforbruk.

Investeringsbehov og tiltak

Av eksisterende investeringsbehov i ØKONOMIPLAN 2020 – 2023 vil vi spesielt fremheve følgende:

- **Tiltak gjennom hovedplan vann og avløp**
Hovedplanen har identifisert behov for kapasitetsøkninger en rekke steder, spesielt i området Sundvollen.
- **Hole renseanlegg Helgelandsmoen**
Vi jobber i 2021 med å forberede utbyggingen av renseanlegget på Helgelandsmoen. Selve utbyggingen av kapasiteten vil finne sted i 2022.
- **PRO/TFF – omsorgsboliger, dagsenter med mer**
Prosjektet forventes å starte opp i 2021 som følge av at mulighetsstudiet til FRE16 er ferdigstilt.
- **Vannmålere**

Teknisk/Eiendom jobber med et prosjekt for nye vannmålere. Prosjekt har til hensikt å gi målt forbruk hos alle abonnentene. Nye målere vil bidra til mer effektivt lekkasjesøk.

Teknisk/Eiendom fremmer i budsjettforslaget innspill til nye investeringer knyttet til:

- **Ny vann og avløpsløsning for Sollihøgda**
- Teknisk/Eiendom planlegger i samarbeid med Bærum kommune en ny vann og avløpsløsning for Sollihøgda. Ny løsning innebærer at vi kjøper oss inn i Bærum kommune sitt anlegg opp til Sollihøgda gjennom et investeringstilskudd og at vi selv finansierer og bygger nødvendig infrastruktur knyttet til VA på Hole kommunes side av Sollihøgda.
- **Renholdsmaskiner**
Teknisk/Eiendom jobber fortsatt med å innføre renholdsmaskiner i kommunalt renhold. Renholdsmaskinene gir en jevn kvalitet, samtidig som de kan bidra til et lavere fravær som følge av reduserte ergonomiske belastninger. Avsetning til renholdsmaskiner i 2020 ble benyttet til anskaffelse av desinfeksjonsroboter, som en beredskap ved smitteutbrudd av Korona.
- **Ventilasjon Herredshuset**
Det er kun deler av publikumskontoret og NAV i underetasjen på bygg1 på Herredshuset som har mekanisk ventilasjon. 1.etg og 2.etg mangler mekanisk ventilasjon. Inneklimaet har vesentlige avvik fra krav i Arbeidstilsynets inneklimaveileder knyttet til CO₂, temperatur og luftfuktighet. Dette gir et for dårlig arbeidsmiljø for de ansatte.
Vi vil i 2021 starte et arbeid med forprosjekt for å avdekke omfang og kostnader. Resultatet av dette arbeidet inntas i kommende års budsjettprosesser.

Energiøkonomiseringstiltak

Hole kommunes bygningsmasse er aldrende. Ca 44 % av dagens bygningsmasse er mer enn 40 år. Mange av de bygningstekniske og tekniske løsningene i disse bygningene holder ikke dagens standard og bruker vesentlig mer energi enn moderne løsninger.

Utfordringer som påvirker driften

Lave strømpriser gir et godt overskudd i tjenesteområdet for 2020. Det pågår en anbudsprosess for å finne ny leverandør av strøm til Hole kommune. Ny avtale skal gjelde fra 1.januar 2021.

Tilsvarende er vi i ferd med å konkurranseutsette våre forsikringer. Ny avtale skal gjelde fra 1.januar 2021.

Det er uklart hvilke vilkår som vil følge nye avtaler

Areal, byggesak og miljø

Tjenesteområdet omfatter overordnet- og detaljplanlegging, behandling av bygge- og delesaker, oppmålingssaker, GIS og kart, naturforvaltning, friluftsliv og miljø. Tjenesteområdet består per i dag av til sammen 12 årsverk.

Mål og satsninger for bærekraftig utvikling

Målsetningen for området er å legge til rette for boligvekst og næring. Dette gjøres gjennom pågående rullering av kommuneplanen basert på dagens rammebetingelser, herunder økonomi, befolkningsvekst og nasjonale samferdselstiltak.

Kommunen har hatt fokus på proaktiv arealforvaltning ved prioritering av å få vedtatt overordnet planverk.

Kommuneplanens planprogram og samfunnsdel ble vedtatt i 2018. Arealdel ble etter vedtak lagt ut på høring i 2019. Kommunen mottok innsigelser på planforslaget ved høringen. Dette har medført at vedtakstidspunktet er blitt skjøvet frem i tid. Det jobbes for snarlig vedtak av arealdelen.

Kommunedelplanen for Sundvollen ble vedtatt i 2020. Planen legger til rette for økt bolig- og næringsutbygging i det fremtidige knutepunktet. Planen utgjør første fase i dette arbeidet.

For å styrke og effektivisere arbeidet med de overordnede planverkene, er planavdelingen tilført en ekstra planleggerstilling. Ny arealplanlegger vil tiltre i løpet av januar 2021.

Samfunnsdelen setter opp som mål å legge til rette for ny næringsvirksomhet og bygge opp under eksisterende næring, samt legge til rette for å utnytte de rike kultur- og naturkvalitetene i kommunen til beste for befolkningen og i et godt folkehelseperspektiv.

Saksbehandlingen skal være forutsigbar, gjennomføres innenfor lovpålagte frister og baseres på gjeldende regelverk, kommunale planer og RÅLF. Saksbehandlingen skal videre utføres kostnadseffektivt og til brukernes tilfredshet jf. mål beskrevet i målekortet.

Digitaliseringsprosess for saksbehandling innenfor området påbegynnes i løpet av 2021. Det legges til grunn at effektene av dette på sikt vil gjøre saksbehandlingen raskere og mer kostnadseffektivt. Vi erfarer at man på nåværende tidspunkt ikke vil kunne gjennomføre en full digitalisering av saksbehandlingsprosessen med de tekniske løsninger som foreligger per i dag, men antar at dette på et tidspunkt vil kunne bli realitet. Vi vil i mellomtiden legge opp til å benytte de digitale løsningene som forenkler prosessen i høyest mulig grad.

Sosial bærekraft

Økonomisk bærekraft

Et overordnet mål er at Hole kommune skal bestå som selvstendig kommune i fremtiden. For å lykkes med dette må det legges til rette for befolknings- og næringsvekst. Tilrettelegging skjer gjennom regulering av områder for bolig- og næringsutbygging i henhold til overordnet planverk.

Med grunnlag i det overnevnte vil derfor oppstart og arbeid med kommunedelplaner i henhold til vedtatt planstrategi være en særlig prioritert oppgave i 2021.

Parallelt vil behandling av private reguleringsplaner innenfor vedtatte kommuneplanområder være en prioritet.

Miljømessig bærekraft

I henhold til vedtatt planstrategi, vil arbeidet med å lage en ny klima- og miljøplan prioriteres i 2021. Videre vil arbeidet med å lage et klima budsjett og regnskap være en viktig prioritet.

Målekort

Den langsiktige utviklingen må følges. For å måle effekten av omstillingstiltak innenfor aktuelle områder følger vi et utvalg nøkkeltall for tjenestene, disse oppdateres årlig.

Kommunedirektøren særlig vekt på utviklingen i følgende nøkkeltall

Areal, byggesak og miljø	Mål 2021	2016	2017	2018	2019
Saksbehandlingstid byggesaker – 3 ukers frist	↓	13	8,9	5,99	19,2
Etterslep oppmåling	→	139	12	0	0
Avvik budsjett %		15	-9	17	-1
Sykefravær %	→	3,8	6,9	2,2	1,4

Kommentar til måltallene

Det ble opparbeidet en del restanser innenfor byggesak i løpet av 2019. Det var ikke mulig å eliminere disse, slik at man gjennom 2020 også har vært nødt til å behandle eldre saker. Dette har medført at saksbehandlingstiden ligger på et nivå som er høyere enn lovpålagte frister og fastsatt i målekort.

Satsninger i økonomiplanperioden

Driftsbudsjett

1000 kr	Budsjett	Handlingsprogram		
	2021	2022	2023	2024
Vedtatt budsjett 2020	9 192	9 192	9 192	9 192
Lønnsvekst 2020 helårseffekt				
FRE16 styrking plan	758	758	758	758
Sum mer-/mindrebehov	758	758	758	758
Konsekvensjustert budsjett	9 950	9 950	9 950	9 950
Reduserte lønnskostnader	-54	-54	-54	-54
Redusere post for konsulenttenester	-181	-181	-181	-181
Sum kostnadsreducerende tiltak	-235	-235	-235	-235
Ramme 2021-2024	9 715	9 715	9 715	9 715

Driftsbudsjettet innebærer

Størsteparten av kostnadsøkningen for tjenesteområdet refererer seg til tilføring av ny arealplanleggerstilling.

Innsparinger søkes løst gjennom

Reduserte lønnskostnader kr 54.000,-

Det foreslås å redusere driftspost for konsulenttjenester innenfor ansvarsområdet 3403 Planer ikke selvkost med 181.000,-.

Utfordringer som påvirker driften

Med grunnlag i allerede vedtatte reguleringsplaner i 2020, samt planer under arbeid, er nærliggende å anta at antall bygge- og oppmålingssaker vil øke i tiden fremover. Flere av byggesakene er større og mer komplekse. Dette utgjør en risiko for at lovpålagte frister ikke kan overholdes, og at vi på bakgrunn av dette taper selvkostgebyrer.

Innsigelser på kommunale planer medfører erfaringsmessig betydelig merarbeid og utsatt vedtakstidspunkt. Dette vil følgelig også utgjøre en utfordring og risiko når man skal starte arbeidet med kommunedelplanene for Vik og Helgelandsmoen.

I løpet av 2021 vil det bli utviklet permisjoner innenfor fagområder hvor det kun er en medarbeider. Å sikre ivaretagelse av oppgaver i permisjonsperiodene vil være en utfordring som kan påvirke driften innen disse fagfeltene.

Planlagte tilsyn 2021

Det foreligger ingen planlagte tilsyn for 2021.

14 Strategisk samarbeid, eierskap og prosjekter

Interkommunale samarbeid

Hole kommune samarbeider med flere kommuner om blant annet produksjon av ulike kommunale tjenester. Noen av samarbeidsområdene har økonomisk konsekvens ift driftsbudsjettet ved at kommunen kjøper tjenestene av andre kommuner. Disse tjenestene erstatter kommunal egenproduksjon helt eller delvis.

Kjøp av tjenester til disse samarbeidsavtalene og interkommunale selskaper utgjør rundt 23 mill kr. Ringerike kommune er vertskommune for de fleste avtalene. Eksempler på samarbeidsavtaler:

- Interkommunal legevakt
- Brann og redning, feiertjenester
- Renovasjon (HRA AS)
- Interkommunalt arkiv (IKA IKS)
- Landbrukskontoret for Ringerike og Hole
- SLT-prosjektet, kriminalforebyggende arbeid rettet mot barn og unge
- Voksenopplæring og introduksjonsprogram (Bærum kommune vertskommune)
- Krisesenteret

Eierinteresser

Kommunen har også interesser i andre samarbeidsprosjekter og selskaper, som eksempler nevnes Ringerikskraft AS, Vardar AS (fra 1.1.2020) og KLP. Balanseført verdi av disse eierandelene i kommunens regnskap var 41,7 mill kr i 2019. Ved positive resultater i selskapene kan kommunen motta utbytte fra disse.

Eierskapsmelding for Hole kommune ble siste vedtatt høsten 2020 og fremmes til politisk behandling 2. hvert år.

15 Investeringsplan 2021-2024

Investeringsplanen i Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) 2020-2040 fremlagt til budsjettbehandlingen høsten 2019 og endringer vedtatt i løpet av 2020 er grunnlaget for forslag til investeringer i dette handlingsprogrammet for 2021-2024.

LDIP-Analysen viser at kommunen har lite rom for nye låneopptak dersom man ikke klarer å opprettholde et tilfredsstillende nivå på netto driftsresultat og avsette midler til egenfinansiering. Handlingsrommet for investeringer økes derom man har andre finansieringskilder i form av oppsparte midler på fond i tillegg eventuelle salgsinntekter og tilskudd/spillemidler i form av egenfinansiering.

Investeringsplanene for større investeringer skal følge aktivitetsplan fastsatt i Økonomireglement for Hole kommune. Flere av prosjektene som inngår i Langsiktig drifts- og investeringsplan er fortsatt i konseptfasen og det er ikke innarbeidet midler til selve investeringstiltakene, dette gjelder bl.a. utvidelse av Hole ungdomsskole og omsorgsboliger. Det vil bli fremmet egne saker for politisk beslutning før større prosjekter kan iverksettes for gjennomføring.

Kommunestyret har i Økonomireglementet besluttet aktivitetsplan for investeringstiltak i Hole kommune basert på prosjektveiviserens følgende faser:

Hole kommune har store investeringsbehov fremover. Langsiktig drifts- og investeringsanalyse legges til grunn for forslag til investeringsplan fremover.

Nye prosjekter som ikke har fått avsatte midler i tidligere handlingsprogrammer er markert med ny.

I løpet av 2021-2024 forutsettes at følgende investeringsbehov ivaretas

- Beslutte utvidelse Hole ungdomsskole i forhold til behov knyttet til kapasitet som del av Utviklingsplan for skole og barnehager
- Planlegging omsorgsboliger for eldre og funksjonshemmede i sammenheng med FRE16
- Årlige bevilgninger til IT, oppgradering kommunale formålsbygg, vegger m.v.
- evidert hovedplan for vann og avløp legges til grunn for investeringsplan innen disse områdene

Bevilgningsoversikt investeringer med finansiering

1000 kr	2021	2022	2023	2024	Sum 2021-24
Investeringer i varige driftsmidler	26 583	29 900	35 300	19 600	111 383
Tilskudd til andres investeringer	500				500
Egenkapitaltilskudd KLP	1 464	1 508	1 553	1 600	6 125
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper					
Utlån av egne midler					
Avsetning ubundet investeringsfond - tilskudd					
Sum investeringsutgifter	28 547	31 408	36 853	21 200	118 008
Bruk av lånemidler investeringer	-24 000	-30 429	-36 010	-20 356	-110 795
Kompensasjon for merverdiavgift	-3 083	-979	-843	-843	-5 749
Tilskudd til investeringer omsorgsboliger					
Salg av varige driftsmidler					
Salg av finansielle anleggsmidler					
Sum investeringsinntekter	-27 083	-31 408	-36 853	-21 199	-116 544
Videreutlån - startlån	5 000				5 000
Bruk av lån til videreutlån - startlån	-5 000				-5 000
Avdrag på utlån - startlån	1 640	1 640	1 640	1 640	6 560
Mottatte avdrag på utlån - startlån	-1 640	-1 640	-1 640	-1 640	-6 560
Netto utgifter til videreutlån	0	0	0	0	0
Overført fra drift					
Bruk av ubundet inv.fond	-1 464				-1 464
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 464	0	0	0	-1 464
Udekket / udisponert	0	0	0	0	0

Investeringsutgiftene er beregnet til 26,5 mill kr og investeringstilskudd til kirken 0,5 mill kr for 2021. I tillegg til investeringer i bygg og anlegg skal kommunen årlig innbetale egenkapitaltilskudd KLP (pensjonsleverandør). Egenkapitaltilskudd og kjøp av aksjer kan ikke lånefinansieres og forutsettes her dekket gjennom bruk av ubundet investeringsfond i 2021. Samlede investeringsutgifter utgjør 28,5 mill kr.

Investeringstilskudd til kirken er knyttet til forslag om å innvilge søknad om midler til anskaffelse av gravemaskin.

Investeringsutgiftene er finansiert med 3 mill kr i forventede tilskudd for merverdiavgift og 24 mill kr finansiert med lån. Andelen lånefinansiering av investeringsutgiftene er 84%.

Videreutlån - startlån

Låneopptak, utbetalinger og innbetalinger i form av avdrag startlån fra Husbanken skal føres i investeringsregnskapet. Renteutgifter og mottatte renteinntekter startlån føres i driftsregnskapet. Det er lagt til grunn nytt låneopptak i 2021 på 5 mill kr. Dersom behovet endres vil det bli fremmet egen politisk sak i 2021.

Investeringsplan

Investeringene inndeles i to kategorier: ikke rentable og rentable investeringer. Investeringer innenfor vann og avløp samt byggesak er rentable, idet de på sikt finansieres gjennom avgifter og gebyrer fra kommunens innbyggere (selvkost). Øvrige investeringer regnes som ikke rentable.

Investeringsplan 2021-2024 - ikke rentable investeringer

(Beløp inkl mva) i 1000 kr	Fase	2021	2022	2023	2024	Sum 2021-24
Adm og fellesutgifter						
IT - Ny nettavtale - infrastrukturtiltak -ny		695				695
IT - Visma drift i egen regi oppstartkostnader - ny		198				198
IT - Acos eiendom - ny		360				360
IT-Visma personaløsninger slutføring i 2021		70				70
IT - ehandel		300				300
Skoler						
Bærbare PC til elevene på HUS	Årlig	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Bærbare pc-er ansatte i Holeskolen			1 000			1 000
Digitalt utstyr	Årlig	300	300	300	300	1 200
Bærbare pc-er barneskoleelever	Årlig	500	500	500	500	2 000
Kultur og fritid, kirken						
Tilskudd kirken - gravemaskin - ny		500				500
Pleie og omsorg						
Dagsenter bil - ny		800				800
Senger institusjon utskiftingsplan 8 stk - ny		240				240
Tiltak funksjonshemmede						
Arbeidscenteret truck - ny		320				320
Teknisk drift/eiendom						
Kommunale formålsbygg og utstyr						
Hole ungdomsskole utvidelse	F2					
Omsorgsboliger for eldre og funksjonshemmede- forprosjekt	F2	10 000				10 000
Oppgradering kommunale bygg	Årlig	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Forbud mot bruk av fyringsolje tiltak fra 2020 slutføring	F4	3 500				3 500
Herredshuset - sanitære rom bygg 1 -ny		400				400
Herredshuset - ventilasjonssystem forprosjekt - ny	F2	200				200
Lekeplassutstyr	Årlig	300	300	300	300	1 200
ENØK prosjekt	Årlig	100	100	100	100	400
Renholdsmaskin		100				100
Veger						
Mobililitetsplan - ny	Årlig		1 000	1 000	1 000	3 000
Kommunale veger oppgradering	Årlig	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Sum ikke-rentable investeringer		22 883	7 200	6 200	6 200	42 483

Kort om de større tiltakene:

Utvidelse Hole ungdomsskole

Kommunestyret vedtok i oktober 2018 igangsetting av planlegging forprosjekt og oppstart av reguleringsplanarbeidet. Det ble brukt 2,9 mill kr til tiltaket i 2019.

Utredningen ble ferdigstilt i desember 2019 og i vedtatt Økonomiplan 2020-2023 ble det avsatt 13 mill kr til gjennomføring av tiltaket, 3 mill kr til videre prosjektering og planlegging i 2020 og 10 mill kr til gjennomføring i 2021. Alternativ 3 i utredningen ble lagt til grunn med midlertidighet inntil 4 år, forsterket opplæringstilbud og uten gymsal.

Saken knyttet til konseptvalg ble fremlagt til politisk behandling i oppstarten på 2020 og kommunestyret fattet følgende vedtak i sak 004/20: Et alternativ 5 utredes:

- Midlertidig løsning for FOT klart til skolestart 2023/24 og full utbygging av ungdomsskolen klar til skolestart 2025, med flerbrukshall.
- Utredningen skal resultere i en utviklingsplan, som må sees sammen med fremtidig barnehage- og skolestruktur.
- Kommunedirektøren bes komme tilbake til kommunestyret med forslag til organisering, medvirkning og fremdrift til utviklingsplanen.

Før saken er vedtatt er det mye usikkerhet her. Opprinnelig var budsjettposten for 2020 satt av til detaljprosjektering og rådgiverkostnader. Det er brukt noe midler i 2020. Det er en del forberedende arbeid som kan iverksettes som f.eks. utbedring av brannvann, veiltak iht. reguleringsplan og utbedring av eksisterende bygg som følge av avvik. Administrasjonen vil imidlertid anbefale at disse tiltakene sees i sammenheng med vedtak i sak 004/20. Saken skal etter planen fremlegges for politisk behandling våren 2021 og det er av den grunn ikke innarbeidet midler til tiltaket i handlingsprogrammet.

Omsorgsboliger eldre og funksjonshemmede

Tiltaket har vært under planlegging over lengre tid og henger sammen med FRE16 både fordi kommunens behov må sees i sammenheng med erstatningsboliger knyttet til FR16. Videre har tomt som var anskaffet og regulert til formålet vært båndlagt i reguleringsplanen. Det har vært usikkerhet rundt støysituasjonen i forhold til sykehjemmet og omsorgsboligene for funksjonshemmede i samme område.

Prosjektet henger tett sammen med støyrapporter for FRE16. Endelig konklusjon på om Hole-bo og rehabiliteringssenter må flytte ut under FRE16 anleggsperiode er nå mottatt og vi er i gang med å lage en plan for videre arbeid.

Kommende forhandlinger med FRE16 som vil avklare behov for kommunal finansiering av erstatningsboliger må foreligge før oppstart prosjektet.

Avsatte budsjettmidler for 2020 på 10 mill kr vil ikke bli brukt opp innen året og forslås innarbeidet i budsjettet for 2021 til planlegging.

Forbruk mot bruk av fyringsolje

Det er i 2020 avsatt midler til ny energiløsning i henhold til sak 006/20. Vedtaket går ut på å etablere nye miljøvennlige varmepumpeløsninger for Herredshuset, Vik skole og Vikstunet. I 2. tertialrapport 2020 anbefales en tilleggsbevilgning på 3,5 mill kr til fullføring av tiltaket i 2021. Total bevilgning er etter dette 8 mill kr.

Ventilasjon Herredshuset

Det foreslås avsatt noe midler til forprosjekt knyttet til ventilasjon i bygg 1 (den eldste delen).

Rentable investeringer (selvkostområdene)

		2 021	2 022	2 023	2 024	Sum 2021-2024
Hovedplan vann	Årlig	1 200	1 200	1 200	1 200	4 800
Hovedplan avløp	Årlig	1 000	2 000	1 500	1 500	6 000
Hole renseanlegg Helgelandsmoen			11 000			11 000
Vann - asbest ledninger		500	500			1 000
Vann - vannmålere - ny		1 500	3 000			4 500
Avløp - sundvollen - sentrum -ledningsnett				13 900		13 900
Vann - Sundvollen sentrum					3 200	3 200
Sollihøgda - vann - ledningsnett ny			2 500	2 500		5 000
Sollihøgda - avløp - ledningsnett ny			2 500	2 500		5 000
Sollihøgda anleggsbidrag avløp til Bærum kommune ny				3 750	3 750	7 500
Sollihøgda anleggsbidrag vann til Bærum kommune ny				3 750	3 750	7 500
Sum rentable investeringer		4 200	22 700	29 100	13 400	69 400
Sum investeringer totalt		27 083	29 900	35 300	19 600	111 883

Vannmålere – nytt tiltak

Iht hovedplan for vann og avløp jobbes det med et prosjekt for nye vannmålere. Prosjektet har til hensikt å gi målt forbruk hos alle abonnentene. Nye målere vil bidra til mer effektiv lekkasjesøk.

Ny vann- og avløpsløsning Sollihøgda – nytt tiltak

Hole kommune har inngått samarbeidsavtale med Bærum kommune. Hole kjøper seg inn i Bærum kommune sitt prosjekt gjennom anleggsbidrag og må selv prosjektere og etablere infrastruktur i Hole kommune.

16 Kommunale gebyrer

- VA (Vann og avløp) og Plan, oppmåling og byggesak har eget gebyrreglement som følger budsjettsaken.
- Feieavgift vedtas av Ringerike kommune jf avtale om Brann- og redningstjenester.
- Renovasjon vedtas av HRA AS – interkommunalt samarbeid.

Forslag fra Hole kirkelig fellesråd om avgift ved gravlegging i navnet og anonym minnelund følger vedlagt til budsjettsaken.

Høring

	MVA	2020	2021		Endring 2020-21
		Inkl mva	Ekskl mva	Inkl mva	
Renovasjon (HRA) - fastsettes av HRA					
Boligrenovasjon, stativ/kr pr år - forslag fra HRA	Ja	3 770,00			
Hytterrenovasjon, oppsatte samledunker kr pr år - forslag fra HRA	Ja	1 487,50	Fastsettes av HRA		
<i>For mer informasjon se www.hra.no</i>					
Feieavgift (Brann og redning, fastsettes av Ringerike kommune)					
Feie og tilsynsavgift kr pr pipeløp pr år - forslag av oktober 2020 (for mer info se www.ringerike.kommune.no)	Ja	531,25	433,00	541,25	1,9 %
Barnehager pr måned:					
Endring maksimalpris (jfr Statsbudsjettet for 2021)					
100% plass	Nei	3 135,00	3 230,00	3 230,00	3,0 %
60 % plass	Nei	2 354,00	2 425,00	2 425,00	3,0 %
Søskenmoderasjon barn nr 2		30 %	30 %	30 %	
Kostpenger hel plass, kr./måned	Nei	251,00	258,00	258,00	2,8 %
Kostpenger 60% plass kr/måned	Nei	151,00	155,00	155,00	2,6 %
Kostpenger naturbarnehagen	Nei	222,00	228,00	228,00	2,7 %
Kostpenger 60% plass naturbarnehagen	Nei	125,00	128,00	128,00	2,4 %
Skolefritidsordning pr mnd - 11 mnd:					
100 %	Nei	3 175,00	3 261,00	3 261,00	2,7 %
80 %	Nei	2 609,00	2 680,00	2 680,00	2,7 %
60 %	Nei	1 953,00	2 006,00	2 006,00	2,7 %
50 %	Nei	1 710,00	1 756,00	1 756,00	2,7 %
40 %	Nei	1 334,00	1 370,00	1 370,00	2,7 %
Søskenmoderasjon		25 %	25 %	25 %	
Kostpenger hel plass, kr./måned	Nei	239,00	245,00	245,00	2,5 %
SFO morgenåpent			-		
100 %	Nei	636,00	653,00	653,00	2,7 %
80 %	Nei	521,00	535,00	535,00	2,7 %
60 %	Nei	395,00	406,00	406,00	2,8 %
50 %	Nei	331,00	340,00	340,00	2,7 %
40 %	Nei	267,00	274,00	274,00	2,6 %
20 %	Nei	140,00	144,00	144,00	2,9 %
Dersom noen trenger tilsyn bare en dag (såfremt det er morgenåpent)	Nei	52,00	53,00	53,00	1,9 %
Kulturskole:					
Kulturskolekontingent pr halvår (Note 1)	Nei	1 803,00	1 840,00	1 840,00	2,1 %
*Skysordning og materialavgift kommer i tillegg	Nei			-	
Søskenmoderasjon, 1. søsken i %		15 %	15 %	15 %	
Søskenmoderasjon, 2. søsken i %		25 %	25 %	25 %	
Halleie Kleivhallen:					
Ordinær timepris hele hallen *	Nei	385,22	396,00	396,00	2,8 %
Ordinær timepris halve hallen *	Nei	192,61	198,00	198,00	2,8 %
* Halleie barn og ungdom under 18 år i Hole kommune - gratis		-	-	-	
Eiendom leie av					
All privat bruk av kommunale lokaler skal betales for, dersom kommunestyret ikke har vedtatt annet. Priser avklares i hvert enkelt tilfelle, der leiesum ikke er fastsatt i betalingsreglementet.					
Leie av gymsal til private (også ansatte i Hole kommune) eller kommersielle aktører - timeleie	Nei	155,00	159,00	159,00	2,6 %
Leie av samfunnssal til private (også ansatte i Hole kommune) eller kommersielle aktører - pris pr arrangement	Nei	1 030,00	1 058,00	1 058,00	2,7 %
Lading av el.bil på kommunal grunn betales for etter den til enhver tid gjeldende sats					
Ekstra renhold eller driftsteknikere ifm privat bruk av kommunale lokaler betales av den enkelte leietaker etter avtale					

	MVA	2020	2021		Endring 2020-21
		Inkl mva	Ekskl mva	Inkl mva	
Pleie, rehabilitering, omsorg:					
Trygdeboliger (Note 2)					
Omsorgsboliger Vikstunet, Sundjordet og Vik Torg (Note 2)					
Levekostnader Sundjordet	Nei	7 272,00	7 468,00	7 468,00	2,7 %
Trygghetsalarm digital, kr/måned	Nei	385,00	395,00	395,00	2,6 %
Trygghetsalarm - brannalarm til trygghetsalarm	Nei	25,00	25,00	25,00	0,0 %
Leie av nøkkelboks	Nei	55,00	56,00	56,00	1,8 %
Middagsombringning	Nei	110,00	113,00	113,00	2,7 %
Hjemmehjelp, under 2 G *statlig bestemt (Note 3)	Nei	210,00	215,00	215,00	2,4 %
Hjemmehjelp 2 - 3 G *	Nei	1 273,00	1 307,00	1 307,00	2,7 %
Hjemmehjelp 3 - 4 G *	Nei	2 016,00	2 070,00	2 070,00	2,7 %
Hjemmehjelp 4 - 5 G *	Nei	2 971,00	3 051,00	3 051,00	2,7 %
Hjemmehjelp over 5 G *	Nei	3 713,00	3 813,00	3 813,00	2,7 %
Timesats	Nei	445,00	457,00	457,00	2,7 %
Dosepakk av medikamenter pr mnd		335,00	344,00	344,00	2,7 %
Transport til dagsenter	Nei	55,00	56,00	56,00	1,8 %
Dagsenter	Nei	123,00	126,00	126,00	2,4 %
Langtidsopphold sykehjem			Statlig bestemt	Statlig bestemt	
Korttidsopphold kr / døgn - statlig regulert (Note 3)	Nei	170,00	170,00	170,00	0,0 %
Dag/nattopphold på institusjon - statlig regulert (Note 3)	Nei	90,00	90,00	90,00	0,0 %
Hjelpemidler (note 4)					
Gebyr skjenkebevilling 3)					
Enkeltanledninger - ambulerende bevilgning - inntil	Nei	380,00	380,00	380,00	0,0 %
Minstegebyr skjenkebevilling, omsetningsavhengig	Nei	5 300,00	5 300,00	5 300,00	0,0 %
Salgsbevilling (handel, omsetning), minstegebyr	Nei	1 700,00	1 700,00	1 700,00	0,0 %
Tilsynsavgift salg av tobakk, minstegebyr	Nei	4 700,00	4 700,00	4 700,00	0,0 %
Tilsynsavgift salg av tobakk (midlertidig salgssted), minstegebyr	Nei	1 250,00	1 250,00	1 250,00	0,0 %
* G=folketrygdens grunnbeløp= kr. 101.351 pr 01.05.2020					
Note 1: Gjelder fra og med høsten 2020					
Note 2: Husleien settes på bakgrunn av leieprisen på lignende boliger som er leid ut på ligende vilkår i markedet ("gjengs leie")					
Note 3: Fastsettes av Helse- og omsorgsdepartementet i statsbudsjettet 2021 - foreligger ofte ikke før i januar i budsjettåret					
Note 4: Kommunen tilbyr tekniske hjelpemidler for kortvarig behov. Pleie, rehabilitering og omsorg har en oppdatert oversikt over priser som justeres årlig.					

17 Vedlegg : Økonomioversikter drift og investeringer

Driftsrammer tjenesteområdene - brutto

	Beskrivelse	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
	Administrasjon og fellesfunksjoner			
	Sum driftsutgifter	47 645	58 023	56 285
	Sum driftsinntekter	-23 664	-28 498	-28 389
	Netto utgifter	23 981	29 525	27 895
	Pleie, rehabilitering og omsorg			
	Sum driftsutgifter	104 978	99 774	99 291
	Sum driftsinntekter	-20 962	-14 482	-14 319
	Netto utgifter	84 016	85 293	84 973
	Tiltak funksjonshemmede			
	Sum driftsutgifter	56 375	59 319	60 981
	Sum driftsinntekter	-15 918	-21 610	-21 641
	Netto utgifter	40 457	37 709	39 341
	Helse			
	Sum driftsutgifter	15 915	16 551	15 274
	Sum driftsinntekter	-5 972	-5 550	-3 205
	Netto utgifter	9 943	11 001	12 069
	NAV Hole			
	Sum driftsutgifter	40 311	37 838	36 194
	Sum driftsinntekter	-13 694	-10 587	-8 955
	Netto utgifter	26 617	27 250	27 239
	Skole og SFO			
	Sum driftsutgifter	112 808	111 023	112 315
	Sum driftsinntekter	-21 441	-15 930	-14 718
	Netto utgifter	91 367	95 092	97 597

Beskrivelse	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021
Barnehage			
Sum driftsutgifter	69 811	68 058	65 978
Sum driftsinntekter	-14 542	-12 919	-12 470
Netto utgifter	55 268	55 140	53 508

PPT			
Sum driftsutgifter	3 031	3 414	3 315
Sum driftsinntekter	-101	-41	-42
Netto utgifter	2 930	3 373	3 273
Teknisk drift og eiendom			
Sum driftsutgifter	67 272	65 300	67 806
Sum driftsinntekter	-38 916	-37 133	-40 177
Netto utgifter	28 356	28 167	27 629

Areal, byggesak og miljø			
Sum driftsutgifter	12 933	13 133	13 786
Sum driftsinntekter	-3 949	-3 941	-4 071
Netto utgifter	8 984	9 192	9 715

Kultur og fritid			
Sum driftsutgifter	15 448	14 054	13 290
Sum driftsinntekter	-2 374	-1 364	-1 151
Netto utgifter	13 074	12 690	12 139

Finansiell virksomhet			
Sum driftsutgifter	40 137	33 607	31 366
Sum driftsinntekter	-425 128	-428 039	-426 743
Netto utgifter	-384 991	-394 432	-395 377

Økonomisk oversikt drift

Hole	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Rammetilskudd	-148 924	-169 760	-161 098	-161 076	-161 052	-161 028
Inntekts- og formuesskatt	-257 243	-251 302	-257 723	-257 723	-257 723	-257 723
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0	0
Andre skatteinntekter	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-7 283	-4 817	-3 307	-3 383	-3 320	-3 320
Overføringer og tilskudd fra andre	-63 937	-59 943	-58 278	-57 881	-57 886	-57 874
Brukerbetalinger	-26 006	-26 776	-24 624	-24 624	-24 624	-24 624
Salgs- og leieinntekter	-33 454	-34 247	-33 946	-33 946	-33 946	-33 946
SUM DRIFTSINTEKTER	-536 847	-546 845	-538 976	-538 633	-538 551	-538 515
Lønnsutgifter	295 787	298 462	299 230	299 449	299 719	299 449
Sosiale utgifter	76 007	78 802	79 941	80 028	80 109	80 028
Kjøp av varer og tjenester	119 345	116 364	111 692	110 000	110 019	109 970
Overføringer og tilskudd til andre	27 532	27 116	25 958	25 282	25 286	25 274
Avsetning (budsjettmessig)		2 468				
Avskrivninger	21 903	23 000	27 668	27 668	27 668	27 668
Fordelte utgifter	-2 014	-914				
SUM DRIFTSUTGIFTER	538 560	545 298	544 489	542 427	542 801	542 389
BRUTTO DRIFTSRESULTAT	1 713	-1 547	5 513	3 794	4 250	3 874
Renteinntekter	-3 055	-2 280	-2 330	-2 330	-2 330	-2 330
Utbytter	-4 200	-3 000	-3 900	-3 900	-3 900	-3 900
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	7 515	9 559	6 984	8 279	10 427	10 448
Avdrag på lån	17 757	18 291	19 382	20 425	21 339	22 017
NETTO FINANSUTGIFTER	18 017	22 570	20 136	22 475	25 537	26 235
Motpost avskrivninger	-21 903	-23 000	-27 668	-27 668	-27 668	-27 668
NETTO DRIFTSRESULTAT	-2 173	-1 977	-2 019	-1 399	2 119	2 441
Disponering eller dekning av netto driftsresultat	0	0	0	0	0	0
Overføring til investering	0	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-2 650	-3 782	-2 982	-2 982	-2 982	-2 982
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	13 783	5 758	5 000	4 382	862	540
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-9 974	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
SUM DISPONERINGER ELLER DEKNING AV NETTO DRIFTSRESULTAT	1 159	1 976	2 018	1 400	-2 120	-2 442
FREMFØRT TIL INNDEKNING I SENERE ÅR	-1 014	0	0	0	0	0

Økonomisk oversikt investeringer

	Regnskap 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024
Hole kommune						
Investeringer i varige driftsmidler	22 196	56 335	26 583	29 900	35 300	19 600
Tilskudd til andres investeringer	5 300		500			
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 202	1 422	1 464	1 508	1 553	1 600
Utlån av egne midler	5 885					
Avdrag på lån	1 133					
Avsetninger	180					
SUM INVESTERINGSUTGIFTER	35 896	57 757	28 547	31 408	36 853	21 200
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 681	-6 855	-3 083	-979	-843	-844
Tilskudd fra andre						
Salg av varige driftsmidler	-143					
Salg av finansielle anleggsmidler						
Utdeling fra selskaper						
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-1 228	-4 180				
Bruk av lån	-30 057	-43 402	-24 000	-30 429	-36 010	-20 356
SUM INVESTERINGSINTEKTER	-34 109	-54 437	-27 083	-31 408	-36 853	-21 199
Videreutlån			5 000			
Bruk av lån til videreutlån			-5 000			
Avdrag på lån til videreutlån		1 398	1 640	1 640	1 640	1 640
Mottatte avdrag på videreutlån		-1 398	-1 640	-1 640	-1 640	-1 640
NETTO UTGIFTER VIDEREUTLÅN	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift						
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-1 787					
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	0	-3 320	-1 464			
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0			
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 787	-3 320	-1 464			
Fremført til inndekning i senere år udekket beløp	0	0	0	0	0	0